

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tarih Anabilim Dalı
Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı

NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE ILGIN KAZASI
(1830-1844)

CANAN SARIYAR

DANIŞMAN:
DOÇ.DR. HÜSEYİN MUŞMAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Konya 2015

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin

Adı Soyadı CANAN SARIYAR

Numarası 124202041003

Ana Bilim / Bilim Dalı: TARİH / YAKINÇAĞ

Programı: Tezli Yüksek Lisans

Doktora

Tez Danışmanı: DOÇ. DR.HÜSEYİN MUŞMAL

Tezin Adı NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE ILGIN KAZASI (1830-1844)

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Öğrencinin imzası

(İmza)

Canan SARIYAR

T. C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Yüksek Lisans Tezi Kabul Formu

Öğrencinin

Adı Soyadı CANAN SARIYAR

Numarası 124202041003

Ana Bilim / Bilim Dalı: TARİH / YAKINÇAĞ

Programı: Tezli Yüksek Lisans

Doktora

Tez Danışmanı: DOÇ. DR.HÜSEYİN MUŞMAL

Tezin Adı : NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE ILGIN KAZASI (1830-1844)

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan **NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE ILGIN KAZASI (1830-1844)** başlıklı bu çalışma 22/07/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı
Doç. Dr. Hüseyin MUŞMAL
Prof. Dr. Mehmet İPCİOĞLU
Yrd. Doç. Çağatay BENHÜR

Danışman ve Üyeler
DANIŞMAN
Üye
Üye

İmza

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti altı yüz yıl süren hükümlranlık döneminde kendi ihtişamına yakışır şekilde kurumsal yapısını muhafaza etmiştir. Bu kurumsal yapı çeşitli dönemlerde yapılan reformlarla güçlü tutulmuştur. II. Mahmud en önemli reformu olan Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmış yerine Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye adlı orduyu kurmuştur. Kurulan yeni ordunun maddi ve manevi ihtiyaçlarını tespit etme çabaları nüfus sayımının yapılmasını gerekli kılmıştır. Bu amaçla II. Mahmud'un emri ile 1831 yılında, erkeklerin sayısını tespit etmek için ilk nüfus sayımı yapılmıştır.

Nüfus çalışmaları o döneme ait toplumsal yapıyı ortaya koyma özelliği taşımasından dolayı önemli bilgiler sunmaktadır. Çalışıldıkları coğrafya ile ilgili iktisadi, sosyal ve kültürel değerler izah edilirken nüfus çalışmaları ciddi faydalar sağlar. İfade ettiğimiz bu değerler çerçevesinde XIX. yüzyılın ilk yarısında Ilgın Kazası nüfusunu ortaya koymak sosyal tarih çalışmaları açısından önemli bilgiler elde edileceğinden bu çalışma hazırlanmıştır.

Ilgın Kazası, kültürü ve tarihi açısından önemli bir yer teşkil ettiğinden bu konuyla ilgili bazı çalışmalar yapılmıştır. Özellikle Gazi Özdemir tarafından hazırlanan “XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ilgın Kazası” adlı doktora tezi bunlar arasında zikredilebilir. Fakat bu çalışma sadece nüfus defterlerine yönelik yapılmamıştır. Bu yönüyle baktığımızda Ilgın Kazasının demografik yapısını müstakil olarak incelemek amacıyla böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde genel olarak nüfus ve demografi kavramına yer verilmiştir. Bu çerçevede tahrir sisteminin önemi vurgulanmış, nüfus sayımları ve Osmanlı Devleti'nde yapılan nüfus sayımlarına nasıl ve ne amaçla yapıldıklarına değinilmiştir. Çalışmamızın ikinci bölümünü Ilgın'ın Adı, Tarihi Coğrafi konumu oluşturmuştur. Bu coğrafyayı anlamak için fiziki yapısına, iklimine ve bitki örtüsüne yer verilmiştir. İkinci bölümün ikinci kısmına ise Ilgın'ın tarihi sürecine değinilmiş ve dönem dönem hangi devletlerin egemenliği altında olduğu anlatılmıştır. Çalışmamızın temeli olan 1830-1844 Tarihli Ilgın Kazasının nüfus defteri üçüncü bölümde incelenmiştir. Üçüncü bölüm ise dört kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda demografik yapı, ikinci kısımda Ilgın'da yaşayan kişilerin, tipolojileri, lakapları, isimleri ele alınmıştır. Üçüncü kısımda Ilgın'daki meslekler hakkında bilgi verilmiş, son olarak da dördüncü kısımda Ilgın'daki sosyal yapı hakkında bilgi verilmiştir.

Çalışmamız 2 yıllık bir çalışmanın ürünüdür. Bu süre içerisinde yoğun iş temposuna rağmen, benden desteğini ve katkılarını hiçbir zaman esirgemeyen aynı zamanda iş disiplini ve titizliği ile her zaman yol gösterici olan hocam ve tez danışmanım sayın Doç. Dr. Hüseyin MUŞMAL'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca her türlü konuda bana yardımcı olan, desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, hiçbir sorumu karşılıksız bırakmayan Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Alaattin Aköz Hocama, belgeleri okumamda yardımcı olan Arş. Gör. Ali Rıza Soyucak Hocama ve Selçuk Üniversitesi Tarih Bölümü'ndeki bütün değerli hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca Iğın'da yaptığım çalışmalarda bana yardımcı olan arkadaşlarıma ve Iğın halkının bana göstermiş olduğu yakın ilgiden dolayı çok teşekkür ederim.

Son olarak bütün üniversite eğitimim süresince bana maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili babam, annem ve ağabeyime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı: CANAN SARIYAR

Numarası 124202041003

Ana Bilim / Bilim Dalı: TARİH / YAKINÇAĞ

Programı: Tezli Yüksek Lisans

Doktora

Tez Danışmanı: **DOÇ. DR.HÜSEYİN MUŞMAL**

Tezin Adı :**NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE ILGIN KAZASI (1830-1844)**

ÖZET

NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE ILGIN KAZASI (1830-1844)

Ilgın, Konya İl'ine bağlı olup, Orta Anadolu Bölgesi'nin Konya Bölümü'nde, Çavuşçu (Ilgın) Gölü'nü de içine alan bir saha da yer almaktadır. Tarihi çok eskilere dayanan Ilgın'da Neolitik Çağdan itibaren yerleşim görülmüştür. Ilgın bulunduğu konum itibariyle çeşitli medeniyetlerin saldırısına uğramış birçok kez de yağmalanmıştır. Sonunda Fatih Sultan Mehmet'in saltanat döneminde Karaman Beyliği'ne son verilmesiyle Konya Osmanlılara bağlanmıştır. Böylece Ilgın Osmanlı egemenliğindeki yerini almıştır.

Ilgın ve çevresi Antik Çağlar'da "Tyrianion" olarak adlandırılmıştır. Türklerin Ilgın'a yerleşmeye başlamasından itibaren ise bu isim Âb-ı Germ olarak değiştirilmiştir. Ilık su anlamına gelen Âb-ı Germ ismi ise zamanla terkedilmiş ve Ilgın ismi tercih edilmiştir.

Ilgın Selçuklular tarafından fethedildikten sonra Türk geleneklerine göre yerleşmeler ve imari faaliyetler yapılmıştır. Ilgın köylerinin genellikle Ilgın Gölü etrafında kurulması yerleşim yerlerinde coğrafi konumun ve arazi veriminin etkisinin olduğu açıkça görülmektedir.

Ilgın'ın en eski tahriri, Karamanoğulları ile başlayan kayıtlara dayanmaktadır. İlk resmi nüfus kayıtlarına ise Tapu Tahrir Defterlerinden ulaşılmaktadır. II.Mahmud'un Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmasıyla yeni kurulan ordunun ihtiyaçlarının karşılanması için yeni bir

yapılanma başlatılmıştır. Böylelikle ilk modern anlamda diyebileceğimiz nüfus sayımları başlatılmıştır. Fakat bu sayımlarda kadın nüfus dikkate alınmamıştır.

Ilgın Kazası, nüfus sayımına ait defterler 1830-1845 yılları arasını kapsamaktadır. Defterlerde mahalle ve köy isimleri verilmiş, hane sayıları, kişi bilgileri tek tek verilmiştir. 1844 tarihli nüfus defterinde 45 yerleşim yeri kaydedilmiştir. Yapılan bu incelemeler neticesinde Ilgın'da nüfus, vergi ve ekonomiyle ilgili bilgiler elde edilmiştir.

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Öğrencinin

Adı Soyadı CANAN SARIYAR

Numarası 124202041003

Ana Bilim / Bilim Dalı: TARİH / YAKINÇAĞ

Programı: Tezli Yüksek Lisans

Doktora

Tez Danışmanı: **DOÇ. DR.HÜSEYİN MUŞMAL**

Tezin İngilizce Adı:

ABSTRACT

According To The Population Census in 1830-1844,District Ilgın

Ilgın, which is bound up with province Konya and is in geographic segmentation in Konya of Central Anatolian Reagon and also includes the lake Çavuşçu, is located in such a region. The settlement has been seen in Ilgın dating back to the ancient times from Neolithic Era.As to the location,Ilgın was attacked and looted several times by many civilazitions.By ending the region of Fatih Sultan Mehmet Karaman principality, Konya was connected to the Ottomans at the end of the period, so Ilgın took place in the Ottoman Empire.

Ilgın and its enviroment were named “ Tyriano “ in ancient times.After the Turks had started to settle in Ilgın,This name ,Tyrianin, was changed as “ Ab-1 Germ”.Ab-1 Germ meaning warm water was abandoned and Ilgın name was prefered in time.

After Ilgın had been conquered by Seljuk Turks ,The settlements and architectural activities were carried out in Turkish traditions.The establishment of Ilgın villages around Lake Ilgın is clearly seen that the affect of land productivity and the geographical location of the settlements.Ilgın’s the oldest inscriptions are based on yhe registrations starting with Karamanoğulları.The first official population records are accessible from the Land Register Books.As Mahmud’s removal of the Janissaries, A new structure was launched to

meet the need of the newly established army. Thus, we can say that the first modern population census was initiated. But the female population was not taken into account in these censuses.

The books of the census covers the years between 1830 and 1845 in District Ilgın. The streets and villages' names, the number of households, the contact details were given individually in the Books. 45 settlements were recorded in 1844 population registry. As a result of these investigations, information about taxes, population and the economy in Ilgın were obtained.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

NÜFUS ve DEMOGRAFİ KAVRAMI.....	3
I-TAHRİR SİSTEMİ ve NÜFUS.....	4
II-OSMANLI NÜFUS SAYIMLARI	6

İKİNCİ BÖLÜM

ILGIN ADI, TARİHİ, COĞRAFİ VE FİZİKİ YAPISI	10
I-ADI VE COĞRAFİ KONUMU	10
A- İklimi ve Bitki Örtüsü	11
B- Göl, Akarsu ve Dağları	12
C-Ulaşım Ağı.....	13
II- ILGIN'IN TARİHİ GELİŞİMİ.....	13
A-Selçuklu Öncesi Ilgın Tarihi	14
B-Selçuklular Dönemi'nde Ilgın.....	14
C-Beylikler ve Osmanlı Hâkimiyetinde Ilgın	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE ILGIN KAZASI (1830-1844).....	16
I-ILGIN KAZASI'NIN DEMOGRAFİK YAPISI A. Kent ve Kırsal Nüfus.....	19
B. Nüfus Hareketleri	25
C. Yaş Dağılımı	27
D-Aile Yapısı ve Çocuk Sayısı	30
II. ŞAHISLARIN TİPOLOJİSİ, İSİM VE LAKAPLARI	32
A-Tipoloji	32
B-Lakaplar ve Unvanlar.....	32
C-Şahıs İsimleri	35
III. ILGIN KAZASI'NDA MESLEKİ YAPI	39

A–Tarımla İlgili Meslekler	40
B–Sınâî ve Ticaretle İlgili Meslekler	41
C–Üretim ile İlgili Olmayan Meslekler	41
IV. ILGIN KAZASI'NDA SOSYAL YAPI.....	42
A-Osmanlı Ordusuna Katkı: Askerde Olanlar	42
B. Özürlü Durumu Olanlar.....	43
C- Tahsilde Olanlar.....	44
SONUÇ	45
KAYNAKÇA.....	49
EKLER	53
Fotoğraf 1. Düğer Köyü Genel Görünüm.	53
Fotoğraf 2. Eldeş Köyü Genel Görünüm.....	54
Fotoğraf 3. Geçit Köyü Genel Görünüm.....	55
Fotoğraf 4. Mahmuthisar Köyü Genel Görünüm.	56
Fotoğraf 5. Tekkeler Köyü Genel Görünüm.	57
TABLO LİSTESİ.....	58
TABLO 1: Ilgın Kazasında Yerleşimlere Göre Hane Sayısı ve Tahmini Nüfus. 1830- 1844	58
TABLO 2: Ilgın Kazasında Yerleşim Birimlerine Göre Hane Başına Düşen Nüfus. 1830- 1844.....	61
TABLO 3: Ilgın Kazasından Büyük Şehirlere Göç Eden Erkek Nüfusun Dağılımı. 1830.....	64
TABLO 4: Ilgın Kazasından Büyük Şehirlere Göç Eden Erkek Nüfusun Dağılımı. 1844.....	65
TABLO 5: Ilgın Kazasında Erkeklerin Ortalama Yaşı. 1830-1844.....	66
TABLO 6: Ilgın Kazasında Erkeklerin Yaş Aralıkları ve Dağılım Oranı. 1830.....	69
TABLO 7: Ilgın Kazasında Erkeklerin Yaş Aralıkları ve Dağılım Oranı. 1844.....	69
TABLO 8: Ilgın Kazasında Hane Başına Düşen Erkek Çocuk Sayısı. 1830.....	70
TABLO 9: Ilgın Kazasında Hane Başına Düşen Erkek Çocuk Sayısı. 1844.....	73
TABLO 10: Ilgın Kazasında Yaşayan Erkeklerin Boy Tanımlamaları. Kısa 1844.....	76
TABLO 11: Ilgın Kazasında Yaşayan Erkeklerin Boy Tanımlamaları. Orta 1844.....	78
TABLO 12: Ilgın Kazasında Yaşayan Erkeklerin Boy Tanımlamaları. Uzun 1844.....	80

TABLO 13: Ilgın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Aksakallılar. 1830.....	82
TABLO 14: Ilgın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Aksakallılar. 1844.....	83
TABLO 15:	85
TABLO 16: Ilgın Kazası'nda Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Kara 1844.	87
TABLO 17 : Ilgın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Kır sakallılar. 1830	89
TABLO 18: Ilgın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Kır sakallılar. 1844	91
TABLO 19: Ilgın Kazası'ndaki Erkeklerin Kullandıkları Şahıs İsimleri. 1830	93
TABLO 20: Ilgın Kazasındaki Erkeklerin Kullandıkları Şahıs İsimleri. 1844.....	94
TABLO 21: Ilgın Kazasında Nitelikleri Açısından Meslek Kategorisi. 1830.	95
TABLO 22: Ilgın Kazasında Nitelikleri Açısından Meslek Kategorisi. 1844	97
TABLO 23: Ilgın Kazasında Görev Yapan Muhtarların İsimleri. 1830	99
TABLO 24: Ilgın Kazasında Görev Yapan Muhtarların İsim ve Meslek Bilgileri. 1844.....	101
TABLO 25: Ilgın Kazasında Askerde Olanların Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı. 1830.....	102
TABLO 26: Ilgın Kazasında Askerde Olanların Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı. 1844.....	103
TABLO 27: Ilgın Kazasında Yaşayanlar Arasında Özür Çeşidi ve Sayısı. 1844.....	105

GİRİŞ

Tarihte ilk kez hane kayıtlarının tutulmasıyla başlayan nüfus hizmetleri M.Ö II. yüzyıla gidecek kadar çok eski bir tarihe sahiptir. Türkiye’deki nüfus hizmetleri Osmanlı döneminde güçlü ve köklü temellere dayanmaktadır.¹

Günümüzde nüfus sayımları ile elde edilen demografik veriler çok değişik amaçlar için kullanılmaktadır. Devletlerin hangi bölgeye ne türden bir hizmetin götürüleceğine karar vermek için kullandıkları bilgilerin kaynağı da büyük oranda nüfus sayımları sonucunda elde edilen istatistikî bilgilerdir. Ancak nüfus sayımlarının yapılış amaçları tarihi açıdan ele alındığında sayım yapılma gerekçelerinin çok farklı olduğu görülür. Örneğin; Osmanlı Devleti’nde 1831 yılında yapılmaya başlanan nüfus sayımının temel amacı askere alınabilecek erkeklerle, vergi mükelleflerinin sayısını tespit etmektir.² Bu sayımlar sırasında Müslüman ve gayrimüslim nüfus ayrı defterlere yazılırken şahısların yerli ve yabancı olma durumları da gösterilmiştir. Bunların isim, şöhret ve durumları kayda geçirilirken on dört yaşından kırk yaşına kadar olup askerliğe elverişli bulunan kişiler için ayrıca “mim” işareti konulmuştur.³

Osmanlı Devleti’nde ikinci nüfus sayımı 1844 yılında yapılmıştır. 1843 yılında kura sisteminin yürürlüğe girmesinden sonra orduyu yeniden düzenlemek ve asker alma usulünü değiştirmek ve en önemlisi de bu sırada yürürlüğe giren temettuat vergisini daha sağlıklı biçimde toplamak amaçlarıyla yapılan bu sayım, bazı araştırmacılara göre modern esaslara dayanan ilk nüfus sayımıdır.⁴ 1844 sayımından sonra birçok kez sayım yapmak istenmiş fakat bu girişimler başarısız olmuştur.

1881 yılında Sicil-i Nüfus Nizamnamesi padişah tarafından resmen ilan edilmiştir. Bu nizamnameye göre, artık kadınlar da sayılmaya başlanmıştır. Nizamnameye göre sayım, kazalarda kurulan komitelerce yapılmıştır. Sayım sırasında tutulmuş olan kayıtlarda, kişinin adı, lakabı, baba adı ve adresi, yaşı, dini, mesleği, statüsü, fiziki özellikleri, sivil statüsü konusunda bilgiler yer almıştır.

¹Hüseyin Muşmal, Müjgan Şahinkaya, “1844 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Beyşehir Kazası”, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/1 Winter 2015, Konya s.482.

²Tancan Özkan, *19.Yüzyılın İlk Yarısında Bafra Kazası Nüfusu*, 19 Mayıs Üniversitesi SOSBE Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2012. s. 1.

³ Mehmet Güneş, “Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili”, *Akademik Bakış*, C.8. S.15, 2014 Konya, s.226.

⁴Mehmet Yılmaz, “Tanzimattan Cumhuriyet’e Hatunsaray Nahiyesinde Nüfus ve Nüfus Hareketleri”, *I. Uluslararası Hatunsaray(Lystra) ve Çevresi, Tarih, Kültür ve Turizm Sempozyumu*, Konya 2012, s.318.

Osmanlı döneminin en kapsamlı sayımları 1885 ve 1907 yıllarında yapılan sayımlardır. Nüfusun yaşa, cinsiyete, doğum yerine, mesleğe, medenî duruma, etnik kökene ve cemaate göre dağılımlarını verebilen ilk ve son sayımlar bunlardır. Yapılan bu sayımlarda sadece bir nüfus sicili ve kütüğü oluşturmak için yapıldığından demografik kaygılar ağır basmıştır. Sonuç olarak Osmanlı'da yapılan nüfus sayımları, gerek savaşlar, gerek sayımların tüm imparatorluk sınırlarını kapsamayışı, sayımlarda cinsiyetin esas alınması gibi etkenler sayımların niteliğini etkileyen temel faktör olmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

NÜFUS ve DEMOGRAFİ KAVRAMI

Nüfus Arapça “nefs” kelimesinin çoğulu olan nüfus “nefis, ruh, can, hayat” anlamına gelmekte ve daha çok bir coğrafyada yaşayan insanları ifade etmektedir.⁵ Sözlük anlamları ise şu şekildedir;

- İnsan topluluğu, halk, ahali,
- Belli bir yer, bölge veya insanların sayısı.

Meydan Larousse’de ise şu şekilde açıklanmaktadır:⁶

- Bir şehir, bir bölge veya bir memlekette oturanların tümü,
- Kimse, kişi
- Özel bir kategori meydana getiren bireylerin tümü (Tarım nüfusu gibi).

Kavram olarak ele aldığımız da ise nüfus;

Bir doğa parçasını kendine ülke yapmış, bunu nesiller boyu sürdürmüş, böylece günümüze kadar gelebilmiş, bundan sonra da varlığını sürdürebilecek olan, yaşayan insan topluluğudur.⁷

Demografi, Yunancada demos (halk, nüfus) ve graphos (yazmak, çizmek) kelimelerinin birleşmesinden meydana gelen bir kavram olup, kelimelerin birleşmesinden de anlaşılacağı gibi “nüfus bilimi” demektir. Nüfusu çeşitli yönlerden inceleyen ilim dalıdır.⁸ Nüfusun gelişmesi, coğrafi dağılışı, yerleşme şekli ve diğer özellikleri tarihi olaylarla ilgili olduğundan demografinin tarihle yakından ilişkisi bulunmaktadır.

Bir ülke veya toplumun günümüz karakterini kavramak ve yaşadıkları problemler için doğru çözümler üretmek, ancak geçmişteki özelliklerini anlamak ve zaman içinde geçirdiği gelişim sürecini bilmekle mümkün olabilir. Bu bağlamda, ülkemiz nüfusunun toplumsal ve

⁵ Nebi Bozkurt, “ Nüfus” , *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.33, İstanbul 2007, s. 293.

⁶ *Meydan Larousse*, Meydan Yayınevi, C.9. İstanbul 1986, s.438.

⁷ Sedat Murat, “ Dünden Bugüne İstanbul’un Nüfus ve Demografik Yapısı”, *İstanbul Ticaret Odası*, Yayın No.2006-49, İstanbul 2006, s.30.

⁸ Kenan Gürtan, “Demografik Analiz Metodları”, *İ.Ü.İktisat Fakültesi*, İstanbul 1969, s.4.

ekonomik sorunlarına doğru çözümler üretilmesi için nüfusun geçmişteki karakterini ortaya koymak zorunlu görünmektedir. Geniş bir saha için doğru sonuçlara ulaşmak ve ülke geneline hitap eden çözümler üretebilmek amacıyla, o bölge veya ülke nüfusunun kapsamlı bir şekilde araştırılması gereklidir.⁹

I-TAHRİR SİSTEMİ ve NÜFUS

Osmanlı Devleti'nin birbirinden farklı çok sayıda etnik ve dini unsur uzun yıllar başarıyla bir arada tuttuğunu ve yönettiği bilinmektedir. Osmanlı yönetimi, daha kuruluşundan itibaren ülkenin gelir kaynaklarının tespiti ve kayıt altına alınmasına yönelik çalışmalara önem vermişti. Bu amaçla “tahrir” adı verilen sayımlar yapılmış, böylece demografik kayıtlar tutulmuştur.¹⁰Fakat tahrirler doğrudan bir nüfus sayımı değildir ve çeşitli sebeplerden dolayı nüfusun büyük bir kısmı (kadınlar, çocuklar) kayıt dışı tutulmuştur.

Osmanlı Devleti'nde ilk tahririn ne zaman yapıldığına dair farklı görüşler vardır. Ebul-ûla Mardin ilk tahririn Sultan Orhan zamanında yapıldığını ifade ederken Ö. Lütfi Barkan, Sultan Murad döneminde yapıldığını söylemektedir.¹¹ III. Murad devrine kadar hemen her padişah zamanında birçok kez yapılan tahrirler, ülkenin üretim, arazi, tımarlar ve vergi düzeni konusunda gerçek vaziyetini ortaya koyması bakımından son derece önemliydi. Ülkenin gerçek durumu öğrenildikten sonra malî ve askerî alanda gereken düzenlemeler yapılabilirdi. Tahrirlerin yapılmasını gerektiren nedenlerden birisi de yeni fethedilmiş olan memleketlerin Osmanlı devletine katılmasını resmen ve hukuk bakımından tespit etmek ve bölgenin dökümünü çıkarmaktı. Aksi takdirde fethedilen memleketlerde Osmanlı hâkimiyeti fiilen yerleşmiş sayılamazdı.¹²

Sultan I. Beyazıt döneminden beri yürürlükte olduğu anlaşılan tahrirler, yapılan fetihleri izleyen yıllarda yeni bir padişahın tahta çıkması, daha önce tahrire tabi tutulmuş olan bölgelerin gelir kaynakları veya dirlik dağılımında önemli değişikliklerin meydana gelmesi, ya da yeni değişikliklerin uygulanmaya konması halinde gerçekleştirilirdi. Tahririn amacı fetihleri izleyen yıllarda ve daha sonra belli aralıklarla, fethedilen bölgelerin gelir kaynakların bir bölümünü çıkarmak ve bu gelir kaynaklarının dirlik olarak dağıtımının gerçekleştirilmesine imkân

⁹Osman Gümüşçü, *XVI. Yüzyıl Larende (Karaman) Kazası'nda Yerleşme ve Nüfus*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2001, s. 144.

¹⁰ Barış Taş, İlker Yiğit, “Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Beyşehir Kazası'nda Nüfus”, *Atatürk Araştırmaları Merkezi Dergisi (ATAM)*, C. XXIX, Sayı 81, s.494. 489-532.

¹¹ Demircioğlu, Bilgin, Çakıcı ve Birinci, *Trabzon Nüfus*, s.1.

¹² Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Kardelen Kitabevi, Isparta 2010, s.143.

sağlamaktı.¹³ Ancak söz konusu defterlerin asıl düzenlenme kaygısının vergi olduğu, vergiye tabi olmayan birçok kalemin defter harici kaldığı unutulmamalıdır.¹⁴ İlk tahrirden sonra belli aralıklarla bölgenin sayımına devam edilmekteydi. Bu sayımlarda vergi mükellefi olan kişiler buldukları bölgelerde yazılıp, görevliler tarafından tahrir bölgesinde mükellef adı, sahip olduğu ürün ya da taşınmazlardan elde ettiği nakdi gelir ve gayrimenkulleri tahrir defterlerine kaydedilmekteydi. Tahrir bölgesi mahalle ve köy ayırımına göre ele alınmaktaydı. Tahrirlerdeki kayıtlara göre mükellef sayıları ortalama beş ile çarpıldığında tahmini nüfusu verebilmekteydi.¹⁵

Osmanlı Devleti'nde tahrir yapılmaya karar verildiğinde tahrir işlemini yürütecek bir tahrir emini tayin edilirdi. Mübaşir, il yazıcısı, muharrir gibi isimlerle de anılan eminin yanına ayrıca resmen bir de kâtip atanırdı. Tahrir işi bir vilayetin bütün toprak tasarrufu, tımar sistemi ve vergi düzenini ilgilendirdiğinden devletin en mühim addettiği işler arasındaydı. Bundan dolayı tahrir eminiğine önemli devlet kademelerinde görev yapmış ve başarılarıyla güven kazanmış kişiler atanırdı. Tahrir eminine, tahririn yapılacağı bölgenin kadısı ve hatta sancakbeyi ve beylerbeyi ile vilayetin ileri gelenleri de yardımcı olması için görevlendirilirdi. Tahrir emini, tahririn yapılacağı yere geldiğinde, ilk iş olarak varsa bir önceki tahrir defterini inceleyerek çalışmalarına bu şekilde yön verir ve sayım işine başlardı.¹⁶

Klasik Osmanlı toplumunun nüfusunun belirlenmesinde kullanılan bir diğer kaynak türü ise cizye defterleridir. Bu defterlere özellikle kentlerdeki gayrimüslim nüfustan toplanan verginin (yani cizye'nin) kaydı düşülürdü. Ne var ki, bu cizye defterlerinin nüfus tahminleri yapmak için kullanılmalarında bazı sakıncaları da bulunmaktadır. Cizye defterlerinde sadece doğrudan vergi mükellefi olan yetişkin erkekler alâ, evsat, ednâ şeklinde gruplandırılarak kaydedilirdi. Söz konusu gruplar kişinin vergi ödeme kapasitesine göre belirlenirdi. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve vergi ödeyemeyecek kadar fakir olanlar ise sayıma alınmazdı.¹⁷

Bir diğer yöntem de Macaristan'dan Suriye ve Van'a kadar uzanan sahada köylere yerleşmiş tımarlı askerlerin intikallerini ve her türlü değişikliğini devamlı gözetim zarureti

¹³ Numan Elibol, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları", *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF*, C.12, S.2, Isparta 2007, s.137.

¹⁴Doğan Yörük "XVI. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı İmparatorluğu'nda Yaşayan Gayrimüslimlerin Nüfusu", *S.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 17, Konya 2007, s.627.

¹⁵Mehmet Kaya, "XX. Yüzyıl Başlarında Niğde Sancağı'nın Nüfusuna Dair", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, s.195.

¹⁶Tancan Özkan, "19. Yüzyılın İlk Yarısında Bafra Kazası Nüfusu", 19 Mayıs Üniversitesi, SOSBE, Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2012, s.2-3.

¹⁷Tancan Özkan, "19.Yüzyılın İlk Yarısında Bafra Kazası Nüfusu", 19 Mayıs Üniversitesi, SOSBE Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2012, s.3

nedeniyle ortaya çıkmıştır. Bu kontrol tahrir sonucu düzenlenen icmal defterleriyle sağlanır, zamanla meydana çıkan değişiklikler derdest ve tevcih defterleriyle izlenirdi. Bu istatistik listeleri sayesinde merkezdeki bürokrat, bir sancakta hangi köyde, hangi statüde, ne kadar nüfus bulunduğunu görürdü.

II-OSMANLI NÜFUS SAYIMLARI

Osmanlı Devleti'nde nüfusa ilişkin kaynaklarla ilgili iki ayrı dönem oluşmuştur.¹⁸ Bu farklılığın temel nedenini kaynaklardaki nüfus verilerinin hem toplama ve yapım amaçlarında hem de kullanım yöntemlerinde görmek mümkündür.¹⁹ XV. ve XIX. yüzyıllar arasını kapsayan döneme "modern öncesi nüfus sayımı" dönemi 1830'lardan sonrasını kapsayan döneme de "modern nüfus sayımı" dönemi demek daha doğru olur.²⁰

Osmanlı Devleti'nde, Sultan III.Selim'in başlattığı ıslahat hareketlerini II.Mahmut devam ettirmiş, pek çok kurum ve kuruluşta düzenlemelere gitmiştir. Başta askerlik olmak üzere, ülke yönetiminde vergilendirmede yapılan yenilikler için nüfus yapısını ve sayısını, gelir durumunu bilmek önem taşıyordu. Bunun için uzun zamandır terk edilen mal-mülk sayımının yeniden yapılmasından başka bir çıkar yol bulunmuyordu.²¹

Yüzyıllar boyunca fetihlerde en önemli dinamiklerden biri kabul edilen Yeniçeri Ocağı'nın bozularak, devlet idaresi, maliyesi ve bürokrasisi üzerinde zorlayıcı ve tehditkâr bir güç olarak ortaya çıkması, devlet mekanizmasını işlemez hale getirmişti. Bu durum Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasını zorunlu kıldı ve 1826 yılında Osmanlı Tarihine Vaka-i Hayriye olarak geçen olayla, Yeniçeri Ocağı kaldırıldı. Yeniçeri Ocağı'nın yerine Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ordusu kuruldu.²² Kurulan bu ordunun daha da gelişmesi maddi ve manevi gücüne bağlıydı. Bunun içinde ülkedeki her türlü kaynağın tespit edilmesi gerekiyordu. Bu gaye ile modern anlamda ilk Osmanlı nüfus sayımı, imparatorluğun bütün sınırlarını kapsamamakla birlikte 1828/31 yılları arasında yapılmıştır.²³ Çünkü 1828-1829 yılları arasında çıkan Osmanlı-Rus Savaşları bu sayımların imparatorluk geninde yapılmasına engel

¹⁸ Koray Başol, "Demografi", *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Yayınları* No.6, İzmir 1984, s.39.

¹⁹ Cem Behar, "Osmanlı Nüfus İstatistikleri ve 1831 Sonrası Modernleşmesi", *Osmanlı Devletinde Bilgi ve İstatistik*, Ankara 2000, s.306

²⁰ Sezgin Demircioğlu, Süleyman Bilgin, Mustafa Çakıcı, Ali Mesut Birinci, "Trabzon Nüfus Kütüğü", İstanbul, 2009, s. 1.

²¹ Musa Çadırcı, "1830 Genel Sayımına Göre Ankara Şehir Merkezi Nüfusu Üzerine Bir Araştırma", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi I*, 1980 s.112.

²² Sezgin Demircioğlu, Süleyman Bilgin, Mustafa Çakıcı, Ali Mesut Birinci, "Trabzon Nüfus Kütüğü" İstanbul 2009, s.4

²³ Tevfik Çavdar, "Osmanlı Döneminde Nüfus Bilgileri", *Osmanlı IV*, Yeni Türkiye Yayınları, C.4. Ankara 1999, s.552.

olmuştur.²⁴ Osmanlı-Rus Savaşı'nın bitişi ile birlikte sayım işi tekrar gündeme gelmiş ve sayımın nasıl yapılacağı ile ilgili olarak padişah ile Kaymakam Paşa arasında yazışmalar başlamıştır. Padişah II. Mahmud sayımın eski yöntemlerden sapmadan yapılmasını emretmiş, bu emir doğrultusunda 1830 sayımı için bütün eyaletlere memurlar tayin edilmiş ve buralardaki ilgililere fermanlar gönderilerek sayımın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gayret göstermeleri istenmiştir. Memurlara yapacakları işin niteliği anlatılmış, işin önemi vurgulanmış ve dikkat etmeleri gereken kurallar yazılı olarak ellerine verilmiş, halka hoş davranmaları gerektiği tembih edilmiştir. Ancak bu sayımda sadece erkek nüfus sayılmıştır.²⁵ Bu nüfus sayımının en önemli özelliği, daha önce ifade edildiği gibi toprak veya mülk yazımı amacıyla değil, asker ve vergi mükellefi sayısını tespit etmek amacıyla yapılmış olmasıdır.²⁶ Fakat o yıllarda her iki cinsiyetin de birbirine çok yakın olduğu söylenebilir.²⁷

Enver Ziya Karal'a göre 1831 yılında yapılan sayımların sebebi 5 madde hâlinde sıralanmıştır.

1- Bir müddetten beri yapılan harpler dolayısıyla halk çok masraf yapmış ve pek çok gereçler karşısında kalmıştır.

2- Mevcut kanun ve hükümlere aykırı hareket neticesi olarak bazı yerlerde, fakir ve zengin İslam ve Hıristiyan tebaanın Devlete verdikleri verginin temelleri sarsılmış bulunmaktadır. Bundan ötürü borçlu olduğu verginin ancak yarısını veya üçte birini veren kimseler olduğu gibi himaye ve iltimas görerek hiç vermeyenler de vardır.

3- Anadolu'nun bazı yerlerinde önceki tahrirlerde köprü, han tamiri, derbent muhafızlığı karşılığı olarak bazı karyeler halkı vergiden affedilmişti. Fakat zamanla köprü ve hanlar yıkılıp binadan eser kalmadığı ve derbentçilik lafzı ise hemen lafzı murat hükmünde kaldığı halde hala o karyeler halkı vergi vermemekte ve hisseleri olan vergi miktarı diğer karyelere yükletilmektedir.

4- Yukarıda işaret edilen maddelerdeki haksızlıkları ortadan kaldırmak için Devlet bazı tedbirlere her ne kadar evvelce müracaat etmişse de harpler dolayısıyla durumu düzeltmeğe muvaffak olamamıştır.

²⁴ Kemal H.Karpat, *Osmanlı Nüfusu (1830-1914)*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2003,s56.

²⁵ M. Gül, A. Bayram, O. Hakkoymaz, *Selçukludan Günümüze Konya'nın Sosyo-Politik Yapısı*, Konya İl Emniyet Müdürlüğü AR-GE Yayınları, Konya 2003, s.433.

²⁶ Cevdet Küçük, "Tanzimat Dönemi Erzurum'un Nüfus Durumu", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi (1976-1977)*, İstanbul 1977, S.7-8, s.185.

²⁷ Necdet Bilgi, "Osmanlı Dönemleri Nüfus Sayımları Hakkında" *Türk Yurdu*, XIX-XX,148-149, Ankara 1999-2000, s.118.

5- Fakat artık harpler bitmiştir. Dolayısıyla herkesin devlete karşı olan borcunu gerçek sınırları dâhilinde göstermek zamanı gelmiştir. Bunun için de bir nüfus sayımı ile işe girişmek lazımdır.²⁸

1831 nüfus sayımı sonuçlarına göre, ülkede 4 milyona yakın erkek nüfus yaşamaktadır. Bunun 2,5 milyonu Anadolu'da, 1,5 milyonu da Rumeli'de oturmaktadır. Rumeli'de oturan Müslüman nüfus Hıristiyan nüfusun 2 katı, Anadolu'da ise 5 katıdır. Yahudi, Fellah, Arap gibi gruplar bu toplama dâhil değildir.

1831 sayımından sonra 1844 yılında ülke genelinde bir nüfus sayımı daha yapılması kararlaştırılmıştır. Bu sayımın gayesi 1834-35 yıllarında "Redif Asâkir-i Mansûre" adıyla Yeniçeri Ordusu'nun yerine kurulan yeni orduya alınabilecek asker potansiyelini tespit etmektir. 1831 sayımıyla ülkede düzenli olarak nüfus olaylarını takip edecek bir kayıt sistemi kurulmuş olduğundan, 1844 sayımı daha detaylı yapılmak istenmiş fakat istenildiği kadar başarılı olunamamıştır. Yeni kurulan redif teşkilâtının gayesi büyük bir genç nüfusu asker olarak uzun süre silahaltında tutmak yerine, askerlik çağına gelmiş gençleri kendi bölgelerinde az masrafla ve kısa aralıklarla eğitip savaşa hazırlamaktır. Sayımın asıl gayesi asker potansiyelini belirlemek olduğu halde, bu sayımda 1831 sayımından farklı olarak erkek nüfusun yanında kadın nüfus da sayılmıştır. Buna rağmen halk, sayımın asıl gayesinin asker potansiyelini tespit olduğunu bildiğinden askere gitmemek için yanlış bilgi vermiş, gayri müslim din adamları da kendi cemaatleri hakkında doğru bilgi vermemişlerdir. Ubcini'nin verdiği bilgiye göre ise 1844 yılında, Asya'da 16.050.000, Avrupa'da 15.500.000 ve Afrika'da 3.800.000 olmak üzere imparatorluk nüfusu 35.350.000'dir.²⁹ 1854'te ise yeni bir nüfus sayımına daha girişilmişse de bunun sonuçlandırılması kabil olmamıştır.³⁰

1864 ve 1871 tarihlerinde vilayet idaresini yeniden düzenleyen nizamnameler vilayet teşkilatlarında bazı değişiklikler meydana getirmiştir. Bu durum yeni bir kayıt sistemini zorunlu kılmıştır. Bu kayıt sistemini sağlama hususunda Şûrâ-yı Devlet'ten çalışma yapması istenmiş ve ilgili kurul da 1874 tarihinde sayıma esas teşkil etmek üzere üç nizamname hazırlamış ve

²⁸ Enver Ziya Karal, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara 1997, s.11.

²⁹ Ertan Gökmen, "Manisa Medreseleri Nüfus Yoklama Defteri", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt XXVII, sayı 2, Aralık 2012, s.384.

³⁰ Nilgün Aşıkçı, Çevik, "Denizli 1831 Nüfus Sayımı Grup Biyografisi", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı İslam Tarihi ve Sanatları Programı, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2007, s.14.

bunlar Abdülaziz tarafından onaylanmıştır.³¹ Fakat Osmanlı- Rus Savaşı'nın çıkması üzerine yerine getirilememiştir. Savaş sonrası sayım tekrar gündeme gelmiş ve 1882'de başlanan sayım 1890'da sonuçlanmış, 1893'te ise sonuçları duyurulmuştur. Bu sayımın en önemli özelliği kadınların da sayıma dâhil edilmesi ve sayılan kişilere Nüfus Tezkeresi verilmesi idi.. Karpat 1893 yılında yayınlanan nüfus sayım sonuçlarının %2 ile %5 arasındaki bir hata payı ile XIX. yüzyılın en güvenilir rakamları olduğunu belirtmektedir.³²

³¹ Kemal Karpat, *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*, Timaş Yayınları, İstanbul 2010. , s79-80.

³² Ertan Gökmen, "Manisa Medreseleri Nüfus Yoklama Defteri", *Tarih İncelemeleri Dergisi* Cilt XXVII, sayı 2, Aralık 2012,s.384.

İKİNCİ BÖLÜM

ILGIN ADI, TARİHİ, COĞRAFİ VE FİZİKİ YAPISI

I-ADI VE COĞRAFİ KONUMU

İlgin'in ilkçağlardaki adı Tyriacum'dur. İlkçağdaki seramik kalıntıların bulunması sebebiyle ilgin ve çevresinin bir yerleşim yeri olarak kabul edilmesi tarih öncesi devirlere kadar uzanmıştır. ³³Selçuklu kaynaklarına temel teşkil eden İbn-i Bibi'nin eserinde ise İlgin'a ılık su anlamına gelen Âb-ı germ ismi verilmiştir. Bu isim Selçuklular tarafından Farsça olarak konulmuştur. XIII. Yüzyıldan itibaren ise İlgin, isim olarak Türk-İslam şehri kimliğini kazanmıştır. ³⁴

Âb-ı germ isminin zamanla terk edilip zamanla İlgin adının kullanılmaya başlanması beraberinde çeşitli söylentileri de getirmiştir. İlgin isminin nereden geldiği ile ilgili farklı görüşler ortaya atılmaya başlanmıştır. Bu görüşlerden biri, bu bölgede özellikle göl ve akarsu boylarında yetişen "İlgin" ağacında esinlenerek verildiğidir. Diğer görüş ise, Âb-ı germ ılık su anlamına karşılık gelerek İlgin isminin verildiği görüşüdür. İlgin'a Âb-ı germ adının verilmesinde ise Anadolu Selçuklu Sultanı I.Alâeddin Keykubad (1220-1237) ile Veziri Sahip Ata tarafından büyük bir kaplıcanın 1260'lı yıllarda buraya inşa ettirmeleri etkili olmuştur. ³⁵ Nitekim 1520 tarihli Tapu Tahrir kayıtları başta olmak üzere Mühimme Defterlerinde, Temettüat Defterlerinde, Ahkâm Defterlerinde, Hurufat Defterlerinde, Nüfus Defterlerinde ve pek çok arşiv belgesinde İlgin ifadesi kullanılmaktadır. Evliya Çelebi ise eserinde İlgin adını kullanmış ve İlgin ağacından hiç bahsetmemiş, Türklerin yer altından gelen kaplıca suyuna ılık anlamına gele İlgin dediğini kaydederek kazanın adının buradan geldiğini nakletmiştir.

Yüzölçümü 1394 kilometrekare ve il merkezine uzaklığı 87 km³⁶ olan İlgin Haydarpaşa-Konya Demiryolu ile Konya-Afyon karayolu üzerinde bulunmaktadır. Kuzeyden Yunak, Güneyden Konya ve ILGIN, Doğudan Kadınhanı ve Batı'dan Doğanhisar ve Akşehir ilçeleri ile çevrilidir. ³⁷

³³Hasan Bahar, *Eskiçağ Konya Araştırmaları*, Konya: Kömen Yayınları, 1996,s.68

³⁴ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1993, s.559.

³⁵ Gazi Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında İlgin Kazası*, Selçuk Üniversitesi, SOSBE, (Yayınlanmış Doktora Tezi), Konya 2014,s.26.

³⁶ Abdüsettar Yarar, *Konya ve İlçeleri*, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Konya 2004,s.72.

³⁷ Fevzi Uçan, "Ünitelerimizde Konya İli, Oba Kitabevi, Konya, s.198.

İlçenin bugünkü sınırları doğusunda Kadınhanı; batısında Akşehir, Doğanhisar, Tuzlukçu; kuzeyinde Yunak, güneyinde Derbent, Beyşehir ve Hüyük ilçelerinden oluşmaktadır.

Harita 1. Ilgın Sınırları

A- İklimi ve Bitki Örtüsü

İklim, Coğrafi çevrenin oluşmasında ve şekillenmesinde insanların ekonomik ve sosyal faaliyetleri üzerinde etkili olan temel faktörlerden biridir. Bir yerleşim yerinin tercih edilmesinde veya yeni bir yerleşim yerinin kurulmasında iklim önemli bir etkiye sahiptir. Ilgın ve çevresindeki iklim karakterinin oluşmasında da özel konum ve matematik konumun büyük etkisi olmuştur.

Ilgın Toros Dağlarının bir uzantısı olan Sultan Dağları'nın Akdeniz Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesi'nin birbirinden ayırdığı bir coğrafyada yer almaktadır. Torosların denize paralel uzanması, Akdeniz'in ılıman etkisinin bölgeye gelmesine mani olmaktadır. Ayrıca rakımının 1030 metre olması sebebiyle bölgede karasal iklim hüküm sürmektedir.³⁸

Ilgın, İç Anadolu Bölgesinde yer alması sebebiyle genellikle karasal iklim türü görülmektedir. Karasal iklimin ise yaygın bitki örtüsü bozkır olduğundan, bölge bozkırlarla

³⁸Gazi Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ilgın Kazası*, Selçuk Üniversitesi, SOSBE, (Yayınlanmış Doktora Tezi), Konya 2014, s.33.

kaplıdır. Bu bitki örtüsü ilkbahar yağmurlarıyla yeşeren Temmuz ve Ağustos aylarında kurumaya başlayan bitki örtüsüdür.

İlçenin güneyinde bulunan Beykonak, Balkı, Çiğil, Dığrak, Gökbudak dağlarında ormanlık alanlara rastlamak mümkündür. Ayrıca göl çevresindeki bataklıklarda higromorfik otlar yaygındır. Akarsular boyunca da yer yer galeri ormanlarını andıran söğüt, kuru ağaç ve kavaklardan oluşan bitki toplulukları yer almaktadır.³⁹

Bunlar dışında Ilgın'da tarımsal ürün olarak önem arz eden ürünler haşhaş, kenevir, afyon, meyve, sebze, buğday, kimyon, nohut, mercimek ile şeker pancarı üretimi yapılmaktadır.

B- Göl, Akarsu ve Dağları

Ilgın- Çavuşçu Gölü: Ilgın sınırları içerisinde yer alan bu gölün denizden yüksekliği 1025 metre, gölün kapladığı alan 50 km² 'dir. Derinliği ise 2-10 metre arasında değişmektedir.⁴⁰

Ilgın Gölü etrafı sazlık ve bataklıklarla kaplı tektonik bir tatlı su gölüdür. Suyunun tatlı olması sazan, kerevit, kefal gibi çeşitli balıkların yaşamasına olanak vermektedir.⁴¹ Doğanhisar çayı, Çiğil deresi ve Bulcuk çayı ile beslenir. Batısında Açık Ilıca adı verilen sıcak su kaynağı vardır. Kışın kar ve yağmur suları ile dolan gölalanı, yaz mevsiminde Atlantı ve Ilgın ovalarını suladığından çekilir.

Akarsu yönünden çevresine göre çok daha zengin bir yapıya sahi p olan Ilgın'da Çavuşçu gölü haricinde Çiğil Çayı, Mahmuthisar Çayı, Deliçay/ Balkı Çayı ve Bulcuk Deresi yer almaktadır.

Ilgın'ın kuzeybatısından güneydoğusuna doğru Sultan dağları uzanır. Dağın uzunluğu yaklaşık 100 km'dir. Ilgın şehir yerleşimine dağların uzaklığı yaklaşık 40 km'dir.⁴² Yörenin en büyük tepesi Ziyaret Tepedir. Bunun dışında rakımları 1500 ün üzerinde bulunan Moral Tepe ve Kraltepe de bulunmaktadır. Ayrıca kuzey ve güneydoğuda bulunan Tekne ve Sivri dağları yörenin diğer önemli dağlarıdır.

³⁹ Özcan OĞUR, *1322–1326 Tarihleri Arasında Ilgın'ın Sosyo-Ekonomik Tarihi* (268 Numaralı Ilgın Şerhiye Sicili Defterine Göre), Selçuk Üniversitesi, SOSBE, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2011. s. 20.

⁴⁰ Nuray Emir, *İç Anadolu Bölgesi Çavuşçu, Akşehir, Eser ve Karamuk Gölleri Rotatorla Faunasının Taksonomik ve Ekolojik Açısından Değerlendirilmesi*, (Basılmamış Doktora Tezi) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Ankara 1994, s.13.

⁴¹ Kâtip Çelebi, "Kitab-ı Cihannuma, İstanbul Matbaa-i Amire, 1632, s. 619.

⁴² Hakkı Yazıcı, *İç Anadolu Bölgesi Coğrafyası*, Ankara, Nobel Yayınları, 2002, s.23-27.

C-Ulaşım Ağı

Ilgın Kazanın ulaşım ağını biçimlendiren en önemli unsur yeryüzü şekilleri olmuştur. Özellikle Sultan Dağları ulaşımın yönünü etkilemiştir. Ilgın; ticaret, savaş ve ulaşım konusunda stratejik öneme sahiptir. Osmanlı Devleti zamanında Ilgın, İstanbul ile taşrayı birbirine bağlayan ana yol üzerinde olup, “sağ kol” olarak tanımlanan İstanbul- Mekke güzergâhında önemli bir yeri vardır. Hac yolu olarak da kullanılan söz konusu güzergâh, aynı zamanda ticari ve askeri amaçlara da hizmet etmekte olup sırasıyla şu yerleşim birimlerine uğruyordu. Üsküdar, Kartal, Gebze, Derbent, İznik, Lefke, Vezirhan, Söğüt, Eskişehir, Seyyidgazi, Hüsrevpaşa, Bayat, Bolvadin, İshaklı, Akşehir, Ilgın, Konya, Karapınar, Payas, Şam...⁴³

Hicaz Demiryolu ve İpek Yolu gibi iki tane önemli tarihi yolun bu topraklardan geçerek, dünyanın başka bölgelerini buraya bağlaması, dolayısıyla burayı da oralara bağlamış olması, bu şehri geçmişte olduğu gibi günümüzde de tarihi ve kültürel açıdan çok daha farklı bir yere oturtmaktadır.

II- ILGIN'IN TARİHİ GELİŞİMİ

Ilgın, Antik Çağlardan beri doğu-batı ve kuzey-güney yol güzergâhı üzerinde bulunduğundan çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Kent “Kral Yolu” üzerinde olduğu için her devirde büyük önem taşımıştır. ⁴⁴Günümüzden 3500 yıl önce yaklaşık M.Ö. 1600 lerde Hititler tarafından kurulan Ilgın, yöre halkının doğal bir takım şeyleri kutsal saymaları (su kaynakları gibi) ve toprağın tarıma elverişli olması şehrin burada kurulmasında etkili olmuştur.⁴⁵ Hititlerden sonra Firigler, Lidyalılar ve Perslerin hâkimiyetine giren Ilgın özellikle Lidyalılar zamanında başkent Sard'dan Mezopotamya ya kadar uzanan Kral Yolu üzerinde bulunduğundan, önemli bir ticaret ve konaklama merkezi olmuştur.⁴⁶ Daha sonra sırasıyla Makedonya, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı Devleti'nin egemenliğine girmiştir.

Ilgın Konya'ya yakınlığı hasebiyle sürekli saldırılara maruz kalmıştır. Beylikler döneminde de el değiştirerek varlığını sürdürmüştür. Bir ara Hamitoğulları'nın eline geçmiş ve daha sonra bölgeye Osmanlılar hakim olmuşlardır. Sonuç olarak Ilgın, Fatih devrine kadar olan sürede hep bir güç mücadelesinin ortasında olmuş ve Osmanlı Devleti'ne katılmasından sonra

⁴³ Ali Boran, *Ilgın Kültür Envanteri*, Konya 2013, s.46.

⁴⁴ Fevzi Uçan, *Ünitelerimizde Konya İli*, Oba Kitabevi, Konya, s.201

⁴⁵ Osman Baten, *Ilgın'ın(Konya) İlçe Merkezinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*, SÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Konya 2005, s.55.

⁴⁶ Ekrem Memiş, *Eskiçağ Türkiye Tarihi*, 2. Baskı, Öz Eğitim Yayınlar, Konya 1995, s.21.

bölgede istikrar yakalanmıştır.⁴⁷ Özellikle ticaret ve hac yolları üzerinde önemli bir yer işgal etmiştir.⁴⁸

A-Selçuklu Öncesi Ilgın Tarihi

Hititler döneminde önemli bir güzergâh olan Ilgın Hititlerin batı cephesini oluşturmuş ve bu yöreden artık Pitaşşa olarak söz edilmeye başlanmıştır. Hititler'in yıkılmasından sonra Frigler (M.Ö. 750-680), Likyalılar (M.Ö. 680-546) ve Pers (M.Ö. 700-546) egemenliğinde kalan Ilgın, Büyük İskender'in Persleri yenmesinin ardından Makedonya idaresi altına girmiştir. M.Ö. 138 yılında Romalıların Anadolu'ya hakim olmaya başlaması ile birlikte, Roma'nın Asya Eyaleti sınırları içinde kalan Ilgın, Roma İmparatorluğunun ikiye ayrılmasıyla birlikte Bizans Devletinin kontrolüne geçmiştir.⁴⁹

Bizans döneminde Orta Anadolu çok sıkıntılı günler yaşamıştır. Çünkü ilk İslam akınlarına hedef olmuştur. Abbasiler devrindeki İslam komutanları Konstantiniye'yi almak için yarışmışlar bu da Trianon kentinin zor günler yaşamasına sebep olmuştur.⁵⁰ Kent bir ara Müslümanların eline geçse de bu durum çok sürmemiş Bizans hâkimiyetinde uzun süre kalmıştır.

B-Selçuklular Dönemi'nde Ilgın

1071 senesinde Malazgirt Ovası'nda yapılan Malazgirt Savaşı'ndan önce Anadolu üzerine keşif harekâtları düzenleyen Türkler ve Anadolu'yu tanıyan Büyük Selçuklular, bu savaş sonucu Anadolu'nun büyük bir kısmı ile beraber Konya'yı da, ele geçirmişler ve bölgedeki uzun Bizans hâkimiyetine son vermişlerdir. Süleyman Şah 1076 yılında Konya'yı Anadolu Selçuklularının başkenti yapmış, fakat başkent 1080 yılında İznik'e nakledilmiştir. İlk Haçlı Seferi sırasında İznik şehri tekrar Bizans'ın eline geçmiş, Sultan I. Kılıçarslan da 1097 tarihinde başşehir tekrar Konya'ya taşımıştır. Bu tarihten 1277 yılına kadar Konya aralıksız Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti olmuştur. Ilgın Konya'ya yakın olması ve önemli yol güzergâhında bulunması sebebiyle tarihin hemen hemen her döneminde önemini korumuştur.

⁴⁷ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, TTK Basımevi, Ankara 1988, s.48.

⁴⁸ Güler Yarcı, "Osmanlı Mülkî Teşkilâtında Ilgın Kazası (18,-20. yy.)", I. Ulusal Ilgın Sempozyumu,

⁴⁹ Dinç, Abdurrahman - İlker Yiğit, "İlkçağda Ilgın", *Konya Ansiklopedisi*, Cilt: 5, Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi, 2012,s.272-274.

⁵⁰ Gazi Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ilgın Kazası*, Selçuk Üniversitesi, SOSBE, (Yayınlanmış Doktora Tezi), Konya 2014, s.16.

İlgın, Türkiye Selçuklu Devleti tarihinde pek çok olaya sahne olmuştur. Özellikle kriz dönemlerinde sultanların ya da vezirlerin yönetimlerini sürdürdükleri önemli bir merkez olarak görev almıştır.⁵¹

C-Beylikler ve Osmanlı Hâkimiyetinde İlgın

Kösedağ Savaşı'ndan sonra Konya'da bulunan Anadolu Selçuklu sultanları, İlhanlıların birer kuklası durumuna düşerek halk arasındaki itibarını kaybetmiştir.⁵² Şehirde XIV. Yüzyıl ortalarına kadar İlhanlı idarecileri etkili olmuş, 1366/67'den sonra ise Karamanoğulları şehre tam manasıyla hâkim olmuşlardır. Dolayısıyla İlgın'da Karamanoğulları'nın eline geçmiştir. Karamanoğulları ile Osmanlı arasında zaman zaman el değiştiren İlgın, 1468 yılında Çiğil savaşında Karamanoğulları ve onlarla birleşen Turgutoğlu'larının mağlup edilmesiyle birlikte kesin olarak Osmanlı topraklarına katılmıştır.

İlk olarak Fatih Sultan Mehmet bu bölgede evkaf ve emlak tahriri yaptırmıştır. II.Bayezit zamanında ise 1501 yılında ikinci tahrir yapılmıştır. Bu tahrirde Karaman eyaleti 15 kazaya ayrılmıştır. Yapılan başka bir tahrir kaydına göre ise İlgın'da bir kasaba ve ona tabi 43 köy, 44 mezra, 1 çiftlik, 9 yayla ile 12 mahalleden ibaret bir kaza olarak yönetilmekte idi. (1530). Daha sonra yapılan bir tahrire göre ise 18 mahalle, 69 köy ve 10 mezra bulunmaktaydı (1584). Daha sonraki yapılan tahrirlerde mahallelerin sayıları değişmiştir. Bunun sebebi olarak doğal nüfus artışının yanı sıra göçlerin de büyük etkisi olmuştur.⁵³

Osmanlı Devleti zamanında İlgın, önemli ticaret yolları üzerinde bulunduğu için birçok kervan ve tüccarların uğrak noktalarından biri durumundaydı.

⁵¹ H.Ahmet Özdemir," Türkiye Selçukluları ve Osmanlı Dönemi'nde İlgın", *Konya Ansiklopedisi*, Kültür Yayınları, Konya 2012, s.275

⁵² Tuncer Baykara, "Konya", *İslam Ansiklopedisi*, C. XXVI, T.D.V. Ankara 2002, s.184.

⁵³H. Ahmet Özdemir," Türkiye Selçukluları ve Osmanlı Dönemi'nde İlgın", *Konya Ansiklopedisi*, Kültür Yayınları, Konya 2012, s.276.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE ILGIN KAZASI (1830-1844)

Daha önce değinildiği gibi Osmanlı Devleti'nde ilk nüfus sayımı 1831 yılında yapılmıştır. Bu sayımda sadece erkekler sayılmıştır. Kadınların ve çocukların sayılmaması nedeniyle bunun sağlıklı bir sayım olduğunu söylemek güçtür. Görevlilerin de gerekli özeni göstermediği gözden kaçmaması gereken bir husustur.

1831 sayım hülasa defterindeki bilgilere göre, Osmanlı Devleti'nin dört milyona yakın erkek nüfusunun bir buçuk milyona yakın miktarı Rumeli'de, iki buçuk milyondan biraz fazlası da Anadolu'da gözükmektedir. Rumeli nüfusundan Kıptî ve Yahudiler bir tarafa bırakıldığı takdirde geri kalan nüfusta Müslüman ve Hıristiyan nispeti aşağı yukarı bire ikidir. Yuvarlak hesap 800.000 Hıristiyan'a karşı 500.000 İslam vardır. Nüfus dağılımı incelenecek olursa bazı yerlerde Hıristiyanların, bazı yerlerde de Müslümanların çoğunluğa sahip olduğu anlaşılır. Anadolu'da ise göze çarpan ilk husus İslam nüfusun mutlak çoğunluğa sahip olduğudur. Aşağı yukarı iki milyon yüz bin Müslümana karşı dört yüz bin Hıristiyan, beş bin Yahudi ve yedi bin Kıptî vardır. Düzeltilmemiş sayım sonuçlarına göre, Osmanlı Devleti'nin 1831 yılındaki toplam erkek nüfusu 3.722.738 idi. Bu sayıya kadınları da dâhil etmek üzere ikiyle çarpıldığı takdirde toplam Osmanlı nüfusunu 7,5 milyon olarak verecektir ki bu bile asıl sayının çok altındadır.⁵⁴

1830 tarihli Ilgın Kazası nüfus defteri, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivleri Daire Başkanlığı'nda BOA, NFS. d kataloğunda 3277 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Defter, 26x35 ebadında olup toplam 152 sayfadan oluşmaktadır. Ilgın Kazası nüfus ve hane bilgileri 83-115 sayfaları arasında kayıtlıdır. Her sayfada 6-7 satır ve her satırda 3-4 isim bulunan defterin sayfa düzeni ve yazı bakımından itinalı tutulmuş olduğu söylenebilir. Defterde kişilerin eşkâli, mesleği, lakabı ve adı siyah mürekkepli kalemle yazılırken dikkat çeken özel durumlar, yaş, mahalle ve köy isimleri kırmızı mürekkepli kalemle yazılmıştır. Haneler bitince sayfanın sonlarında ise toplam yekûn hesaplanmıştır.

1830 yılına ait Ilgın Kazası nüfus kayıtları hane esasına göre tutulmuştur. Önce hane reisi yazıldıktan sonra sırasıyla o hanede yaşayan erkek nüfus kaydedilmiştir. Kadın nüfusa ait

⁵⁴ Cihat Uslucan, *19.Yüzyılın İlk Yarısında Samsun Kazasının Nüfusu*, 19 Mayıs Üniversitesi, SOSBE, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun 2012.s. 1.

herhangi bir kayıt bu defterde bulunmamaktadır. Defterin düzenleniş tarzı incelendiğinde şu tespitler yapılabilmektedir. Yerleşimde bulunan bütün haneler, hane numarası 1 den başlatılmak suretiyle deftere kaydedilmiştir. Hane reisinin adı yazıldıktan sonra hemen altına büyükten küçüğe olmak üzere hanedeki diğer erkekler kaydedilmiştir. Bununla birlikte aynı hanede yaşayan hane reisinin kardeşi, yeğeni, amcası, damadı, üvey oğlu, yakını, hademesi gibi aile üyesi kabul edilen bireylerin de yazıldığı görülmektedir.

1830 yılı Ilgın Kazasının Nüfus Defterinin yazılmasına kaza merkezindeki mahallelerden başlanmıştır. 90. Sayfadan sonra ise köyler yazılmaya başlanmış ve en son Döğer Köyü yazılmıştır.

1844 tarihli Ilgın Kazası nüfus defteri, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivleri Daire Başkanlığı'nda BOA, NFS. d kataloğunda 3301 numarada kayıtlı bulunmaktadır. Tasnif sırasında verildiğini düşündüğümüz sayfa usulüne göre numaralandırılmış olan nüfus defteri 356 sayfadan oluşmaktadır. Ciltli olarak düzenlenmiş olan defter ebadı kesin olarak yazmamakla birlikte ebrulu olarak hazırlanmıştır. Defterle ilgili bilgi formunda verilen bilgilere göre defterin başlangıç tarihi 1260.M.7' dir. Her sayfada 7-8 satır ve her satırda 3-4 isim bulunan defterin sayfa düzeni ve yazı bakımından itinalı tutulmuş olduğu söylenebilir.

Defterin kapak sayfasında “Konya Sancağı Defter Nazırı idaresinde bulunan Ilgın Kazası'nın nüfus-ı zükûrunun İslam defteridir. Sene yazmaktadır. Defterin 1, 64-65, 76-80, 132-133, 170-171, 252-253, 282-285, 340-356 sayfalarında herhangi bir kayıt bulunmamaktadır. Defterde Ilgın Kazasına bağlı 45 yerleşim yerinin kayıtları bulunmaktadır. Defterde yer alan ilk kayıt Ilgın Kazasına bağlı Mahalle-i Huşi, en son kayıt ise Karye-i Gebus' a ait kayıtlardır.

Ilgın Kazası nüfus defterinin 234.sayfasında nüfus sayımının ne zaman, nasıl ve kim tarafından gerçekleştirildiği hakkında bilgi verilmektedir. Bu bilgilere göre nüfus sayımı nüfus tahriri memuru Şakir Bey tarafından gerçekleştirilmiştir. Şakir Bey 1844 yılında Ilgın'a gelerek kazaya tabi köyleri tek tek dolaşarak elinde mevcut olan talimat-ı seniyyeye uygun bir şekilde herkesi bizzat görmek ve hiç kimseyi geride bırakmamak koşuluyla kazada yaşayan erkeklerin isim ve şöhretlerini, yaş ve eşkâllerini kaydetmiştir. Kaza müdürü ve muhtarları birbirine kefil olarak sayıma nezaret ve refakat etmişler, nüfus defterini damgalarıyla mühürlemişlerdir.

1844 yılına ait Ilgın Kazası nüfus kayıtları hane esasına göre tutulmuştur. Önce hane reisi yazıldıktan sonra sırasıyla o hanede yaşayan erkek nüfus kaydedilmiştir. Kadın nüfusa ait herhangi bir kayıt bu defterde bulunmamaktadır. Defterin düzenleniş tarzı incelendiğinde şu tespitler yapılabilmektedir. Yerleşimde bulunan bütün haneler, hane numarası 1 den başlatılmak suretiyle deftere kaydedilmiştir. Hane reisinin adı yazıldıktan sonra hemen altına büyükten küçüğe olmak üzere hanedeki diğer erkekler kaydedilmiştir. Bununla birlikte aynı hanede yaşayan hane reisinin kardeşi, yeğeni, amcası, damadı, üvey oğlu, yakını, hademesi gibi aile üyesi kabul edilen bireylerin de yazıldığı görülmektedir.

Defterdeki kayıtlar her yerleşim birimine ait son kaydın bitimiyle toplam hane ve toplam erkek sayısı verilerek mühürlenmiştir. Ancak nüfus kaydını yapan kişi tarafından yapılan hesaplamalarda zaman zaman tutarsızlıklar olduğu, kayıtların eksik ya da fazla çıktığı, bazı numaraların iki kere yazıldığı, bazı numaralarının atlandığı gibi nedenlerle hatalı toplamlara ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Biz çalışmamızda defterdeki kayıtları esas almakla birlikte kendi hesaplamalarımız ışığında değerlendirme yapacağız.

Nüfus defterlerinde kayıt altına alınan erkekler hane reisine olan yakınlıkları derecesinde isimleri kaydedildikten sonra bunlara ait eşkâl bilgileri de kayıtlarda yer almıştır. Eşkâl bilgileri genel olarak kişinin boy özelliği (kısa, kısaca, orta, uzunca, uzun) ve bıyık, sakal türleri (ak, kara, kır, köse, ter, taze, kumral, kırca, az, şabemred) açısından ifade edilmiştir. Kayıtlarda eşkâl bilgilerinin dışında kişilerin yaşı da net olarak ifade edilmektedir. Ayrıca meslek sahibi olan erkeklerin meşgul oldukları mesleklerin isimlerine de yer verilmiştir.

Nüfus defterlerinde isim, yaş, eşkâl ve meslek bilgilerinin dışında kişiye ait kayıtların üzerinde notlar halinde bazı bilgilere de rastlanmaktadır. Bu bilgiler kör, topal, yaralı, çolak, alil (sakat), yekçeşm (tekgöz), vs. gibi kişinin fiziki özelliklerini ifade ettiği gibi askerde, İzmir’de, Der-Aliyye’de gibi başka memlekette bulunduğu dair bilgileri de içermektedir. Bu bilgilerin içerisinde bazı kişilerin eğitim amacıyla gittikleri bölgelerin isimlerine de rastlanmaktadır. Defterlerdeki kayıtlar çok kısa ve özet bilgileri ihtiva ettiği için hanenin büyüklüğüne göre değişse de bir sayfada yaklaşık olarak 5-6 hane 20-23 erkek kaydı yer almaktadır. Aşağıda 1830 ve 1844 yılına ait köy ve kaza merkezi kayıtlarının yer aldığı Ilgın Kazası nüfus defterine göre kazanın demografik yapısı incelenecektir.

1830 ve 1844 yıllarındaki nüfus defterlerini karşılaştırdığımızda en önemli farkın 1830 yılında boy tanımlamaları hakkında bilgi verilmezken 1844 yılında kişilerin eşkâl bilgilerinin

yanında boy tanımlamaları ve özür çeşitleri hakkında da bilgi verilmiştir. Bu 14 yıllık sürede geçen değişimin yine orduya asker sağlama düşüncesi ile yapıldığını söyleyebiliriz.

I-ILGIN KAZASI'NIN DEMOGRAFİK YAPISI A. Kent ve Kırsal Nüfus

1830 tarihli Ilgın Kazası nüfus defterinde Ilgın kaza merkezinde sırasıyla Köşk, Cami-i Âtik, Şeyh Bedrettin, Şeyh Vefa, Uçarı, Balı Fakı, Behlül Bey, Çavuş, Huşi, Zincirli, Turabi, Kasap Ali, Cömerd, Şeyh Carullah, Hacı Satılmış, Ahi Evran olmak üzere 16 mahalle ve sırasıyla Deli, Beğri, Yekdiğin, Ruus, Ayaslar, Deşdiğin, Yenice, Geçit, Balkı, Göstere, Boğazçiğil, Belekler, Aşağı Çiğil, Balyas, Dervent, Yeğran, Yunuslar, Milegös, Kembos, Ağraz, Tekke, Mahmuthisarı, Ağalar, Sadık, Eldaş, Bulçuk, Çavuşçu, Sungur Bey, Karaköy ve Döğer isimlerini taşıyan 30 köye ait kayıtlar bulunmaktadır.⁵⁵

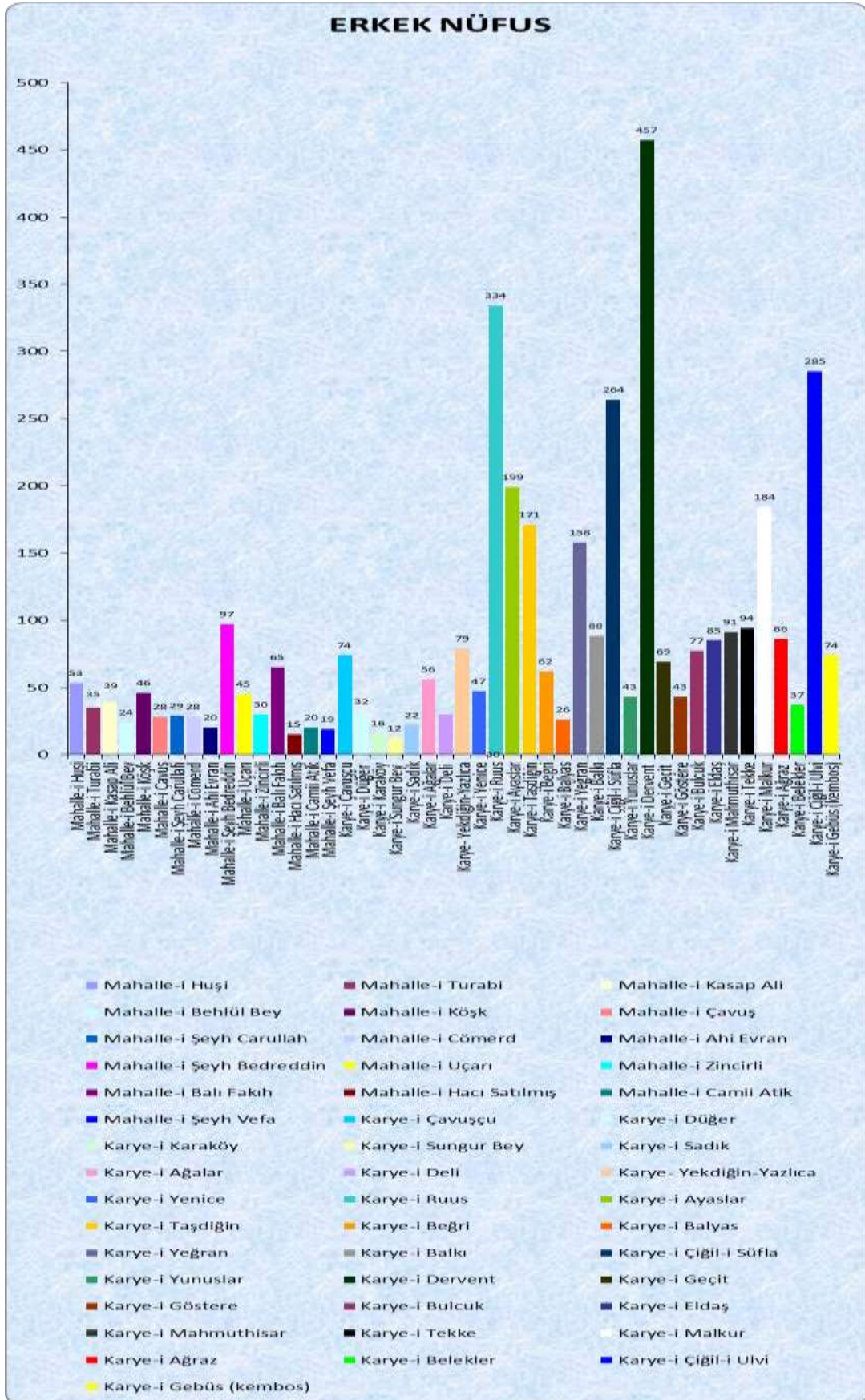
Defterdeki kayıtlara göre Ilgın Kazası'nda 1830 yılında 853 hane, 3888 erkek nüfus ve yaklaşık 7776 kişi yaşamaktadır. 1830 yılı nüfus defteri verilerine göre, kaza merkezinde yaklaşık 184 hane yaşamakta olup, kentte 607 erkek ve 1214 kişi ikamet etmektedir.

1844 tarihli Ilgın Kazası nüfus defterinde Ilgın kaza merkezinde Huşi, Turabi, Kasap Ali, Behlül Bey, Köşk, Çavuş, Şeyh Carullah, Cömerd, Ahi Evran, Şeyh Bedreddin, Zincirli, Balı Fakıh, Hacı Satılmış, Camii Atik, Şeyh Vefa, Uçarı olmak üzere 16 mahalle ve Çavuşçu, Düğer, Karaköy, Sungur Bey, Sadık, Ağalar, Deli, Yekdiğin-Yazlıca, Yenice, Ruus Ayaslar, Taşdiğin, Beğri, Balyas, Yeğran, Balkı, Çiğil-i Süfla, Yunuslar, Dervent, Geçit, Göstere, Bulçuk, Eldaş, Mahmuthisar, Tekke, Malkur, Ağraz, Belekler, Çiğil-i Ulvi, Gebüs (kembos) isimlerini taşıyan 30 köye ait kayıtlar bulunmaktadır.

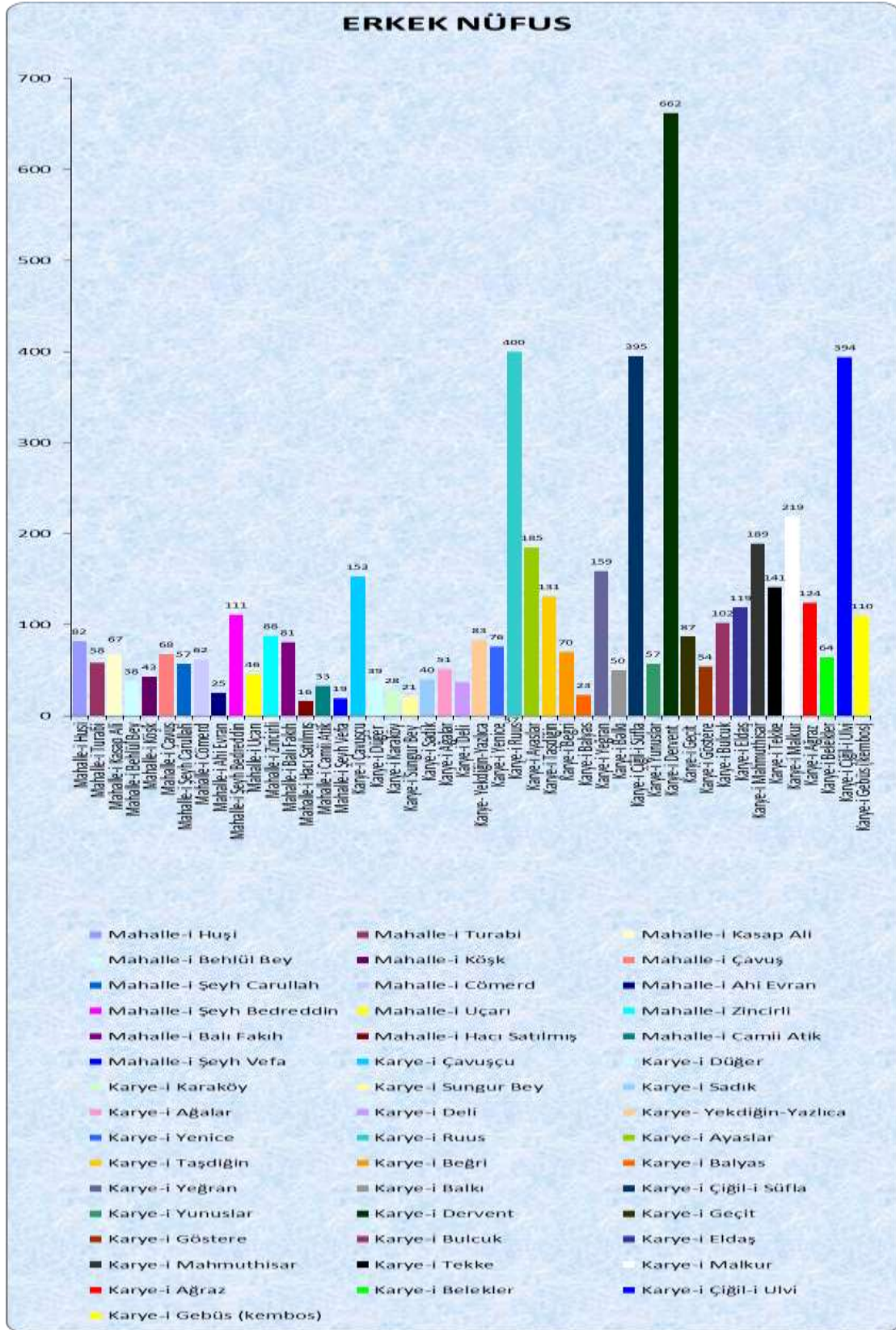
Defterdeki kayıtlara göre Ilgın Kazası'nda 1844 yılında 1729 hane, 5157 erkek nüfus ve yaklaşık 10314 kişi yaşamaktadır. 1844 yılı nüfus defteri verilerine göre, kaza merkezinde yaklaşık 372 hane yaşamakta olup, kentte 893 erkek ve 1786 kişi ikamet etmektedir.

⁵⁵ Gazi Özdemir'in, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ilgın Kazası*, adlı doktora tezinde Şeyh Vefa ve Turabi adlı mahallelerin eksik yazıldığı tespit edilmiştir.

Grafik 1: Ilgın Kazasında Erkek Nüfus. 1830

Grafik 1: Ilgın Kazasında Erkek Nüfus. 1844

İlgın ve çevresi ile ilgili yapılan çalışmalarda İlgın kent merkezi ve kaza geneli ile ilgili çeşitli nüfus tahminleri yapılmıştır. İlgın ile ilgili ilk resmi nüfus kayıtlarına Tapu Tahrir Defterlerinden ulaşılabilmektedir. Buna göre 1502 tarihinde İlgın kent merkezinde, 8 mahallede 206 erkek ve bu erkeklerin yaşadığı 133 haneden oluşmaktadır. 1518 ve 1524 yılında kent merkezinde üç yeni mahalle ortaya çıkmış ve kentteki mahalle sayısı 11 e ulaşmıştır. İlgın'ın tahmini nüfusu 1518 tarihinde 890 iken 1524 tarihinde 955 kişiden oluşmaktadır. 1539'da 321 erkek, 1584'te ise 703 erkek kayıtlı olup, hane sayıları kayıt edilmemiştir.

Tahrir Defteri geleneğinin terk edilmesiyle oluşan boşluğu doldurmak amacıyla avarız defterleri tutulmuştur. Avârız vergisi itibari bir vergi olup, hane bazında alınmıştır. Halil Sahillioğlu avârız vergisinin Osmanlı bütçelerinde düzenli olmayan gelirlerin (varidât-ı gayr-ı mukarrere) başlıcalarını teşkil ettiğine dikkat çekmekte, avârız adı altında toplanan vergilerde 4-5 gerçek hanenin 1 avârız hanesi sayıldığını belirtmektedir. Buna ilaveten Osmanlı vergi ve nüfus tespitlerinin aile (hâne)sayımına dayandığını, tahrir defterlerinde nüfusun, “avârız hânesi” ve “hâne-i gayr-ı ez avârız” olarak ikiye ayrıldığını, avârız hânelerinin, vergilendirilebilir ya da fiilen vergilendirilmiş hâneleri gösterdiğini ifade etmektedir.⁵⁶

İlgın ile ilgili avarız kayıtlarına, Akşehir Sancağı Avarız Defterlerinden ulaşılmaktadır. 1642-1665 tarihinde yapılan iki Avarız Defterinde İlgın Kazası merkezi 18 mahalleden oluşmaktadır. Bu mahallelerde toplam 333 erkek, kırsalında ise 1287 erkek bulunmaktadır. Buna göre kaza toplamında 1620 erkek kayıtlıdır.⁵⁷

1830 yılında defterdeki kayıtlara göre, İlgın Kazasında hane sayı açısından en küçük yerleşim birimi Hacı Satılmış, Şeyh Vefa ve Camii Âtik Mahalleleridir. Hacı Satılmış Mahallesinde 5 hane ve 15 erkek kaydedilmiştir. Şeyh Vefa Mahallesinde 5 hane 19 erkek kaydedilmiştir. İlgın Kazasında hane sayısı açısından en büyük yerleşim yeri ise 95 hane ve 457 erkek kaydı ile Dervent köyüdür. Ekler bölümünde yer alan Tablo 1'de İlgın Kazasına bağlı yerleşim birimlerinin hane sayısı, hanelerde bulunan erkek sayısı ve tahmini nüfusu verilmektedir.

⁵⁶ Jülide Akyüz Orat, “Avârız Vergisi Üzerine Bir Çalışma: 18. Yüzyıl Başlarında Ankara Uygulamaları”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 5 Sayı: 22. 2012. S.221

⁵⁷ Gazi Özdemir, *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında İlgın Kazası*, Selçuk Üniversitesi, SOSBE, (Yayınlanmış Doktora Tezi) , Konya 2014,s.28.

1844 yılında defterdeki kayıtlara göre, Ilgın Kazasında hane sayısı açısından en küçük yerleşim birimi Hacı Satılmış, Şeyh Vefa mahallesi ile Sungur Bey isimli köydür. Hacı Satılmış Mahallesi'nde 7 hane ve 16 erkek kaydedilmiştir. Şeyh Vefa Mahallesi'nde 7 hane 19 erkek. Sungur Bey köyünde ise 7 hane 21 erkek kaydedilmiştir. Ilgın Kazasında hane sayısı açısından en büyük yerleşim yeri ise 223 hane ve 662 erkek kaydı ile Dervent köyüdür. Ekler bölümünde yer alan Tablo 1'de Ilgın Kazasına bağlı yerleşim birimlerinin hane sayısı, hanelerde bulunan erkek sayısı ve tahmini nüfusu verilmektedir.

Tahmini nüfus iki metotla hesaplanabilir. Bunlardan ilki hane sayısının kabaca 5 ile çarpılmasıyla elde edilebilir. Bir diğer hesaplama metodu ise erkek nüfus kadar kadın nüfus bulunduğu kabul edilerek erkek nüfusun 2 ile çarpılmasıyla elde edilebilir. Her iki model de nüfusun kesin olarak tespiti imkân vermemekle birlikte gerçeğe en yakın tahmine bu modellerle ulaşmak mümkündür. Biz çalışmamızda yaptığımız nüfus hesaplamalarında erkek nüfus kadar kadın nüfus bulunduğunu kabul ederek yapılan ikinci metodu esas aldık. Her iki hesaplamamızın da birbirine yakın sonuçlar verdiği görülmektedir. Buna göre 1830 yılında Ilgın kaza nüfusunun yaklaşık 7776, 1844 yılında Ilgın kaza nüfusunun yaklaşık 10400 olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Tablo 1'e göre, 1830 yılında Ilgın kaza merkezinde bulunan 16 mahallede toplam 184 hane, 593 erkek nüfus ve tahmini olarak toplam 1186 kişi yaşamaktadır. Ilgın Kaza merkezinde en büyük mahallenin Şeyh Bedrettin Mahallesi olduğu görülmektedir. Şeyh Bedrettin Mahallesi'nde 194, Balı Fakı Mahallesi'nde 130 kişi, Huşi Mahallesi'nde 106 kişi, Köşk Mahallesi'nde 92 kişi, Uçarı Mahallesi'nde 90 kişi, Kasap Ali Mahallesi'nde 78 kişi, Turabi Mahallesi'nde 70 kişi, Zincirli Mahallesi'nde 60 kişi, Şeyh Carullah Mahallesi'nde 58, Çavuş ve Cömert Mahallelerinde 56 kişi, Behlül Bey Mahallesi'nde 48, Ahi Evran ve Camii Âtik Mahallelerinde 40 kişi, Şeyh Vefa Mahallesi'nde ise 38 kişi yaşamaktadır.

Tablo 1'e göre, 1844 yılında Ilgın kaza merkezinde bulunan 16 mahallede toplam 373 hane, 894 erkek nüfus ve tahmini olarak toplam 1788 kişi yaşamaktadır. Ilgın Kaza merkezinde en büyük mahallenin Şeyh Bedrettin Mahallesi olduğu görülmektedir. Şeyh Bedrettin Mahallesi'nde 222, Zincirli Mahallesi'nde 176, Huşi Mahallesi'nde 164 kişi, Balı Fakih Mahallesi'nde 162, Çavuş Mahallesi'nde 136, Kasap Ali Mahallesi'nde 134, Cömert Mahallesi'nde 124, Turabi Mahallesi'nde 116, Şeyh Carullah Mahallesi'nde 114, Uçarı Mahallesi'nde 92, Köşk Mahallesi'nde 86, Behlül Bey Mahallesi'nde 76, Camii Atik

Mahallesi'nde 66, Ahi Evran Mahallesi'nde 50, Şeyh Vefa Mahallesi'nde 38 ve Hacı Satılmış Mahallesi'nde 32 kişi yaşamaktadır.

1830 tarihinde kazadaki nüfus açısından en büyük yerleşim birimi olan Dervent Köyü 914 kişilik nüfusuyla Ilgın Kaza merkezinde yaşayan toplam nüfus sayısına yakın olduğu tespit edilmiştir. Toplam nüfusun %11,75'i bu köyde yaşamaktadır. Dervent'ten sonra toplam 668 kişinin yaşadığı Ruus Köyü'de büyük yerleşim yeri olarak tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra bazı yerleşim yerleri ise, diğer yerleşim yerlerine nazaran nüfus açısından oldukça küçük yerleşimlerdir. Nüfusun çok az bir kısmını oluşturmaktadır. Bunlar arasında Belekler 74 kişi, Balyas 52, Sadık 44, Sungur Bey ise 22 kişilik nüfuslarıyla en küçük köyleri oluşturmaktadır. Bazı yerleşim birimleri ise nüfusun %1'ine bile sahip değildir.

1844 tarihinde kazadaki nüfus açısından en büyük yerleşim birimi olan Dervent Köyü 1324 kişilik nüfusuyla Ilgın Kaza merkezinde yaşayan toplam nüfus sayısına yakın olduğu tespit edilmiştir. Toplam nüfusun %12,84 bu köyde yaşamaktadır. Dervent'ten sonra toplam 800 kişinin yaşadığı Ruus Köyü'de büyük yerleşim yeri olarak tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra bazı yerleşim yerleri ise, diğer yerleşim yerlerine nazaran nüfus açısından oldukça küçük yerleşimlerdir. Nüfusun çok az bir kısmını oluşturmaktadır. Bunlar arasında Sungur Bey 42, Balyas 46, Karaköy 56 kişilik nüfuslarıyla en küçük köyleri oluşturmaktadır. Bazı yerleşim birimleri ise nüfusun %1'ine bile sahip değildir.

1830 Ilgın Kazasında hane başına düşen nüfusa bakıldığında bazı yerleşimlerin dikkat çekici olduğu görülmektedir. Kaza' da hane başına düşen kişi sayısı açısından en yüksek sayı Çiğil-i Sufla Köyü'ndedir. Bu köyde hane başına düşen kişi sayısı 21,12 iken, Ağraz'da 17,2 Belekler de ise 14,8 dir. Hane başına düşen kişi sayısı bakımından en küçük sayı ise 4,31 ile Cömert Mahallesi'dir.

1844 Ilgın Kazasında hane başına düşen nüfusa bakıldığında bazı yerleşimlerin dikkat çekici olduğu görülmektedir. Kaza' da hane başına düşen kişi sayısı açısından en yüksek sayı Yunuslar Köyü'ndedir. Bu köyde hane başına düşen kişi sayısı 8,14 iken, Çiğil-i Ulva'da 7,88 Düğ'er'de ise 7,80'dir. Hane başına düşen kişi sayısı bakımından en küçük sayı ise 3,64 ile Ağalar köyüdür.

B. Nüfus Hareketleri

1830-1844 tarihli Ilgın Kazası nüfus defterlerinde erkeklerin isim, eşkâl ve meslek bilgileri belirtildikten sonra bu bilgilerin hemen üstüne o kişilerin şehir dışında ya da bölge dışında olmaları halinde not düşülerek nerede olduğu ve/veya neyle meşgul oldukları hakkında bazı bilgiler verilmektedir.

Göç, genel bir ifadeyle insanların bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitmelerine denmektedir. Göç hareketleri neden ve sonuçlarıyla birlikte bir süreç olarak kabul edilebilir. Bu sebeple de göçler üzerine yapılan araştırmalarda göç tanımı için iç-dış, ekonomik-siyasî, sürekli-geçici, gönüllü-zorunlu göçler gibi farklı gruplamalar da yapılmıştır⁵⁸.

1830-1844 yılında düzenlenmiş olan nüfus defterine göre, Ilgın köy ve merkezinde kayıtlı olan bazı kişilerin İzmir ve İstanbul gibi büyük şehirlere çalışmak amacıyla göç ettikleri anlaşılmaktadır⁵⁹. Zira bu kişilerle ilgili notlarda gitmiş oldukları bölgelerde kaç yıldır buldukları ve neyle meşgul olduklarına dair de bilgiler bulunmaktadır.

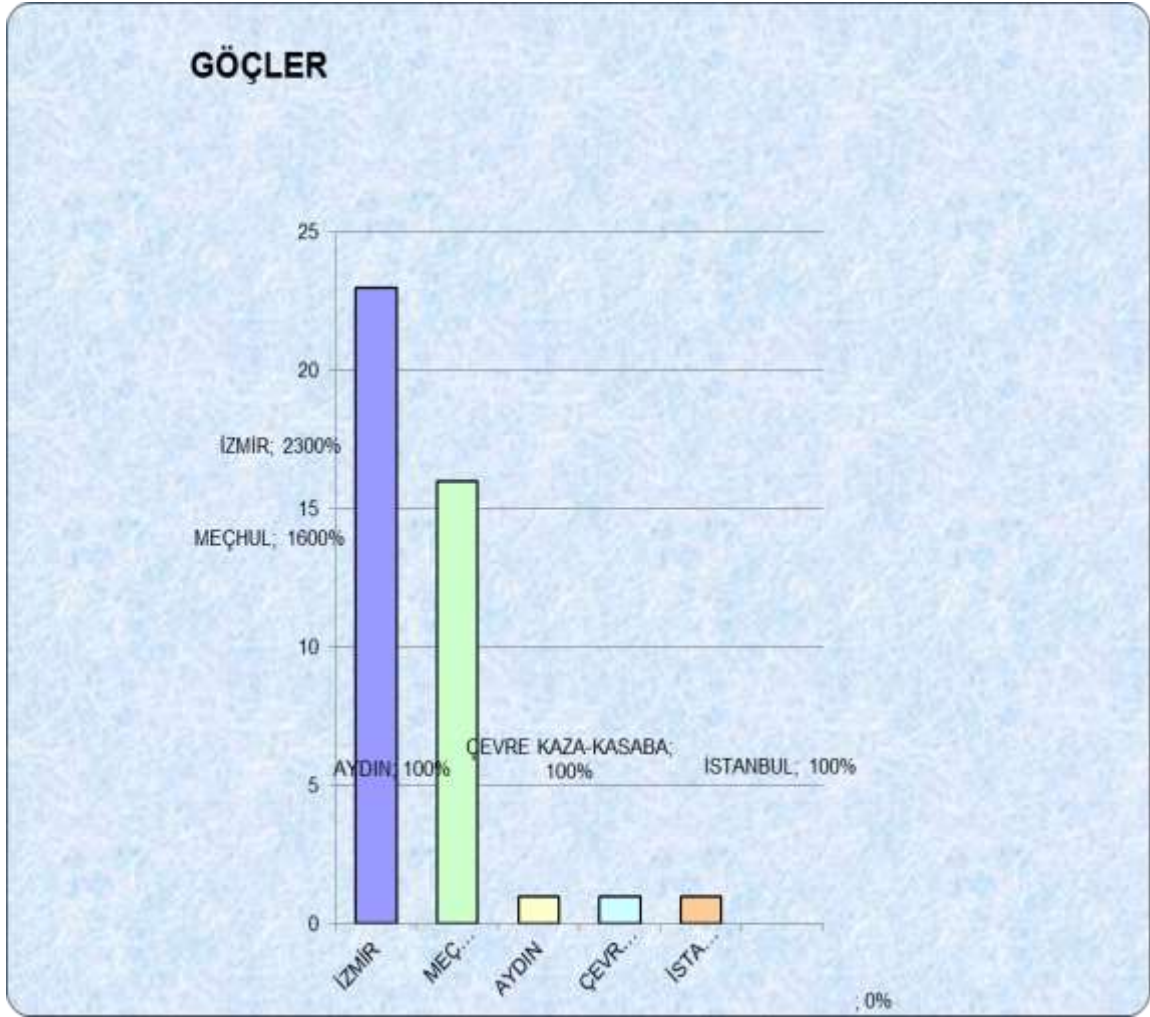
1830 yılında defterlerde düşülen notlara göre Ilgın Kazasında kaydedilmiş 3888 erkekten 23'ü İzmir'e, 1'i İstanbul'a, 1'i Aydın'a ve 16 kişi de başka yerlere olmak üzere toplam 42 kişi Ilgın Kazasından büyük şehirlere göç etmiştir.

1844 yılında defterlerde düşülen notlara göre Ilgın Kazasında kaydedilmiş 5157 erkekten 32'si İzmir, 1'i İstanbul, 6'sı Aydın, 1'i Antep, 4'ü çevre kaza ve 18 kişi de başka yerlerde olmak üzere toplam 62 kişi çalışmak amacıyla Ilgın Kazasından büyük şehirlere göç etmişlerdir. Konya Vilayetinin başka bölgelerinde de kısmen görülen ve Hatunsaray çevresinde İzmir'e gitmek, Beyşehir bölgesinde ise Aydın'a gitmek olarak adlandırılan bu âdetin tam olarak ne zaman ortaya çıktığını tespit etmek oldukça zordur. Anlaşılan Tımar sisteminin bozulmasından itibaren başlangıçta mevsimsel bir göç hareketi olarak güz aylarında tarlasını eken çiftçilerin hasat mevsimine kadar geçecek olan 6-7 aylık boş zamanlarında ek gelir temin etmek amacıyla İzmir, Aydın ve Manisa taraflarına gitmeleri Tanzimat'ın ilan edildiği dönemlerde yoğunlaşmıştır.

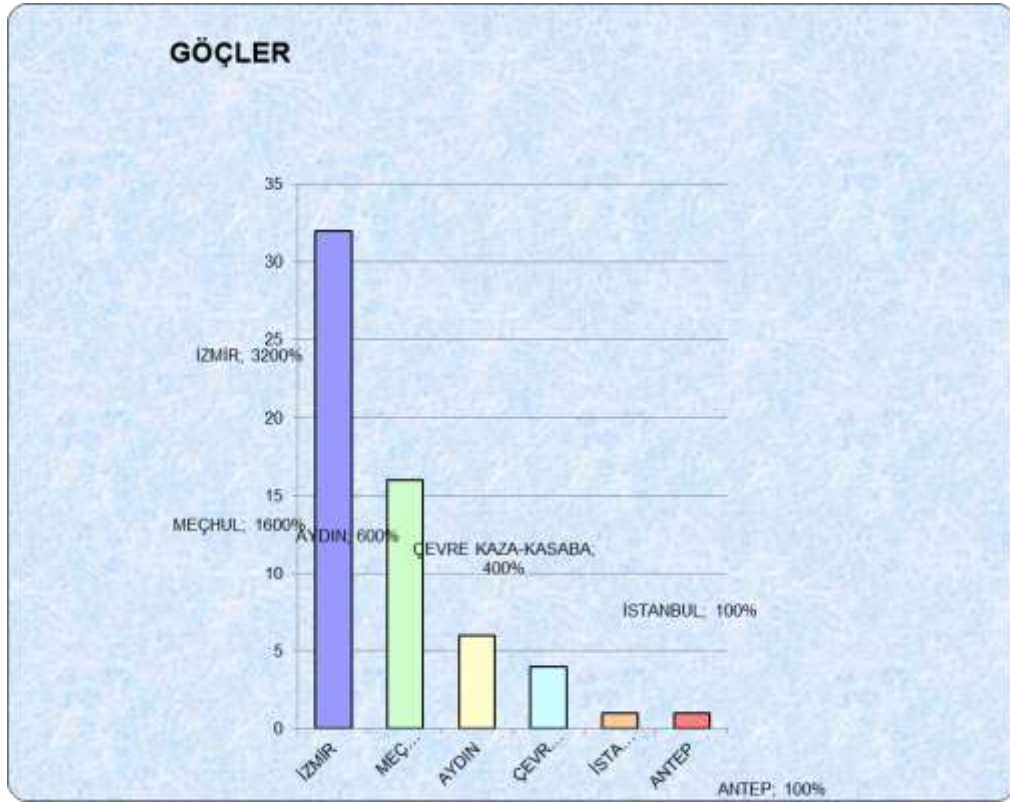
⁵⁸ Hüseyin Muşmal, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Beyşehir Bölgesinden İzmir ve İstanbul'a Yapılan Göçler", *I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Konya 2006, s.269.

⁵⁹ Ilgın Kazası'ndan büyük şehirlere göç eden erkek nüfusun yerleşim birimlerine göre dağılımı için ekler bölümünde Tablo 3 ve 4'e bakılabilir.

Grafik 2: Ilgın Kazasında Göçler. 1830

Grafik 2: Ilgın Kazasında Göçler. 1844.

C. Yaş Dağılımı

Nüfus defterlerinde erkeklerin, bebek, çocuk, genç, orta yaşlı ya da yaşlı olmasına bakılmaksızın isim, eşkâl, meslek bilgilerinin altında rakamlar halinde yaşları da kaydedilmiştir. Hatta çocukların kaç aylık olduklarına kadar detaylı bilgiler verilmiştir. Biz bu bilgilerden hareketle Ilgın Kazasında yaşayan erkeklerin yaşları hakkında net bilgilere ulaşabilmekteyiz. Böylece nüfus defterlerinden hareketle nüfusun ortalama yaşı hakkında tespitler yapabilmekte, ortalama ömür hakkında tahminler yürütebilmekteyiz.

1830 yılı sayımlarına göre Ilgın Kazasında yaşayan bütün erkekler göz önüne alındığında 3927 kişinin ortalama yaşı 23,8 olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ortalama kazanın en büyük yerleşimi olan Dervent'te 27,9 'dur. Bazı yerleşim birimlerinde ortalama yaş, kaza ortalamasının oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. Nitekim Balyas'ta bu oran 29,1 iken, Cömert ve Zincirli'de 27,7'dir. Bazı yerleşimlerde ise ortalama yaşın genel ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Nitekim bu oran Döğer Köyü'nde 17, Sadık Köyü'nde 17,6, Köşk Mahallesi'nde ise 19,1 olarak gerçekleşmiştir.

1844 yılı sayımlarına göre Ilgın Kazasında yaşayan bütün erkekler göz önüne alındığında 5157 kişinin ortalama yaşı 23,6 olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ortalama kazanın en büyük

yerleşimi olan Dervent'te 24 'tür. Bazı yerleşim birimlerinde ortalama yaş, kaza ortalamasının oldukça üzerinde gerçekleşmiştir.⁶⁰ Nitekim Balkı'da bu oran 36,1 iken, Behlül Bey Mahallesi'nde 31,8' dir. Bazı yerleşimlerde ise ortalama yaşın genel ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Nitekim bu oran Yunuslar Köyü'nde 19,2, Belekler Köyü'nde 20,5, Karaköy'de 22,1, Sadık Köyü'nde 21,2, Çiğil-i Süfla Köyü'nde ise 21,3 olarak gerçekleşmiştir. Bu sonuçlara göre, 1844 yılında Oİlgın Kazası'nın nüfus özelliklerine bakıldığında bölgenin oldukça genç bir nüfus yapısına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Elimizdeki verilerden hareketle İlgın'da yaşayan erkeklerin hangi yaş aralıklarında yoğunlaştıkları ve hangi yaş grubunun hakim unsur olduğunu da tespit etmek mümkündür.

1830 sayımına göre çocuk olarak kabul edilecek olan 0-10 yaş grubu 1148 kişi, 10-21 yaş grubunda 688 , 21-30 yaş grubunda 428, 31-40 yaş grubunda 557, 41-50 yaş grubunda 424, 51-60 yaş grubunda 245, 61-70 yaş grubunda 144, 71-80 yaş grubunda 36, 81-90 yaş gurubunda 11, 91-100 yaş grubunda ise 2 kişi bulunmaktadır.

1844 sayımına göre ise çocuk olarak kabul edilecek olan 0-10 yaş grubu 1704 kişi, 10-21 yaş grubunda 998, 21-30 yaş grubunda 835, 31-40 yaş grubunda 622, 41-50 yaş grubunda 518, 51-60 yaş grubunda 301, 61-70 yaş grubunda 122, 71-80 yaş grubunda 41, 81-90 yaş gurubunda 12, 91-100 yaş grubunda ise 4 kişi bulunmaktadır. Günümüz değerleri üzerinden düşünüldüğünde yaşlı olarak nitelendirilebilecek insanların 60-65 yaş ve üzeri olduğu düşünülebilir. Ancak XIX. yüzyıl şartlarında ortalama ömrün günümüzden oldukça düşük olduğu hesaba katılırsa 50 yaş ve üzerinde olan insanların yaşlı olarak değerlendirilmesi daha uygundur. Bunun için 0-10 yaş grubu çocuk, 11-30 yaş grubu genç, 30-50 yaş grubu orta yaşlı, 50 ve üzerindeki ise yaşlı olarak kabul edilmiştir. Buradan hareketle ortalama yaşın da 23,6 olduğu düşünülerek İlgın Kazasında yaşayan insanların önemli bir kısmının genç nüfus olduğu, 50 yaşın üzerinde olanların oranının oldukça düşük olması nedeniyle de ortalama ömrün günümüz değerlerinden hayli düşük olduğu söylenebilir.

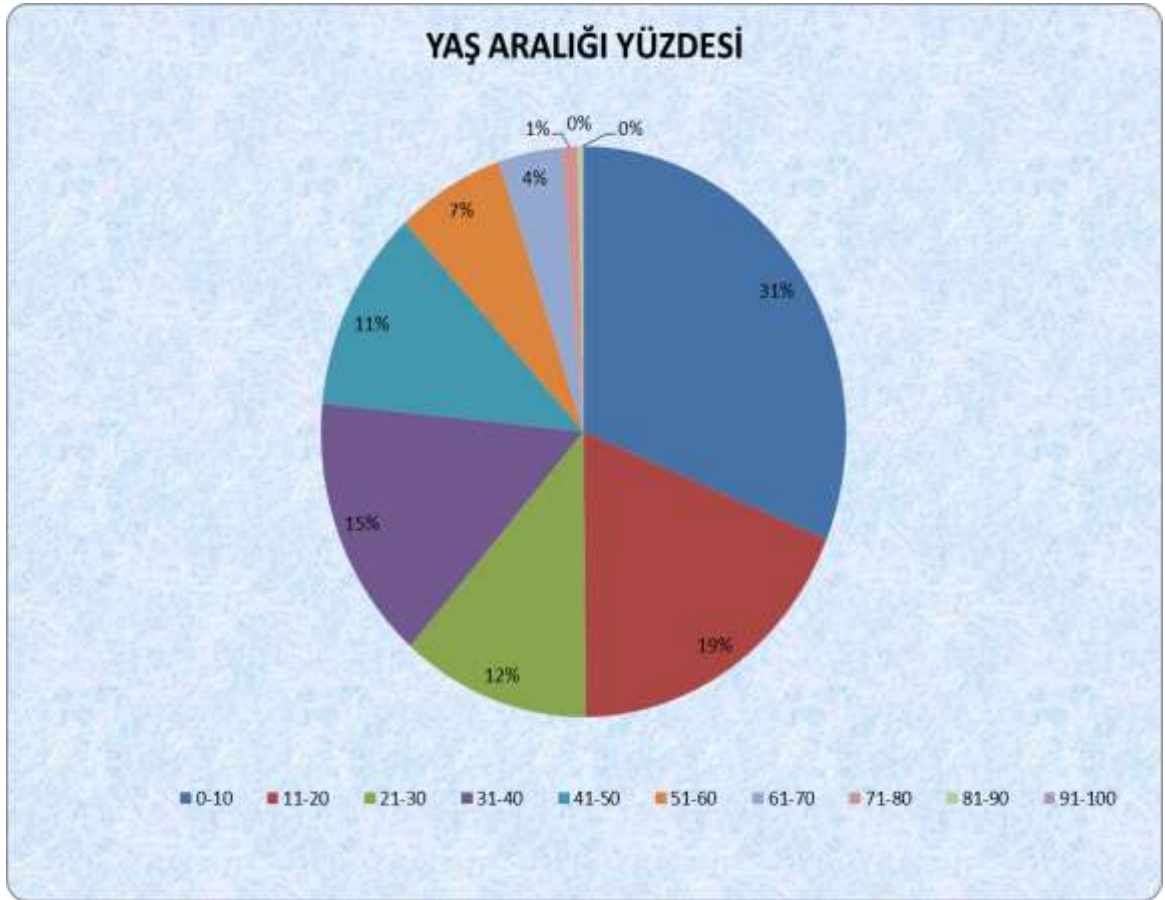
Buna rağmen 1844 yılında hayatta olanlar üzerinde bir değerlendirme yapıldığında 80 ve üzerinde yaşa sahip olan yaklaşık 57 civarında kişi bulunmakta, 100 yaşına ulaşan sadece 1 kişinin varlığı bilinmektedir. 100 yaşındaki kişi İlgın Kazası, Taşdığın Köyü'nde 23 numaralı

⁶⁰ 1844 yılında İlgın Kazası'nda erkeklerin ortalama yaşı için ekler bölümündeki Tablo 4'e bakılabilir.

hanenin reisi Çakaloğlu Memiş'dir. Mesleği çiftçi olan Memiş orta boylu, aksakallı birisi olarak tanımlanmış olup, 53 yaşında Mehmed isimli 19 yaşında bir oğlu bulunmaktadır.

1830 yılında ise Ilgın Kazası, Dervent Köyü'nde 39 numaralı hane reisi ,ak sakallı , çiftçi, Halil oğlu Salih 115 yaşında ve yine Dervent Köyü'nde 51 numaralı hane reisi, ak sakallı, çiftçi, Musa oğlu Musa 101 yaşında kaydedilmiştir.

Grafik 3: Ilgın Kazasında Yaş Aralıkları 1830

Grafik 3: Ilgın Kazasında Yaş Aralıkları 1844.

D-Aile Yapısı ve Çocuk Sayısı

Aile anne, baba ve çocuklardan meydana gelen sosyal bir müessesedir.⁶¹Nüfus defterlerinde, defterin ait olduğu yerleşimde 1 numaralı haneden başlamak üzere, hane reisinin çatısı altında her erkeğe sırayla numara verilmek suretiyle hanedeki bütün erkeklerin kaydedildiğini söyleyebiliriz. Defterlerde her hane bir aile olarak düşünülmüş ve buna göre kayıt gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle geniş aile içerisinde bulunan evli veya bekar erkekler de aynı hane içerisinde gösterilmiştir. Böylece defterlerdeki hane kayıtlarından hareketle yerleşimlerdeki yaşayan ailelerin çekirdek veya geniş aile olup olmadığı gibi özellikler ve bunların yerleşim birimlerindeki oranlarına ulaşılabilmektedir.

Ilgın Kazası nüfus defterlerinde hane reisinin çatısı altında oğlu, kardeşi, kardeşi oğlu, hafidi (torunu), hafidinin oğlu (torununun oğlu), emmisi, emmisi oğlu, pederi, üvey oğlu, eniştesi, üvey kardeşi, üvey babası, üvey hafidi (üvey torunu), kayını, kayın pederi, damadı ve damadı oğlu gibi akrabalık ilişkileri bulunan kişilerin de kaydedildiği görülmektedir. Buna göre 1830 Ilgın Kazası nüfus defterinde kayıtlı 853 hane reisinin çatısı altında 1357 kişi oğlu, 632 kişi kardeşi, 581 kişi kardeşi oğlu, 169 kişi torunu, 11 kişi amcası, 68 kişi amcası oğlu, 13 kişi amcası oğlunun oğlu, 1 kişi babalığı, 4 kişi damadı, 1 kişi dedesi, 1 kişi eniştesi, 5 kişi kayını, 22 kişi üvey oğlu, 60 kişi yeğeni, 7 kişi yeğeni oğlu, 3 kişi hizmetkârı olarak kaydedilmiştir.

⁶¹ Mehmet Yılmaz, "Tanzimat Döneminde Yapılan Nüfus Sayımlarına Göre Kulu Köyü" *Kulu Sempozyumu Bildirileri*, 2012 Konya, s.96.

1844 Ilgın Kazası nüfus defterinde kayıtlı 1729 hane reisinin çatısı altında 2192 kişi oğlu, 455 kişi kardeşi, 133 kişi kardeşi oğlu, 222 kişi hafidi, 2 kişi emmisi, 1 kişi emmisi oğlu, 1 kişi pederi, 5 kişi eniştesi, 36 kişi üvey oğlu, 1 kişi üvey kardeşi, 1 kişi üvey babası, 16 kişi üvey hafidi, 7 kişi damadı olarak kaydedilmiştir. Hane reisinin oğlu olarak kaydedilenlerin evli olup olmadıkları bilinmemektedir. Yaşları belirtilmesine rağmen hane reisinin oğlu olarak kaydedilenleri çekirdek ailenin bir üyesi olarak görmek mümkündür. Ancak hane reisinin kardeşi, kardeşi oğlu, torunu, torunu oğlu, emmisi, emmisi oğlu, eniştesi, damadı, damadı oğlu, yeğeni, üvey hafidi, üvey babası, üvey kardeşi ve üvey oğlu olarak kaydedilenlerin çekirdek aile üyesi değil geniş aile üyeleri olarak değerlendirmek daha doğrudur.

1830-1844 yıllarına ait nüfus defterlerinde hane reisinin çatısı altında o hanede yaşayan erkek çocuklar da kaydedilmiştir.⁶² Bunlar arasında 1830'da oğul olarak kaydedilen 1357 kişi, 1844 yılında ise oğlu olarak kaydedilen 2417 kişi bulunmaktadır. Bunların bir kısmının ailenin evli çocukları olduğu görülmektedir. Söz konusu sayı kazadaki hane sayısına bölüldüğünde bir hane içerisindeki yaklaşık erkek çocuk sayısına ulaşmak mümkündür.

Buna göre 1844 yılında Ilgın kaza genelinde ortalama erkek sayısı 0,7 hane başına düşen ortalama çocuk sayısı ise 1,4 olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı yerleşim yerlerinde çocuk sayısının ortalamadan yüksek olduğu görülmektedir. Ortalama çocuk sayısının en yüksek olduğu Geçit'te 2,80 iken, Beğri'de 2,32, Cömert'te ise 2,17 olarak kaydedilmiştir. Kazanın en büyük yerleşim yeri olan Dervent'te 1,19 olarak ortalamanın üzerindedir. Bazı yerleşim yerlerinde ise ortalamanın altında olduğu görülmüştür. Bu oran Ağraz'da 0,87 iken, Çiğil-i Ulvi'de 0,93 ve Malkur'da 0,96 olarak kaydedilmiştir.

1844 yılında ise kaza genelinde ortalama erkek sayısı 1,40, hane başına düşen ortalama çocuk sayısı ise 2,80 olarak ortaya çıkmaktadır. Bazı yerleşim yerlerinde çocuk sayısının ortalamadan yüksek olduğu görülmektedir. Ortalama çocuk sayısının en yüksek olduğu Yunuslar'da bu oran 4,43 iken, Çiğil-i Ulvi'de 4,42 Gebüs'te 4,27'dir. Kazanın nüfus açısından en büyük köyleri olan yerleşimlerde çocuk sayısının ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. Bu oran Dervent'te 3,14'tür. Kaza genelinde bazı yerleşim birimlerinde çocuk sayıları ortalamanın oldukça altındadır. Köşk Mahallesi'nde 0,76, Ağalar'da 0,93, Deli'de 1,29, Huşi'de 1,36, Karaköy'de 1,40, Hacı Satılmış'ta 1,43 olarak gerçekleşmiştir. Buradan da anlaşılmaktadır ki kazaya bağlı köy yerleşimlerinde hane başına düşen çocuk sayısı kaza merkezinde yaşayanlara göre fazladır. Bu durum Osmanlı Devleti'nde kırsal alanlarda temel

⁶² 1830-1844 yılında Ilgın Kazasında yerleşim birimlerine göre hane başına düşen erkek çocuk sayısı için ekler bölümündeki Tablo 6'ya bakılabilir.

geçim kaynağı tarım ve hayvancılık olan ailelerde çocuğa duyulan ihtiyacın fazla olmasıyla izah edilebilir.

II. ŞAHISLARIN TİPOLOJİSİ, İSİM VE LAKAPLARI

A-Tipoloji

XIX. yüzyıl arşiv kaynakları arasında son yıllarda tasnifi tamamlanarak kullanıma açılan ve bu araştırmanın da önemli kaynağı olan nüfus defterlerinde, insanların bazı fizikî özellikleri ile ilgili bilgiler de yer almaktadır. Bu fizikî tanımlamalar, bugün de sıkça yapıldığı gibi, birisinin diğer bir insana anlatılmaya çalışılmasında kullanılan benzer ifadeleri içermektedir. Bu noktada kişileri diğer insanlardan ayırt etmeye ya da tanımlamaya yarayan ifadeler kullanılmıştır. Defterlerde yüzdeki sakal, bıyık gibi temel bazı unsurlar dile getirilmiştir. 1830 yılında boy tanımlamaları ile ilgili bilgi verilmezken 1844 yılında ise öncelikle şahısların boy tanımlamaları da kaydedilmiştir.

İncelenen dönemde yaşamış olan insanların nasıl bir görünüme sahip olduğu pratikte çok fazla bir öneme sahip değilse de bu tanımlamalar neredeyse tüm hane reislerini kapsamı nedeniyle ayrıntılı bir tahlile imkân vermektedir. Bu imkân dağlık, ovalık yerleşim birimlerinde ikamet eden insanların fiziksel tabiatlarının mukayesesini de sağlamaktadır. Her ne kadar bütün yerleşim birimlerine dair ayrıntılı bilgiler bulunuyorsa da bu yerler hakkında ayrıntılı değerlendirmeler yapılmamıştır. Bu açıdan ayrı ayrı yerleşim birimlerinde ikamet eden hane reislerinin fiziksel görünümlerine dair bilgiler tablolar halinde düzenlenmiş ise de şimdilik sadece kaza düzeyinde ve genel ifadelerle birtakım değerlendirmelerin yapılmasıyla yetinilmiştir⁶³.

İlgın Kazası nüfus defterlerindeki bilgiler kişilerin boy, sakal ve bıyık gibi özelliklerini kabaca tanımlar şekilde oluşturulmuşlardır. Buna göre bir kişinin boyunun kısa, orta veya uzun ölçülerinden hangisine uyduğu ifade edildikten sonra sakalının ak, kır, az kır, kara, kumral, az kumral, sarı, az sarı, köse, taze ya da şâb emred tanımlamalarından hangisine uygun olduğu belirtilmektedir. Kişi sakalsız ise, bıyığının az ya da ter olduğu ifade edilmektedir.

B-Lakaplar ve Unvanlar

Soyadı kanununun kabul edildiği dönemden önce, ailelerin veya insanların pek çoğu çeşitli lakaplarla anılırlardı. Bu lakapların bir kısmı nesilden nesile devam eden sülale adları idi. Yine

⁶³Hüseyin Muşmal, Müjgan Şahinkaya, “1844 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Beyşehir Kazası”, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/1 Winter Konya, s.492.

bir kısmı da kişilerin çeşitli özelliklerinden (hastalık, sakatlık, özür, tip, hal-hareket, meslek veya memleket) ileri gelirdi. İkinci türden lakapların da nesilden nesile aktarıldığı görülmekle beraber, çoğunlukla kişinin ölümüyle son bulur veya zamanla unutulurdu⁶⁴.

1830-1844 yılına ait Ilgın Kazası nüfus defteri incelendiğinde Ilgın merkez ve köylerinde yaşayan erkeklerin büyük çoğunluğunun çeşitli lakaplarla anıldığı anlaşılmaktadır. Kişiler deftere kaydedilirken eğer lakabı sadece kendisi kullanıyor ise, kendi isminden önce lakabı belirtilerek (Kara Halil, Topal Hüseyin, Kel Ali, Küçük Mehmet gibi) kaydedilmiştir. Eğer kaydedilen erkeğin ailesinin bir lakabı mevcut ise, aile veya sülale adı kişinin babasının adıyla birlikte (Yeloğlu, Nallıoğlu, Katipoğlu gibi) yazılarak deftere kaydedilmiştir. Buradan hareketle defterlerde yer alan kayıtlara göre, XIX. yüzyılın ortalarında Ilgın Kazası'nda geniş sülale adlarına yoğun olarak rastlanmaktadır. Burada defterlerde geçen bütün sülale adlarını vermek mümkün değilse de çok kullanılan bazı örnekleri zikretmek mümkündür.

1830 yılındaki örneklere baktığımızda;

Abazaoğlu , Abdioğlu, Abdulbakininoğlu, Adalıoğlu, Ağa, Ahmetoğlu, Akça, Alanoğlu, Alibeyoğlu, Ali Efendioğlu, Altunoğlu, Anakadinoğlu, Arap, Araboğlu, Arzuoğlu, Aşık, Aşıroğlu, Aşkar, Ayı, Aynaoğlu, Azmanoğlu, Bağdatlı, Baki, Baki Efendioğlu, Baltaoğlu, Bambulcu, Bayat, Bayramoğlu, Bedel, Bekdar, Bekiroğlu, Bektaş, Berber, Bozkoçoğlu, Böger, Bölükbaşı, Budak, Budakoğlu, Bulduk, Burunoğlu, Buvaş, Bücür, Bücüroğlu, Caba, Cabbaroğlu, Cafer, Camus, Can, Canoğlu, Cellaloğlu, Cellat, Çevreoğlu, Cıcık, Cılız, Ciğerci, Cingilli, Cingiloğlu, Civelekoğlu, Çalık, Çamaşırıcı, Çavuş, Çavuşoğlu, Çayanlı, Çedik, Çelik, Çelikoğlu, Çilli, Çimin, Çoban, Çobanoğlu, Çolak, Çolakoğlu, Çubuklu, Daldaban, Dalkıran, Davutoğlu, Dedeoğlu, Delioğlu, Delibaş, Demirci, Derviş, Deveci, Dikişli, Dilveroğlu, Dilsiz, Doyuranoğlu, Duman, Durmuş, Ebeoğlu, Ecir, Efendioğlu, Eker, Emir, Eskici, Eşir, Eyüboğlu, Fazlı, Fettahoğlu, Fındıkoğlu, Fırıncıoğlu, Firikoğlu, Gaffaroğlu, Gedik, Genç, Gök, Gökoğlu, Gözcü, Güdükoğlu, Habibi, Hacı, Hacıoğlu, Hafız, Haliloğlu, Halimoğlu, Hanoğlu, Hatıp, Hekim, Hıyar, Hoca, Hüseyinoğlu, İbişoğlu, İçoğlu, İmam, İskenderoğlu, İslamoğlu, İstanbullu, Kabakçı, Kabalı, Kaçaraoğlu, Kadem, Kadının, Kağıtçı, Kahveci, Kahya, Kahyaoğlu, Kalaycı, Kalyoncu, Kamaoğlu, Kamer, Kaptanoğlu, Kara Çoban, Kara Köle, Karabıçak, Karaca, Karacalıoğlu, Karahisarlı, Karakulak, Karamanlı, Katırcı, Kavruk Hacı, Kayacı, Kazkabanıoğlu, Keçeli, Kedi, Kefere, Kel Ümmet, Keşli, Kibar, Kiremitçi, Koca, Kocamanoğlu, Kotaklı, Köçek, Kömüşoğlu, Kör, Köstek, Köşk, Kubur, Kulaksız, Kumaroğlu, Kurbanıoğlu, Kurdoğlu,

Külahcı, Küpez, Kürt, Lüle, Madikoğlu, Mahmutoğlu, Manav, Mart, Mavioğlu, Meryemoğlu, Mesut, Mirza, Molla, Muratoğlu, Müslim, Nalbant, Nasuhoğlu, Odabaşı, Osmanoğlu, Ömeroğlu, Paşaoğlu, Pazuban, Pekmezci, Pilavcı, Piri, Piştoğlu, Raşid, Sabiroğlu, Sabisiz, Sabiroğlu, Sakallı, Saki, Saraç, Sarıoğlu, Satır, Selamoğlu, Silahoğlu, Silahtar, Sipahi, Solak, Şabanoğlu, Şahinoğlu, Şalcı, Şanlı, Şatır, Şeyh, Şükrüoğlu, Talasoğlu, Taşcıoğlu, Tekkeli, Tembel, Tığlı, Tilki, Toplu, Topal, Topal Kahya, Topaloğlu, Toriş, Tuman, Turuşoğlu, Tüfekçi, Türbedar, Usta, Ustaoğlu, Uzun Ali, Yağcı, Yakıoğlu, Yalancı, Yeni, Yeniceli, Yoğurtçu, Yörük, Yunusoğlu, Yuvaoglu, Zaimoğlu, Zembiloğlu.

1844 yılındakiler ise;

Kelteoğlu, Çakallamoğlu, Dumanoglu, Kocabacakoğlu, Dumanoglu, Kezzaoğlu, İsaoglu, Şahireoğlu, Çıyanoğlu, Mehmetoğlu, Tarişoğlu, Görkaraoğlu, İsmahanoğlu, Abaoğlu, Kuruşoğlu, Çebirlakoğlu, Hafızoğlu, Muhdaroğlu, Hasanoğlu, Cebirioğlu, Müsadaneoğlu, Kelalioğlu, Delikadiroğlu, Katipoğlu, Tarioğlu, Balakoğlu, Nallıoğlu, Habiloğlu, Yeloğlu, Abazaoğlu, Emirhaliloğlu, Gökoğlu, İbişoğlu, Aşıkoglu Osmanbeyoğlu, Türkoğlu, Geçitlioğlu, Balıklıoğlu, Divitoğlu, Gökalioglu, Kırımlıalioğlu, Numanoğlu, Arabacıoğlu, Daritoğlu, Efeninoğlu, Sacallıoğlu, Kurtoğlu, Hüseyinoğlu, Alemdaroğlu, kör Velioglu, Boduroğlu, Rahimoğlu, Balıkoğlu, Küşhü Karaoglu, Meriçoğlu, Gödekoğlu, Başoğlu, Müezzinoğlu, Tarıkoğlu, Yemenicioğlu, Ustabeyoğlu, Neslihanoglu, Kırdügeoğlu, Karacuraoğlu, Emiroğlu, Eyüboğlu, Semercioğlu, Yörük Kocaoğlu, Kuşalioğlu, Aşıkoglu, Kara Hasanoğlu, Karamanoğlu, Elçioğlu, Bekoğlu, Aşaroğlu, Kozoğlu, Nalındaroğlu, Burukluoğlu, Molla Velioglu, Aşaroğlu, Taşdaroğlu, Beyoğlu, Cabrakoğlu, Beykahdeoğlu, Dedeoğlu, Muşoğlu, Tolunoğlu, Huşioğlu, Hacıoğlu, Yoruldukoğlu, Hacıhafızoğlu, Hacıalioğlu, Memoğlu, Zollamoğlu, Deştiğinoğlu, Duruşoğlu, Emirhanoglu, Görmüşoğlu, Araboğlu, Delioğlu, Çukadaroğlu, Kararoğlu, Bakıpaşaoğlu, Yorgancıoğlu, Galluoğlu, Kalluoğlu, Şehribanoğlu, Uluoğlu, Muşemoğlu, İbilhiyaroğlu, Paşaoğlu, Türkoğlu, Seferbaşoğlu, Gazaroğlu, Sunioğlu, İşbaroğlu, Akvelioğlu, Alazoğlu, Karacuvaoğlu, Göcük Alioğlu, Sazoğlu, Binincioğlu, Ululuoğlu, Araboğlu, Hacı Alioğlu, Tataloğlu, Hakoğlu, Muradoğlu, Yabazhacıoğlu, Cabaroğlu, Caneroğlu, Hacı Alioğlu, Dameoğllarioğlu, Beyazoğlu, Hakoğlu, Karaalioğlu, Adresoğlu, Davudoğlu, İbrahimoğlu, Soluoğlu, Duruşoğlu, Yarımoglu, Yazıcıoğlu, Dal Ahmedoğlu, Macidoğlu, Aceboğlu, Afşaroğlu, Savoğlu, Mansuroğlu, Mürufloğlu, Yunusoğlu, Şambazoğlu, Selimoğlu, Hacıyusufoğlu, Sarımustafaoğlu, Bıdıkoğlu, Sarıoğlu, Karaoglu, Yarıçoğlu, Sarıoğlu, İmamoğlu, Baldızoğlu, Hazkabiroğlu, Köseoğlu, Kuloğlu, Ömeroğlu, Mehmedoğlu

Habipoğlu , İmamoğlu , Avasoğlu, Çodakoğlu , İrdusoğlu ,Müddecioğlu ,Kasteloğlu Çolakoğlu, Topaloğlu, Bacaoğlu, Budakoğlu ,Topaloğlu , Bükbaşoğlu , Kovamüfidoğlu Rebaboğlu , Dalkeseroğlu, Kastaloğlu, Nebioğlu , Boloğlu , İçoğlu, Zirdelioğlu , Tokukoğlu, Mollabekiroğlu olarak kaydedilmiştir.

1830-1844 yıllarındaki lakapları incelediğimizde genelde şahısların baba isimleri, meslekleri, baba meslekleri ya da memleket isimleri ile anıldıklarını söylemek mümkündür.

Nüfus defterlerinde kaydedilen erkeklerin bir kısmı isimlerinin yanında çeşitli unvanlarla anılmaktadır. Bunlar arasında ağa, bey, efendi, hoca, hacı, hafız ve molla gibi unvanlar kişilerin sosyal statülerini yansıtmaktadır.

C-Şahıs İsimleri

İlgın Kazası nüfus defterinde kayıtlı erkeklerin isimlerinin de defterlere kaydedildiği bilinmektedir.1830 yılındaki nüfus defterine göre 3888 erkek isminin kaydedildiğini, 1844 yılındaki defterde yaptığımız incelemede ise 4597 erkeğin isminin kaydedildiği tespit ettik. Kişilerin baba adları değerlendirmeye alınmayıp, yalnızca hayatta olduğu bilinen erkeklerin ismi değerlendirmeye alınmıştır.

İsimler üzerinde yaptığımız istatistikî değerlendirmelerde erkek isimlerinden bazıları yoğun olarak kullanılırken bazı isimlerin ise istisnaî veya seyrek kullanıldığı görülmüştür. Buradan hareketle 20 ve üzerinde kişi tarafından kullanılmış olan erkek isimlerini tespit ederek sık kullanılan erkek isimlerini ve kullanım sıklığını bir tablo haline getirdik.⁶⁵

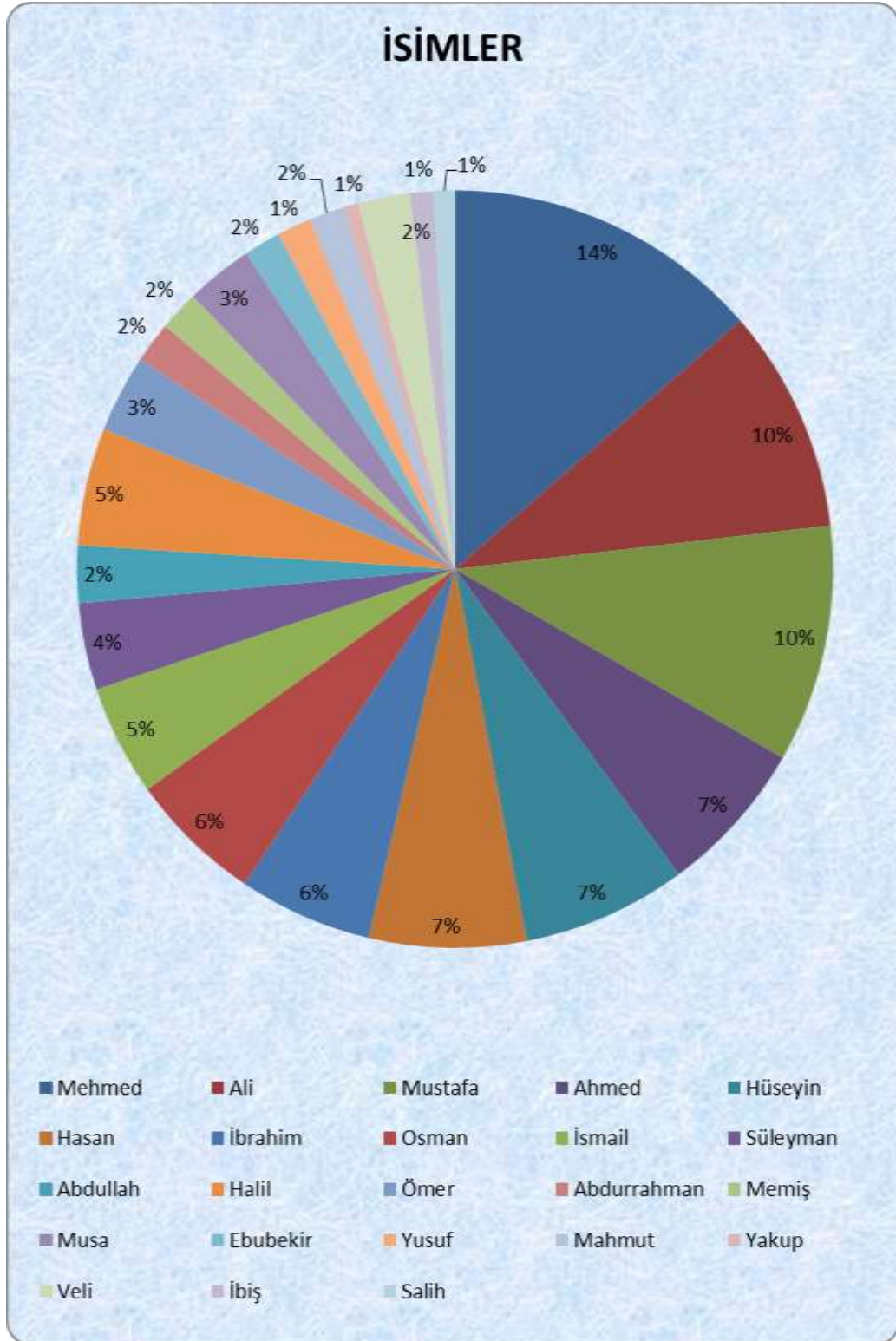
Buna göre 1830 yılında Ilgın'da yaşayan erkeklerin %13,62'sinin ismi Mehmed'dir. Yani Nüfusun büyük çoğunluğunun ismini oluşturmaktadır. Daha sonra %10,14 ile Mustafa ismi takip etmektedir. Ayrıca %9,54'ünün adı da Ali'dir. Diğer sık kullanılan isimlere bakıldığında, 7,04 ile Hüseyin, 6,72 ile Hasan ve 6,61 ile Ahmed bu sırayı takip etmektedir.

Buna göre, 1844 de Ilgın'da yaşayan erkeklerin %15,75'inin ismi Mehmed'dir. Bu da demektir ki her 6 erkekten birinin adı Mehmed'dir. Diğer taraftan Ilgın'da kayıtlı erkeklerin %10,12'sinin ismi ise Ali'dir. Ayrıca %9,9'unun ismi ise Mustafa'dır. Bu durumda her 5 erkekten birinin ismi Mustafa ya da Ali'dir. Sık kullanılan isimlere bakıldığında Mehmed, Ali ve Mustafa'nın dışında Ahmed ismi %7,04, Hasan ismi 7,16 Hüseyin ismi %6,92'lik bir yüzdeye sahip bulunmaktadır. Yani Ilgın'daki erkek isimlerinin %60'ı Peygamberimiz (sav),

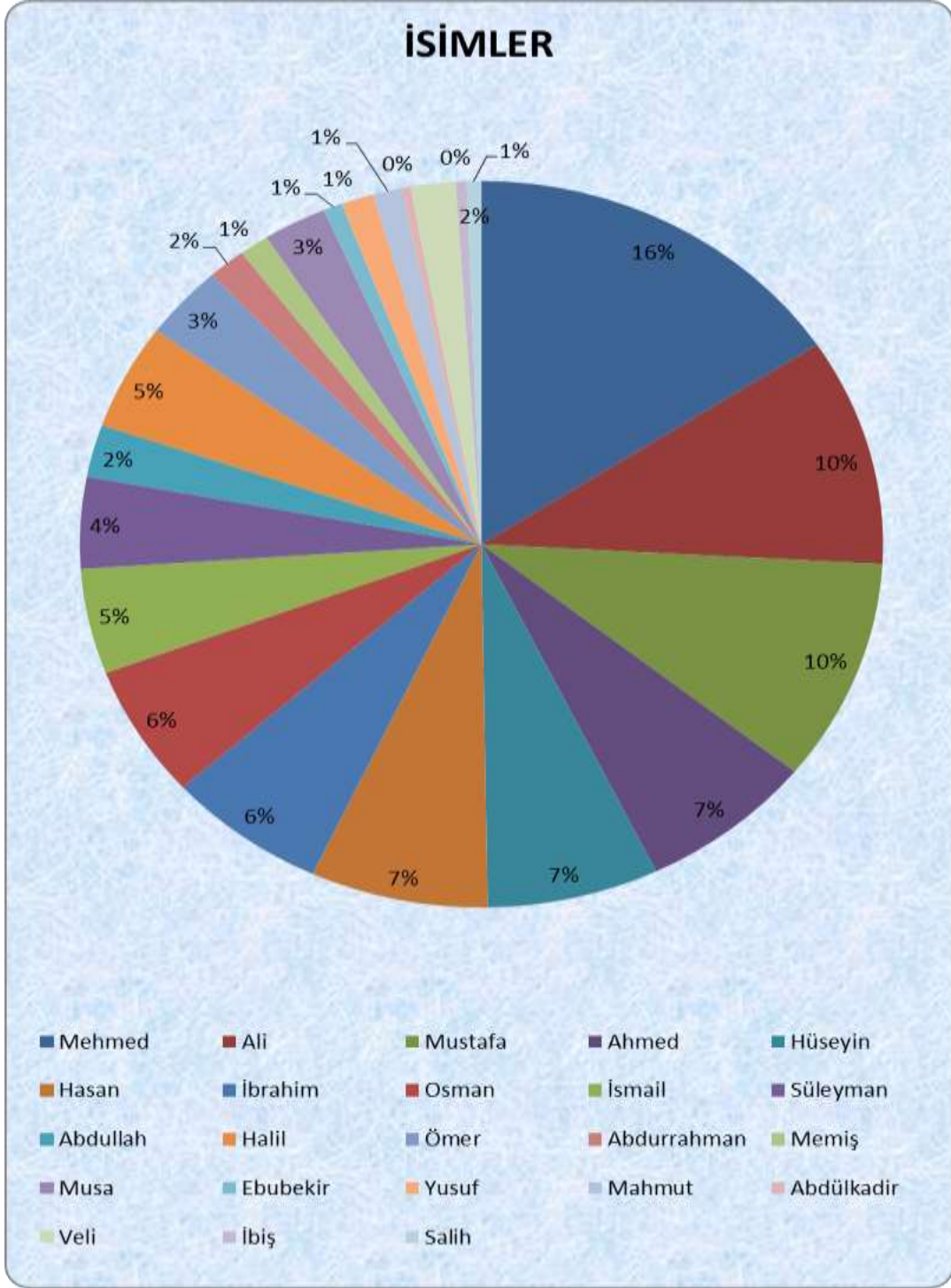
⁶⁵ 1830-1844 tarihinde Ilgın Kazasında erkeklerin kullandıkları şahıs isimleri için ekler bölümündeki Tablo 17 ve 18'e bakılabilir.

O'nun damadı Hz. Ali ve torunları Hasan ya da Hüseyin'in isimleridir. Bu gruba %6,44 ile İbrahim, %4,68 ile İsmail, %5,90 ile Osman %4,07 ile Süleyman da dâhil edildiğinde 1830 ve 1844 yıllarında Ilgın Kazasında, çoğunun bahsi geçen bu 10 ismi kullandıkları görülecektir. Buradan hareketle her 5 kişinin 1'inin isminin Mehmed, 1'inin isminin Mustafa ya da Ali, 1'inin isminin Hasan ya da Hüseyin olması Ilgın ve çevresinde yaşayan insanlar arasında Ehl-i Beyt sevgisinin ne kadar yüksek ve ne kadar yaygın olduğu söylenebilir.

Grafik 4: Iğın'da Yaygın Olan İsimler. 1830.

Grafik 4: Iğın'da Yaygın Olan İsimler. 1844.

III. ILGIN KAZASI'NDA MESLEKİ YAPI

Fertlerin geçimlerini temin etmek maksadıyla meşgul oldukları uğraşların isimleri kişilerin mesleği olarak kabul edilebilir. Kişiler bu uğraşları vasıtasıyla maişetlerini temin etmekte ve hayatlarını sürdürmektedir. Fertlerin hayattaki fonksiyonları itibariyle durumları da birbirinden farklı olmaktadır. Bazıları meslek sahibidir, mesleğini icra eder, bazıları gelir sahibidir, çalışmaya lüzum görmez, bazıları hastalık ya da maluliyet sebebiyle hiç çalışamayacak durumdadır⁶⁶.

Nüfus defterlerinde kayıtlı kişilerin isim, yaş, eşkâl ve lakap bilgilerinin yanında meşgul oldukları mesleklere dair kayıtlar da düşülmüştür. Defterlerde bebeklerden yaşlılara kadar bütün erkekler kaydedilmesine rağmen meslek bilgileri doğal olarak yetişkinlerin kayıtlarında ifade edilmiştir. Ancak yetişkin oldukları halde bazı erkeklerin meslek hanelerinde herhangi bir kayda yer verilmemiştir. Bu durum bahsi geçen kişilerin herhangi bir meslekle meşgul olmadıklarını göstermektedir. Defterlerde genç yaşta sayılabilecek bazı kişilerin tahsilde veya askerde oldukları, hatta tahsil veya askerliğini nerede sürdürdüklerine dair bilgiler de verilmiştir.

1830 tarihli Ilgın nüfus defterinde kayıtlı 3888 erkekten meslek kaydı tespit edilenlerin sayısı 742'dir. Diğerlerinin meslek kaydı ile ilgili herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

1844 tarihli Ilgın nüfus defterinde ise 5157 erkekten meslek kaydı tespit edilenlerin sayısı 1574'tür. 3583 kişinin ise, mesleği ile ilgili bir kayıt yer almamaktadır. Bazı erkeklerin özürlü oldukları için meslek yapamaz durumda oldukları anlaşılmaktadır. Bazılarında ise, kişinin mesleğine dair herhangi bir bilgi verilmemiştir. Mesleği belirtilen yaklaşık 1574 kişinin meslekleri tek tek tespit edilmek suretiyle mesleğin niteliğine göre tasnife tabi tutulmuş ve bu meslekler çeşitli gruplar altında toplanmıştır.⁶⁷

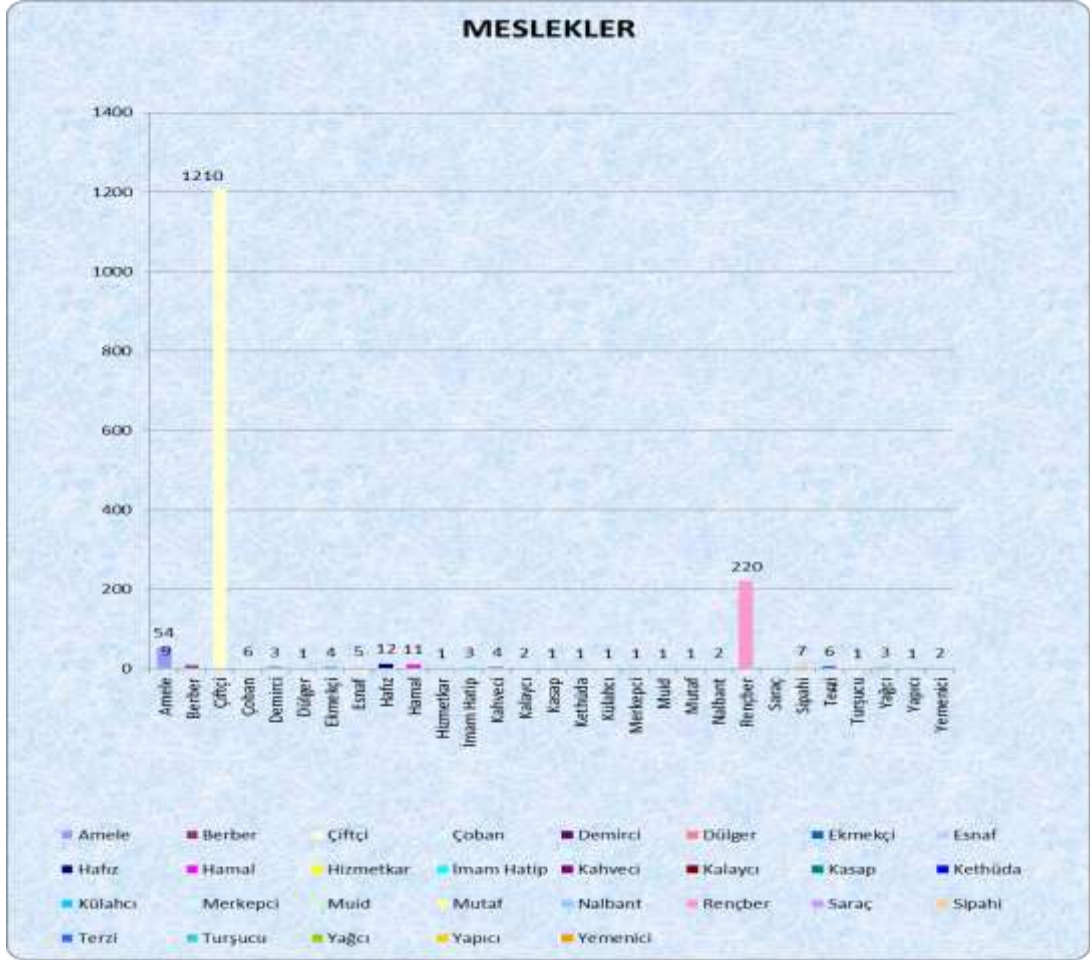
Mesleklerin gruplanması sırasında üretim, tüketim ilişkisi ölçü olarak alınmıştır. Buna göre Ilgın Kazasında ele alınacak olan mesleklerden ilki tarımla ilgili mesleklerdir. Bir tarım toplumu olan Osmanlı Devleti için bu grup en yaygın ve en önemli meslek grubudur. İkinci olarak yaygın meslek grubu yönetici veya görevlilerin ele alındığı meslek üretimle ilgili doğrudan ilgisi olmayan meslekler grubudur. Üçüncü ve son olarak sını ve ticaretle ilgili

⁶⁶ Hüseyin, Muşmal, Müjgan Şahinkaya, "1844 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Beyşehir Kazası", Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/1 Winter Konya, s.494.

⁶⁷ 1844 yılında Ilgın Kazasında yerleşim birimlerine göre nitelikleri açısından meslek kategorisi için ekler bölümünde yer alan Tablo 19 ve 20'ye bakılabilir.

meslekler ele alınacaktır. Ancak sını ve ticaretle ilgili meslek grubu alım-satım yapanlar, mal ve hizmet üretenler ve sadece hizmet üretenler olmak üzere üç ayrı sınıf halinde inceleyecektir.

Grafik 5. Iğın Kazasında Mesleki Yapı. 1844.

A–Tarımla İlgili Meslekler

Nüfus defterlerinde kayıtlı kişilerin meslek hanesinde belirtilen bazı meslekler nitelikleri açısından tarımla ilgili meslekler kategorisinde değerlendirilebilir. Bunlar arasında çiftçilik doğrudan tarımla ilgili meslek kategorisi içerisinde yer alır. Ancak bazı hane reislerinin çiftçi olarak kaydedilmediği, onların meslek kayıtlarında rençber, çoban şeklinde kayıtlar bulunduğu görülmektedir. Buradan hareketle denilebilir ki, bazı kişiler çiftçi olarak tanımlanabilecek düzeyde araziye sahip olup bağımsız küçük üretici olarak tarımla meşguldürler. Bununla birlikte insanların çiftçilikten sağladıkları gelirler geçimlik düzeyin altında kaldığı zamanlarda veya kendi başına ekip dikeceği arazisi yetersiz olduğu durumlarda

başkalarına ait arazilerde yine tarımla meşgul oldukları anlaşılmaktadır. İşte bu kişiler çiftçilerin dışında rençber, çoban adıyla nüfus defterlerine kaydedilmişlerdir.

1830 tarihli Ilgın nüfus defterlerindeki kayıtlara göre mesleği belirtilen erkeklerden en fazla tarımla ilgili olanı çiftçi olup 415 kişiden oluşmaktadır.

1844 tarihli Ilgın nüfus defterinde ise çiftçilerin sayısı 1210'dur. Bu da nüfusun 76,87'sini ifade etmektedir. Çiftçilikten sonra tarım işçisi olarak değerlendirebileceğimiz, en büyük payı rençberler oluşturmaktadır. Yaklaşık 220 kişi tespit edilen rençber sayısı nüfusun 13,98'lik kısmını kapsamaktadır. Bu durum belli bir büyüklükte araziye sahip olan insanların bizzat kendi topraklarında üretim yapmaları halinde çiftçi olarak değerlendirildiklerini; ancak arazinin küçük olması veya başkalarının arazilerinde tarımla meşgul olunması yahut kiralanması gibi durumlarda ise tarımla uğraşanların rençber olarak değerlendirildiğini düşündürmektedir.⁶⁸

B–Sinaî ve Ticaretle İlgili Meslekler

Ilgın Kazası nüfus defterlerinde kayıtlı bazı erkeklerin meslekleri de nitelikleri itibariyle sinaî ve ticarî alanlarla ilgili mesleklerdir. Bu meslekler birbirinden kesin çizgilerle ayrılmamakla beraber üç başlık altında gruplandırılabilir. Bunlardan ilki alım-satımla uğraşan satıcı esnaflardır. Nüfus defterlerinde yer alan esnaf, kasap, ekmekçi, kahveci, turşucu, yemenici, kaydıyla belirtilenler bu grup içerisinde değerlendirilmiştir.⁶⁹ Buradan hareketle Ilgın'ın büyük bir ticari potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır.⁷⁰

C–Üretim ile İlgili Olmayan Meslekler

Buraya kadar yaptığımız meslek sınıflandırmalarında genel olarak üretim faaliyetinin ölçü alındığını söyleyebiliriz. Ancak Ilgın Kazasında yaşayan erkeklerin bir kısmı üretim ile doğrudan alakalı olmayan mesleklerle meşguldürler. Üretimle ilgili olmayan meslekler grubunda görevliler ve yöneticiler bir araya getirilmiştir. Bunlar arasında dinî, idarî ve ilmî görevliler bulunduğu gibi askerlik görevini yerine getirenler de bu grupta değerlendirilmiştir. Böylece meslek kaydında imam, hatip, kadı görevliler bu grupta ele alınmıştır.

⁶⁸ Nitekim Cahit Telci, rençberlik ile ilgili çalışmasında çiftçinin kendi toprağını ekip biçen bir üretici, rençberin ise yeterli toprağı olmadığı için ortakçılık, yarıcılık ve icarcılık yaparak geçimlerini sağlayan kişiler olarak nitelendirmektedir. Cahit Telci, "Osmanlı İktisat Literatüründe Bulunan ve Günümüzde Hala Yaşayan Bir Kavram: Rençber", *Türkler*, C.X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.715.

⁶⁹ 1830-1844 yılında Ilgın Kazasında yerleşim birimlerine göre alım-satımla uğraşanların sayısı için ekler bölümünde Tablo 19'a bakılabilir.

Nüfus defterlerindeki meslek kayıtlarından anlaşıldığına göre, 1830-1844 yıllarında muhtarlık bir meslek sınıfı olarak değerlendirilmemiştir. Meslek hanelerinde kişilerin çiftçi, rençber, imam, müderris, tüccar oldukları belirtilirken, muhtarlık görevi yapanların muhtar olduklarına dair bilgi kişinin meslek bilgisi dışında ayrı bir not olarak verilmiştir. Yani çiftçi olan bir kişi aynı zamanda da muhtarlık görevini yürütmektedir. Bu haliyle muhtarlığın ayrı bir meslek olarak değerlendirilmediği söylenebilir. 1830 yılında; 35 tane muhtar ismi kaydedilmiştir. Fakat meslekleri hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. En yaşlı muhtar Balı Fakı'da Hasan oğlu Hüseyin, aksakallı olarak 81 yaşında kaydedilmiştir. En genç olanlar ise 36 yaşında Geçit, Balkı, Yekran ve İltaş'ta kaydedilmiştir.

1844 yılında ise yaklaşık 13 muhtarın isim ve meslek bilgileri şu şekilde verilmiştir. Mahalle-i Huşi'de Molla Süleyman çiftçi olup, 44 yaşında kara sakallıdır. Mahalle-i Kasap Ali'de Hacı İsmail, çiftçi olup 55 yaşında aksakal, bıyıklıdır. Mahalle-i Zincirli 'de Süleyman, hane sahibinin karındaşı olup, 30 yaşındadır. Taşdığın'da Abdurrahman oğlu İbrahim çiftçi olup 38 yaşındadır. Beğri'de Hüseyinoğlu Molla İsmail çiftçi olup 27 yaşındadır. Balyas'ta Abdullah oğlu Mehmed çiftçi olup 50 yaşındadır. Yeğren'de Hüseyin oğlu Abdullah çiftçi olup 47 yaşındadır. Balkı'da Veys oğlu Süleyman, çiftçi olup 45 yaşındadır. Geçit'te Mustafa oğlu Halil, çiftçi olup 46 yaşındadır. Göstere'de Salih oğlu Ömer çiftçi olup, 48 yaşındadır. Ağraz'da Ali oğlu Mustafa çiftçi olup 45 yaşındadır. Belekler'de Abdullah oğlu Ali çiftçi olup 65 yaşındadır. Köşk Mahallesi'nde ise Ali oğlu Süleyman sarraç olup 32 yaşındadır. Mesleki olarak baktığımızda muhtarların hemen hepsi çiftçilikle uğraşmaktadır. Farklı olarak Köşk Mahallesi'nde bir muhtar sarraçlık yapmaktadır. Yaş ortalamalarına baktığımızda muhtarlarının çoğunun orta yaş olduğunu görmekle birlikte aralarında genç olanlara da rastlanmaktadır.

IV. ILGIN KAZASI'NDA SOSYAL YAPI

A-Osmanlı Ordusuna Katkı: Askerde Olanlar

Daha önce ifade edildiği gibi Ilgın Kazası nüfus defterlerinde bazı erkeklerin kayıtlarının hemen üzerinde çeşitli notlar düşülmek suretiyle o kişinin nerede olduğu ile ilgili bilgiler verilmiştir. Defterlerde kaydedilen kişinin isim, eşkâl ve yaş bilgileri verildikten sonra o kişinin asker ya da redif olduğu veya askerden bilatezkere ya da firar ederek ayrıldığına dair kayıtlar da düşülmüştür. Bu kayıtların bazıları kısaca askerde gibi detaysız ifadeler halinde olduğu gibi, bazı kayıtlarda nerede askerde olduğu, hangi orduda görev yaptığı, hangi tarihten itibaren gittiği veya kaç yıldır askerde olduğu gibi bilgilere de yer verilmiştir. Bu bilgiler bütün askerler açısından eşit detaylara sahip olmadığından askerde olanların nerede, ne zaman ve kaç

yıldır askerde olduğu gibi bilgiler bütünü yansıtacak düzeyde olmayacaktır. Ancak elimizdeki mevcut bilgilerden hareketle Ilgın Kazasından Osmanlı ordusuna dahil olanların geneli ile ilgili bazı bilgiler vermek mümkündür.

1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasından hemen sonra Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye isimli bir ordu kurulmuştur. Osmanlı ülkesinin belli başlı gelir kaynakları bu ordu için kurulmuş olan Mansure Hazinesi'ne devredilmiştir. Ancak mevcut hazinenin gelirleri ordunun masraflarına yeterli gelmediğinden askere alınan erlerin sayısının daha fazla artırılması mümkün olmamaktadır. Bunun üzerine başka bir çözüm yolu aranarak redif askeri teşkilatı kurulmuştur.⁷¹ İlk yıllarda asker alımları düzensiz ve rastgele yapılmıştır. Ancak 1843 yılında kura sistemine geçilmiş, askere alma ve askerlik süresi kısmen düzene girmiştir. 1846 yılında kura sistemi güncellenmiş, askerlik çağındaki gençler kura çekmek suretiyle askere alınmışlardır.⁷² Ayrıca redif askeri olacak olanlar 23 ila 32 yaşları arasındaki gençlerden kura usulüyle tespit edilecektir. Neticede bu tarihten itibaren fiili olarak askerde olanların yanında gerektiğinde silâh altına alınan bir redif sınıfı da ortaya çıkmıştır

1830 yılında Ilgın Kazasında nüfus defterine kaydedilen 3888 erkeğin 38'inin askerde olduğu kaydedilmiştir. Yerleşim yerine göre baktığımızda en çok askerde bulunan erkek sayısı Ayaslar'da 14 kişidir. Arkasından 6 kişi ile Ruus gelmektedir.

1844 yılında ise Ilgın Kazasında nüfus defterine kaydedilen 5457 erkeğin 214'ü askerlikle ilişkilidir. Yerleşim yerlerine göre baktığımızda en çok askerde bulunan erkek Ruus'ta 25 kişidir. Çiğil-i Ulvi'de 20, Dervent'te ise 16 kişinin askerde olduğu tespit edilmiştir.

1830 ve 1844 yılları arasındaki asker sayısındaki bu artışı, nüfus sayısının artmasıyla ifade edebiliriz.

B. Özür Durumu Olanlar

Nüfus sayımlarında temel amaç vergi ve asker toplamak olduğundan defterlere bu duruma uygun olmayan kişilerin özürleriyle veya bazı kronik hastalıklarıyla ilgili kayıtlar düşülmüştür.⁷³ 1830 yılındaki sayıma göre defterlerde kişilerin özür durumu ile ilgili bilgi verilmezken 1844 yılında Ilgın Kazası nüfus defterlerinde bazı erkeklerin isim ve yaş bilgilerinden sonra üzerine düşülen notlarda kişinin fiziki durumuyla ilgili bilgiler de

⁷¹Musa Çadırcı, "Anadolu'da Redif Askerî Teşkilatının Kuruluşu", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.VIII, S.14, Ankara 1963, s.66-67.

⁷² Musa Çadırcı, *Tanzimat Sürecinde Türkiye: Askerlik*, İmge Kitabevi, Ankara, s.82.

⁷³Mehmet Yılmaz, "Tanzimat Döneminde Yapılan Nüfus Sayımlarına Göre Kulu Köyü" *Kulu Sempozyumu Bildirileri*, 2012 Konya, s.98.

verilmiştir. Bu bilgilerde bazı kişilerin kayıtlarına sağır, âmâ çolak, mecnun, yarım, daris, muzur, yekçeşm gibi kayıtlar düşölmek suretiyle kişinin özür durumu hakkında bilgiler verilmiştir. Bu bilgilerin bir araya getirilmesi neticesinde toplam 28 erkeğin özörlü olduğu tespit edilmiştir.⁷⁴ Özür durumu olanların mesleği genelde verilmemiştir. Bir kaçının ise çiftçi olduğu kaydedilmiştir.

C- Tahsilde Olanlar

İlgın Kazası nüfus defterlerinde bazı erkeklerin kaza dışında tahsilde olduklarına dair notlar düşölmüştür. Tahsilde olanların bazılarının nerede ve hatta hangi okulda tahsilde oldukları belirtilirken, bazılarının sadece kaza dışında tahsilde olduğu ifade edilmektedir.

Defter göre 1830 yılında İlgın Kazasında 4 kişinin tahsilde olduğu kayıt edilmiştir. Bunlardan 2'sinin Konya'da olduğu diğerlerinin ise nerede olduğu yazılmamıştır. Nüfus içerisinde bu sayıya baktığımızda okuma oranının çok gelişmemiş olduğunu söyleyebiliriz.

1844 yılında ise İlgın Kazasında 19 kişinin tahsilde olduğu kayıt edilmiştir. Bunlardan 18 kişinin Konya'da eğitim aldığı yazılmıştır. Bir kişinin ise nerede tahsilde olduğuna değinilmemiş sadece tahsilde olduğu yazılmıştır. En çok talebe Dervent Boğazı Mahallesi'nden en az talebe ise Tekke, Belekler ve Eldeş'ten çıkmıştır.

Talebe sayısına baktığımızda nüfusun içinde çok az bir yer kapladığını söyleyebiliriz. Bunun nedeni ise halkın geçim kaynağının tarım olması hasebiyle genç erkeklerin okumaktan daha çok geçimlerini sağlamak için meslek hayatına atıldığını görmekteyiz.

⁷⁴ 1844 yılında İlgın Kazasında özür çeşidi için ekler bölümündeki Tablo 25 'e bakılabilir.

SONUÇ

Nüfus çalışmaları şüphesiz sadece siyasi tezlerle ilgili ortaya atılan savları destekleyen istatistikler değildir. Nüfus çalışmaları esas itibarıyla ait oldukları dönemlere ilişkin toplumsal yapının ortaya konmasında anahtar özellik taşır. Çalışıldıkları coğrafya ile ilgili iktisadi, sosyal ve kültürel değerler izah edilirken nüfus çalışmaları ciddi faydalar sağlar.

Osmanlı Döneminde de gerek merkezde gerek taşrada bulunan nüfus miktarını tespit etmek ve bunun yanı sıra halkın sosyal, ekonomik ve kültürel yapısını analiz etmek üzere günümüzde birçok tez, akademik kitap ve makale hazırlanmaktadır. Bu amaçla farklı dönemlere ait çeşitli kaynaklar temel alınırken, aynı zamanda nüfus kayıtları da önemli ölçüde ele alınmaktadır. Nitekim nüfus kayıtlarını içeren materyaller, sadece şahısların isimlerini vermekle kalmamakta, ayrıca söz konusu bölgedeki insanların etnik kimliklerini, mesleklerini ve mal varlıklarını da ortaya koymaktadır. Bunun dışında şahıslar için kullanılan lakaplar ile sosyal ve iktisadi anlamlar içeren sıfatlar, söz konusu dönem içerisinde ve ele alınan bölge dâhilinde var olan kültürel yapıya dair araştırmacılara fikir vermektedir.⁷⁵

1830-1844 Yıllarında Ilgın Kazasının Nüfus Defteri adlı bu çalışma da Ilgın'ın tarihi gelişimi, fiziki coğrafyası, sosyal ve ekonomik yapısı ele alınarak detaylı bir inceleme yapılmıştır. Tarihi çok eskiye dayanan Ilgın, Hititler, Frigler, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Selçuklular ve son olarak da Osmanlı Devleti'nin hâkimiyet alanı içerisine girmiştir. Ilgın için bu kadar çok mücadele yaşanmasının sebebi şüphesiz bulunduğu konumundan ileri gelmektedir.

Ilgın Toros Dağları'nın uzantısı olan bir ovada Çavuşçu Gölü'nün suladığı bir arazi de kurulmuştur. Önemli ticaret yolları üzerinde yer alması ve sıcak su kaynaklarının bol olması, Ilgın'ı, yerleşmenin her zaman olduğu bir alan haline getirmiştir.

19. yüzyıl tüm dünyada olduğu gibi Osmanlı'da da canlı geçen bir dönem olmuştur. III. Selim ile başlayan reform hareketleri II. Mahmud ile artarak devam etmiştir. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla yeni kurulan ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için 1831 yılında ilk nüfus sayımı yapılarak erkeklerin sayısı belirlenmiştir.

İstatistikçiler günümüzde bile hiçbir nüfus sayımının yüzde yüz doğru değer vermediğine işaret etmektedirler. Durum böyle iken 1830-1844 yılında Ilgın'da yapılan

⁷⁵ Mehmet Güneş, "Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili", *Akademik Bakış*, C.8. S.15, 2014 Konya, s.221.

sayımda da kesin bilgiler elde edilememiştir. Fakat kadın nüfus da dikkate alınarak tahmini değerler verilmiştir.

Defterde verilen bilgiler ışığında 1830 ve 1844 yıllarında Ilgın'da 45 yerleşim yeri kaydedilmiştir. Sayım kurallara uygun şekilde yapılmış, nüfus memuru kazada yaşayan erkeklerin isim ve şöhretlerini, yaş ve eşkâllerini kaydetmiştir. Yerleşimde bulunan bütün haneler, hane numarası 1 den başlatılmak suretiyle deftere kaydedilmiştir. Hane reisinin adı yazıldıktan sonra hemen altına büyükten küçüğe olmak üzere hanedeki diğer erkekler kaydedilmiştir.

Defterdeki kayıtlara göre Ilgın Kazasında 1830 yılında 853 hane, 3888 erkek nüfus ve yaklaşık 7776 kişinin yaşadığı tespit edilirken, 1844 yılında 1729 hane, 5157 erkek nüfus ve yaklaşık 10314 kişi yaşamaktadır. Toplamda 16 mahalle ve 30 köye ait kayıtlar bulunmaktadır. Defterdeki kayıtlara göre, 1830 yılında hane sayısı açısından en küçük yerleşim birimi Hacı Satılmış iken 1844 yılında da bu oran değişmemiştir. Hane sayısı açısından en büyük yerleşim yeri ise 1830 ve 1844' te değişmeyerek Dervent Köyü olmuştur. 1830 yılında toplam nüfusu 914 iken, 1844 yılında ise 1324 şeklinde kaydedilmiştir..

Defterler de kayıt altına alınan kişilerin nereye gittiğinin ve nereden geldiğinin de kayıt altına alınması göç olaylarının incelenmesini mümkün kılmaktadır. Defterlerde düşülen notlara göre 1830 yılında kaydedilmiş 3888 erkekten 23'ü İzmir'e, 1'i İstanbul'a, 1'i Aydın'a, 1'i çevre kaza ve 16 kişi de başka yerlere olmak üzere toplamda 42 kişi göç etmiştir. 1844 yılında ise kaydedilmiş 5157 erkekten 32'si İzmir, 1'i İstanbul, 6'sı Aydın, 1'i Antep, 4'ü çevre kaza ve 18 kişi de başka yerlerde olmak üzere toplam 62 kişi çalışmak amacıyla Ilgın Kazasından büyük şehirlere göç etmişlerdir.

Defterde erkeklerin, bebek, çocuk, genç, orta yaşlı ya da yaşlı olmasına bakılmaksızın yaşları tek tek kaydedilmiştir. Ilgın Kazasında yaşayan bütün erkekler göz önüne alındığında 1830 yılında 3888 kişinin ortalama yaşı 23,8 çıkarken 1844 yılında 5157 kişinin ortalama yaşı 23,6 olarak ortaya çıkmaktadır. Bu oran Ilgın'ın genç bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. Aile yapısına baktığımız zaman ise oğlu, kardeşi, torunu, hafidi gibi tanımlamalardan dolayı Kaza genelinde geniş aile yapısının sıkça görüldüğünü söyleyebiliriz. Buradan hareketle defterlerde yer alan kayıtlara göre, XIX. yüzyılın ortalarında Ilgın Kazasında geniş sülale adlarına yoğun olarak rastlanmaktadır.

Günümüz Türkiye toplumuyla önemli ölçüde benzerlik gösteren kimi tespitler ise, bazı şahıs isimlerinin kullanım sıklığı ve yaygınlığıyla alakalı olanıdır. Iğın'da yaşayan her altı kişiden birinin ismi Mehmet'tir. Her 5 erkekten birinin ismi Mustafa ya da Ali'dir. Her 5 erkekten birinin ismi Hasan ya da Hüseyin'dir. İnsanlar kendi babalarının isimlerini, kendi çocuklarına verme eğilimde oldukları net olarak anlaşılabilir. Birlikte Iğın ve çevresinde ortaya çıkan bu oran Ehl-i Beyt sevgisinin oldukça yaygın ve güçlü olduğunu kanaatini de uyandırmaktadır.

Nüfus defterlerinde kayıtlı kişilerin isim, yaş, eşkâl ve lakap bilgilerinin yanında meşgul oldukları mesleklere dair kayıtlar da düşülmüştür. 1830 yılında Iğın nüfus defterlerinde kayıtlı 3888 erkekten meslek kaydı tespit edilenlerin sayısı 733 iken, 1844 yılında ise 5157 erkekten meslek kaydı tespit edilenlerin sayısı 1574'tür. Diğerlerinin ise, mesleği ile ilgili bir kayıt yer almamaktadır. Burada en fazla görülen meslek grubu tarımla alakalıdır. Iğın nüfus defterlerindeki kayıtlara göre mesleği belirtilen erkeklerden en fazla tarımla ilgili olanı çiftçi 1830 yılında 415 olup 1844 yılında ise 1210 kişiden oluşmaktadır. Bu da nüfusun 76,87'sini ifade etmektedir.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi defterlere kayıt yapıldıktan sonra altına açıklamalar yapılmış, buradan hareketle kişilerin nerede askerlik yaptığı, gittiği ve geldiği zamanları tespit etmek mümkündür. 1830 yılında Iğın Kazasında nüfus defterine kaydedilen 3888 kişiden 39 kişi askerde iken 1844 yılında 5457 erkeğin 214'ü askerlikle ilişkilidir. 1844'te yerleşim yerlerine göre baktığımızda en çok askerde bulunan erkek Ruus'ta 25 kişidir. Çiğil-i Ulvi'de 20, Dervent'te ise 16 kişinin askerde olduğu tespit edilmiştir.

1830 yılındaki sayımda kişilerin fiziki özellikleri ile ilgili kusurlar yani özür durumu yazılmazken 1844 yılındaki defterlerde düşülen bazı notlarda kişinin fiziki durumuyla ilgili bilgiler de verilmiştir. Çolak, âma, yarım gibi özellikler kaydedilmiş, bunların yaşı, eşgâli de belirtilmiştir. Fakat çoğunun mesleğinin yazılmaması özürlerinden ötürü iş yapamaz olduğunun kanıtıdır diyebileceğimiz gibi birkaçının mesleği de çiftçi olarak tespit edilmiştir.

Ayrıca defterde tahsilde olanlara da yer verilmiştir. Kimin nerede tahsil yaptığı belirtilirken, kiminin de gittiği şehir yazılmayıp sadece kaza dışında tahsilde olduğu not edilmiştir. Toplama baktığımızda en çok talebenin Konya'da olduğunu görmekteyiz. Buradan o dönemki şartlara göre yakın mesafelerin daha önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Sonuç olarak denilebilir ki Iğın Kazasında 1830 yılında 853 hane, 3888 erkek nüfus ve kadınların da tahmini hesaplanmasıyla yaklaşık 7776 kişi yaşamaktadır. 1844 yılında ise 1729 hane, 5157 erkek nüfus yaklaşık 10314 kişi yaşamaktadır. Kırsal yerleşimin daha yaygın görüldüğü Iğın, orta seviyede bir yerleşim halinde kırsal nüfusunu büyük şehirlere göç veren ve bu nedenle demografik gelişim hızı düşük seyreden bir kazadır.

KAYNAKÇA

I-Arşiv Belgeleri

TC. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, (BOA), NFS.d nr. 3301. (1830 Tarihli Ilgın Kazası Nüfus Defteri)

TC. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, (BOA), NFS.d nr. 3301. (1844 Tarihli Ilgın Kazası Nüfus Defteri)

II- Yayımlanmış Kaynaklar

AKÖZ, Alaattin, Şeyda Karaca, “1831 Nüfus Sayımına Göre Doğanhisar’ın Demografik Yapısı”, *I. Ulusal Doğanhisar ve Çevresi Tarih, Kültür ve Turizm Sempozyumu*, 5-7 Ekim 2012, Konya, s.17-30.

BAHAR, Hasan, Eskiçağ Konya Araştırmaları, Konya: Kömen Yayınları, 1996.

BAŞOL, Koray, “Demografi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Yayınları* No.6, İzmir 1984,s.

BATEN, Osman, “ Ilgın’ın(Konya) İlçe Merkezinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası” (SÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Konya 2005,

BEHAR, Cem, "Osmanlı Nüfus İstatistikleri ve 1831 Sonrası Modernleşmesi", *Osmanlı Devletinde Bilgi ve İstatistik*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 2000, s.23-24.

BİLGİ, Necdet , “ Osmanlı Dönemleri Nüfus Sayımları Hakkında” *Türk Yurdu*, XIX-XX,148-149, Ankara 1999-2000, s.98-128.

BORAN, Ali, Ilgın Kültür Envanteri, Konya 2013.

BOZKURT, Nebi “ Nüfus” , *Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, C.33, İstanbul 2007,s.287-299.

ÇADIRCI, Musa, “1830 Genel Sayımına Göre Ankara Şehir Merkezi Nüfusu Üzerine Bir Araştırma”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi I*, İstanbul 1980.s. 109-132.

ÇADIRCI, Musa, “Anadolu’da Redif Askerî Teşkilatının Kuruluşu”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih, Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.VIII, S.14, Ankara 1963.

ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat Sürecinde Türkiye: Askerlik*, İmge Kitabevi, Ankara.

ÇAVDAR, Tefrik,” *Osmanlı Döneminde Nüfus Bilgileri*”, *Osmanlı*, C.4. Ankara 1999,s.

ÇEVİK, Nilgün Asıkcı,” *Denizli 1831 Nüfus Sayımı Grup Biyografisi*” , Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı İslam Tarihi ve Sanatları Programı (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir 2007,s.

DEMİRCİOĞLU, Sezgin, Süleyman Bilgin, Mustafa Çakıcı, Ali Mesut Birinci, *Trabzon Nüfus Kütüğü*, İstanbul 2009.

DİNÇ, Abdurrahman - İlker Yiğit, “İlkçağda Ilgın”, *Konya Ansiklopedisi*, Cilt: 5, Konya: Konya Büyükşehir Belediyesi, 2012,s.112-137.

ELİBOL, Numan “Osmanlı İmparatorluğu’nda Nüfus Meselesi ve Demografi Araştırmaları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF*, C.12, S.2, Isparta 2007,s.135-160.

EMİR, Nuray, “İç Anadolu Bölgesi Çavuşcu, Akşehir, Eser ve Karamuk Gölleri Rotatorla Faunasının Taksonomik ve Ekolojik Açından Değerlendirilmesi” , (Basılmamış Doktora tezi) Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, Ankara 1994.

GÖKMEN, Ertan, “Manisa Medreseleri Nüfus Yoklama Defteri”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt XXVII, sayı 2, Aralık 2012,s.381-401.

GÜL, M, A. Bayram, *O. Hakkoymaz, Selçukludan Günümüze Konya'nın Sosyo-Politik Yapısı*, Konya İl Emniyet Müdürlüğü AR-GE Yayınları, Konya 2003.

GÜMÜŞÇÜ, *Osman XVI. Yüzyıl Larende (Karaman) Kazasında Yerleşme ve Nüfus*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2001.

GÜRTAN Kenan, *Demografik Analiz Metodları*, İ.Ü.İktisat Fakültesi, İstanbul 1969.

KARAL, Enver Ziya, *Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları, Ankara 1997.

KAYA, Mehmet,” XX. Yüzyıl Başlarında Niğde Sancağının Nüfusuna Dair”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, s.193-210.

KARPAT, Kemal H. *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*, Timaş Yayınları, İstanbul 2010.

KÜÇÜK Cevdet, “Tanzimat Dönemi Erzurum’un Nüfus Durumu”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Enstitüsü Dergisi (1976-1977)*, İstanbul 1977, S.7-8, s.190-194.

MEMİŞ, Ekrem, *Eskiçağ Türkiye Tarihi*, 2. Baskı, Öz Eğitim Yayınlar, Konya 1995.

MURAT Sedat, “ Dünden Bugüne İstanbul’un Nüfus ve Demografik Yapısı”, *İstanbul Ticaret Odası*, Yayın No.2006-49, İstanbul 2006, s.91-93.

MUŞMAL, Hüseyin “XIX. Yüzyıl Ortalarında Beyşehir Bölgesinden İzmir ve İstanbul’a Yapılan Göçler”, *I. Uluslararası Beyşehir ve Yöresi Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, Konya 2006, s.269-284.

MUŞMAL, Hüseyin, Müjgan Şahinkaya, “1844 Tarihli Nüfus Sayımına Göre Beyşehir Kazası”, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/1 Winter 2015 Konya s. 477-510*

OĞUR, Özcan, *1322–1326 Tarihleri Arasında Ilgın'ın Sosyo-Ekonomik Tarihi*”(268 Numaralı Ilgın Şerhiye Sicili Defterine Göre), Selçuk Üniversitesi, SOSBE, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 2011.

ORAT, Jülide Akyüz, “ Avârız Vergisi Üzerine Bir Çalışma: 18. Yüzyıl Başlarında Ankara Uygulamaları”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 5 Sayı: 22. 2012.s. 219-232.

ÖZDEMİR, Gazi, “ XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Ilgın Kazası” , (Yayınlanmış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, SOSBE, Konya 2014.

ÖZDEMİR, H. Ahmet, “Türkiye Selçukluları ve Osmanlı Dönemi’nde Ilgın”, *Konya Ansiklopedisi, Kültür Yayınları*, Konya 2012, s.27-38.

ÖZKAN, Tancan *19.Yüzyılın İlk Yarısında Bafra Kazası Nüfusu*, 19 Mayıs Üniversitesi SOSBE Yüksek Lisans Tezi, Samsun 2012.

TAŞ, Barış, İlker Yiğit, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Beyşehir Kazası’nda Nüfus”, *Atatürk Araştırmaları Merkezi Dergisi (ATAM)*, C. XXIX, Sayı 81, s. 489-532.

TURAN, Osman, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1993.

UÇAN, Fevzi, Ünitelerimizde Konya İli, Oba Kitabevi, Konya.

USLUCAN, Cihat , “19.Yüzyılın İlk Yarısında Samsun Kazası’nın Nüfusu” , 19 Mayıs Üniversitesi, SOSBE, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun 2012.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, TTK Basımevi, Ankara 1988.

ÜNAL, Mehmet Ali, *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta 2010.

YARAR, Abdüssettar, *Konya ve İlçeleri*, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Konya 2004.

YAZICI, Hakkı, *İç Anadolu Bölgesi Coğrafyası*, Ankara, Nobel Yayınları, 2002.

YILMAZ, Mehmet, “Tanzimat Döneminde Yapılan Nüfus Sayımlarına Göre Kulu Köyü” *Kulu Sempozyumu Bildirileri*”,2012 Konya, s.81-132.

YILMAZ, Mehmet “Tanzimat’tan Cumhuriyete Hatunsaray Nahiyesinde Nüfus ve Nüfus Hareketleri”, *I. Uluslararası Hatunsaray ve Çevresi, Tarih, Kültür ve Turizm Sempozyumu Bildirileri*, Konya 2012, s.307-333.

YÖRÜK, Doğan, “XVI. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı İmparatorluğu’nda Yaşayan Gayrimüslimlerin Nüfusu”,*S.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 17, Konya 2007,s.625-652.

EKLER

Fotoğraf 1. Düğer Köyü Genel Görünüm.

Fotoğraf Saha incelememiz sırasında tarafımızdan çekilmiştir. 2015

Fotoğraf 2. Eldes Köyü Genel Görünüm.

Fotoğraf Saha incelememiz sırasında tarafımızdan çekilmiştir. 2015

Fotoğraf 3. Geçit Köyü Genel Görünüm.

Fotoğraf Saha incelememiz sırasında tarafımızdan çekilmiştir. 2015

Fotoğraf 4. Mahmuthisar Köyü Genel Görünüm.

Fotoğraf Saha incelememiz sırasında tarafımızdan çekilmiştir. 2015

Fotoğraf 5. Tekkeler Köyü Genel Görünüm.

Fotoğraf Saha incelememiz sırasında tarafımızdan çekilmiştir. 2015

TABLO LİSTESİ**TABLO 1: Ilgın Kazasında Yerleşimlere Göre Hane Sayısı ve Tahmini Nüfus. 1830- 1844**

Y. B.	1830 H.S	E.S	T. N.	%	1844 H.S	E.S	T. N.	%
Mahalle-i Huşi	18	53	106	1,36	47	82	164	1,59
Mahalle-i Turabi	15	35	70	0,90	27	58	116	1,12
Mahalle-i Kasap Ali	15	39	78	1,00	27	67	134	1,30
Mahalle-i Behlül Bey	7	24	48	0,62	20	38	76	0,74
Mahalle-i Köşk	14	46	92	1,18	21	43	86	0,83
Mahalle-i Çavuş	11	28	56	0,72	26	68	136	1,32
Mahalle-i Şeyh Carullah	10	29	58	0,75	17	57	114	1,11
Mahalle-i Cömerd	13	28	56	0,72	25	62	124	1,20
Mahalle-i Ahi Evran	5	20	40	0,51	10	25	50	0,48
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	26	97	194	2,49	48	111	222	2,15
Mahalle-i Uçarı	10	45	90	1,16	19	46	92	0,89
Mahalle-i Zincirli	10	30	60	0,77	28	88	176	1,71
Mahalle-i Balı Fakih	15	65	130	1,67	32	81	162	1,57
Mahalle-i Hacı Satılmış	5	15	30	0,39	7	16	32	0,31
Mahalle-i Camii Atik	5	20	40	0,51	12	33	66	0,64
Mahalle-i Şeyh Vefa	5	19	38	0,49	7	19	38	0,37
Karye-i Çavuşçu	17	74	148	1,90	59	153	306	2,97
Karye-i Düğer	8	32	64	0,82	10	39	78	0,76
Karye-i Karaköy	5	16	32	0,41	10	28	56	0,54
Karye-i Sungur Bey	5	12	24	0,31	7	21	42	0,41

Karye-i Sadık	5	22	44	0,57	15	40	80	0,78
Karye-i Ağalar	10	56	112	1,44	28	51	102	0,99
Karye-i Deli	10	30	60	0,77	14	37	74	0,72
Karye- Yekdiğın-Yazlıca	29	79	158	2,03	27	83	166	1,61
Karye-i Yenice	7	47	94	1,21	23	76	152	1,47
Karye-i Ruus	93	334	668	8,59	113	400	800	7,76
Karye-i Ayaslar	55	199	398	5,12	58	185	370	3,59
Karye-i Taşdığın	27	171	342	4,40	51	131	262	2,54
Karye-i Beğri	22	62	124	1,59	27	70	140	1,36
Karye-i Balyas	8	26	52	0,67	11	23	46	0,45
Karye-i Yeğran	26	158	316	4,06	54	159	318	3,08
Karye-i Balkı	15	88	176	2,26	23	50	100	0,97
Karye-i Çiğil-i Süfla	25	264	528	6,79	112	395	790	7,66
Karye-i Yunuslar	12	43	86	1,11	14	57	114	1,11
Karye-i Dervent	95	457	914	11,75	223	662	1324	12,84
Karye-i Geçit	21	69	138	1,77	27	87	174	1,69
Karye-i Göstere	7	43	86	1,11	17	54	108	1,05
Karye-i Bulcuk	14	77	154	1,98	36	102	204	1,98
Karye-i Eldaş	16	85	170	2,19	41	119	238	2,31
Karye-i Mahmuthisar	18	91	182	2,34	58	189	378	3,66
Karye-i Tekke	15	94	188	2,42	41	141	282	2,73
Karye-i Malkur	34	184	368	4,73	62	219	438	4,25
Karye-i Ağraz	10	86	172	2,21	44	124	248	2,40

Karye-i Belekler	5	37	74	0,95	21	64	128	1,24
Karye-i Çiğil-i Ulvi	37	285	570	7,33	100	394	788	7,64
Karye-i Gebüs (kembos)	17	74	148	1,90	30	110	220	2,13
İlgın Kaza Toplamı	853	3888	7776	100,00	1729	5157	10314	100,00

HS: Hane Sayısı, E.S: Erkek Sayısı, T.N: Tahmini Nüfus

TABLO 2: Iğın Kazasında Yerleşim Birimlerine Göre Hane Başına Düşen Nüfus. 1830-1844.

Y. B.	1830 H.S	T. N.	H.B.D.N.	H. S.	T. N.	H.B.D.N.
Mahalle-i Huşi	18	106	5,89	47	164	3,49
Mahalle-i Turabi	15	70	4,67	27	116	4,30
Mahalle-i Kasap Ali	15	78	5,20	27	134	4,96
Mahalle-i Behlül Bey	7	48	6,86	20	76	3,80
Mahalle-i Köşk	14	92	6,57	21	86	4,10
Mahalle-i Çavuş	11	56	5,09	26	136	5,23
Mahalle-i Şeyh Carullah	10	58	5,80	17	114	6,71
Mahalle-i Cömerd	13	56	4,31	25	124	4,96
Mahalle-i Ahi Evran	5	40	8,00	10	50	5,00
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	26	194	7,46	48	222	4,63
Mahalle-i Uçarı	10	90	9,00	19	92	4,84
Mahalle-i Zincirli	10	60	6,00	28	176	6,29
Mahalle-i Balı Fakih	15	130	8,67	32	162	5,06
Mahalle-i Hacı Satılmış	5	30	6,00	7	32	4,57
Mahalle-i Camii Atik	5	40	8,00	12	66	5,50
Mahalle-i Şeyh Vefa	5	38	7,60	7	38	5,43
Karye-i Çavuşçu	17	148	8,71	59	306	5,19
Karye-i Düğer	8	64	8,00	10	78	7,80

Karye-i Karaköy	5	32	6,40	10	56	5,60
Karye-i Sungur Bey	5	24	4,80	7	42	6,00
Karye-i Sadık	5	44	8,80	15	80	5,33
Karye-i Ağalar	10	112	11,20	28	102	3,64
Karye-i Deli	10	60	6,00	14	74	5,29
Karye- Yekdiğin-Yazlıca	29	158	5,45	27	166	6,15
Karye-i Yenice	7	94	13,43	23	152	6,61
Karye-i Ruus	93	668	7,18	113	800	7,08
Karye-i Ayaslar	55	398	7,24	58	370	6,38
Karye-i Taşdiğin	27	342	12,67	51	262	5,14
Karye-i Beğri	22	124	5,64	27	140	5,19
Karye-i Balyas	8	52	6,50	11	46	4,18
Karye-i Yeğran	26	316	12,15	54	318	5,89
Karye-i Balkı	15	176	11,73	23	100	4,35
Karye-i Çiğil-i Süfla	25	528	21,12	112	790	7,05
Karye-i Yunuslar	12	86	7,17	14	114	8,14
Karye-i Dervent	95	914	9,62	223	1324	5,94
Karye-i Geçit	21	138	6,57	27	174	6,44
Karye-i Göstere	7	86	12,29	17	108	6,35
Karye-i Bulcuk	14	154	11,00	36	204	5,67
Karye-i Eldaş	16	170	10,63	41	238	5,80
Karye-i Mahmuthisar	18	182	10,11	58	378	6,52

Karye-i Tekke	15	188	12,53	41	282	6,88
Karye-i Malkur	35	368	10,51	62	438	7,06
Karye-i Ağraz	10	172	17,20	44	248	5,64
Karye-i Belekler	5	74	14,80	21	128	6,10
Karye-i Çiğil-i Ulvi	37	570	15,41	100	788	7,88
Karye-i Gebüs (kembos)	17	148	8,71	30	220	7,33
İlgın kaza Toplam	853	7776	9,12	1729	10314	5,97

Y.B: Yerleşim Birimi, H.S: Hane Sayısı, T N: Tahmini Nüfus, H.B.D. N: Hane Başına Düşen Nüfus

TABLO 3: Ilgın Kazasından Büyük Şehirlere Göç Eden Erkek Nüfusun Dağılımı. 1830.

Y. B.	Göç Edenler	Yeri Meçhul	Aydın	İstanbul	Çevre Kaza-Kasaba	İzmir
Mahalle-i Camii Atik	1		1			
Mahalle-i Kasap Ali	1	1				
Mahalle-i Carullah	1	1				
Karye-i Ayaslar	3	2		1		
Karye-i Çiğil-i Süfla	2				1	1
Karye-i Döğer	5	5				
Karye-i Ruus	2	2				
Karye-i Yekran	2					2
Karye-i Milegös	20					20
Karye-i Kembos	1	1				
Karye-i Tekke	4	4				
Toplam	42	16	1	1	1	23

TABLO 4: Ilgın Kazasından Büyük Şehirlere Göç Eden Erkek Nüfusun Dağılımı. 1844.

Y. B.	Göç Edenler	Yeri Meçhul	Aydın	İstanbul	Çevre Kaza-Kasaba	Antep	İzmir
Karye-i Ayaslar	2	2					
Karye-i Çiğil-i Süfla	4	1	1	1	1		
Karye-i Dervent	3	1			1	1	
Karye-i Ağraz	3						3
Karye-i Belekler	1						1
Karye-i Bulcuk	2	1	1				
Karye-i Çiğil-i Ulvi	1						1
Karye-i Malkur	30	4					26
Karye-i Ruus	2	1	1				
Karye-i Mahmuthisar	3	3					
Karye-i Taşdığın	6	1	3		1		1
Karye-i Yeğran	3	3					
Karye-i Yunuslar	2	1			1		
Toplam	62	16	6	1	4	1	32

TABLO 5: Ilgın Kazasında Erkeklerin Ortalama Yaşı. 1830-1844.

Y. B.	1830 Ortalama Yaş	1830 Erkek Sayısı	1844 Ortalama Yaş	Erkek Sayısı
Mahalle-i Huşi	27,4	54	26,2	82
Mahalle-i Turabi	24,9	36	23,5	58
Mahalle-i Kasap Ali	22,9	40	23,1	67
Mahalle-i Behlül Bey	25,4	25	31,8	38
Mahalle-i Köşk	19,2	47	25,4	43
Mahalle-i Çavuş	20,4	29	21,9	68
Mahalle-i Şeyh Carullah	23,1	30	24,1	57
Mahalle-i Cömerd	27,7	29	25,7	62
Mahalle-i Ahi Evren	25,5	21	22,3	25
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	21,5	98	22,6	111
Mahalle-i Uçarı	25,6	46	24,9	46
Mahalle-i Zincirli	27,7	31	25	88
Mahalle-i Balı Fakih	21,8	66	25,2	81
Mahalle-i Hacı Satılmış	24,2	16	28,4	16
Mahalle-i Camii Atik	24,1	21	28,1	33
Mahalle-i Şeyh Vefa	24,2	20	22,6	19
Karye-i Çavuşçu	26,8	75	22,5	153
Karye-i Düğer	17	33	23	39
Karye-i Karaköy	19,8	17	22,1	28

Karye-i Sungur Bey	23,8	13	24,8	21
Karye-i Sadık	17,6	23	21,2	40
Karye-i Ağalar	21,4	57	23,2	51
Karye-i Deli	26,1	31	24	37
Karye- Yekdiğın-Yazlıca	22,6	80	23,7	83
Karye-i Yenice	24	48	21,7	76
Karye-i-Ruus	24,1	335	21,7	400
Karye-i Ayaslar	20,2	199	25,2	185
Karye-i Taşdığın	21,8	172	28	131
Karye-i Beğri	22,9	63	24	70
Karye-i Balyas	29,1	27	26,5	23
Karye-i Yeğren	24,3	159	24,8	159
Karye-i Balkı	26,9	89	36,1	50
Karye-i Çiğil-i Süfla	26,8	286	21,3	395
Karye-i Yunuslar	25,2	44	19,2	57
Karye-i Dervent	27,9	458	24	662
Karye-i Geçit	22,5	70	23,3	87
Karye-i Bulçuk	23,1	78	24,2	102
Karye-i Eldeş	22,8	86	22,7	119
Karye-i Mahmuthisar	27	92	22,35	189
Karye-i Malkur	21	185	21,8	219
Karye-i Tekke	22,1	95	25,4	141

Karye-i Belekler	25,3	38	20,5	64
Karye-i Ağraz	21	87	26,8	124
Karye-i Belekler	25,3	38	27,9	128
Karye-i Çiğil- i Ulvi	26,8	265	26,83	394
Karye-i Gebüs (Kembos)	24	75	23	110
Genel Ortalama	23,8	3927	23,6	5157

TABLO 6: Ilgın Kazasında Erkeklerin Yaş Aralıkları ve Dağılım Oranı. 1830.

Yaş Aralığı	Kişi Sayısı	%
0-10	1148	0,31
11-20	688	0,19
21-30	428	0,12
31-40	557	0,15
41-50	424	0,12
51-60	245	0,07
61-70	144	0,04
71-80	36	0,01
81-90	11	0,00
91-100	2	0,00
0-100	3683	100

TABLO 7: Ilgın Kazasında Erkeklerin Yaş Aralıkları ve Dağılım Oranı. 1844.

Yaş Aralığı	Kişi Sayısı	%
0-10	1704	33,04
11-21	998	19,35
21-30	835	16,19
31-40	622	12,06
41-50	518	10,04
51-60	301	5,84
61-70	122	2,37
71-80	41	0,80
81-90	12	0,23
91-100	4	0,08
0-100	5157	100

TABLO 8: Iğın Kazasında Hane Başına Düşen Erkek Çocuk Sayısı. 1830.

Y. B.	H.S	Oğul Sayısı	Hane Başı Oğul	Hane Başı Çocuk
Mahalle-i Huşi	18	17	1,06	2,12
Mahalle-i Turabi	15	14	1,07	2,14
Mahalle-i Kasap Ali	15	14	1,07	2,14
Mahalle-i Behlül Bey	7	8	0,88	1,75
Mahalle-i Köşk	14	20	0,70	1,40
Mahalle-i Çavuş	11	15	0,73	1,47
Mahalle-i Şeyh Carullah	10	13	0,77	1,54
Mahalle-i Cömerd	13	12	1,08	2,17
Mahalle-i Ahi Evran	5	8	0,63	1,25
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	26	44	0,59	1,18
Mahalle-i Uçarı	10	17	0,59	1,18
Mahalle-i Zincirli	10	12	0,83	1,67
Mahalle-i Balı Fakih	15	24	0,63	1,25
Mahalle-i Hacı Satılmış	5	8	0,63	1,25
Mahalle-i Camii Atik	5	9	0,56	1,11
Mahalle-i Şeyh Vefa	5	7	0,71	1,43
Karye-i Çavuşçu	17	19	0,89	1,79
Karye-i Düğer	8	16	0,50	1,00
Karye-i Karaköy	5	8	0,63	1,25
Karye-i Sungur Bey	5	7	0,71	1,43

Karye-i Sadık	5	10	0,50	1,00
Karye-i Ağalar	10	16	0,63	1,25
Karye-i Deli	10	10	1,00	2,00
Karye- Yekdiğın-Yazlıca	29	42	0,69	1,38
Karye-i Yenice	7	11	0,64	1,27
Karye-i Ruus	93	135	0,69	1,38
Karye-i Ayaslar	55	92	0,60	1,20
Karye-i Taşdığın	27	54	0,50	1,00
Karye-i Beğri	22	19	1,16	2,32
Karye-i Balyas	8	9	0,89	1,78
Karye-i Yeğren	26	62	0,42	0,84
Karye-i Balkı	15	25	0,60	1,20
Karye-i Çiğil-i Süfla	25	50	0,50	1,00
Karye-i Yunuslar	12	17	0,71	1,41
Karye-i Dervent	95	159	0,60	1,19
Karye-i Geçit	21	15	1,40	2,80
Karye-i Göstere	7	21	0,33	0,67
Karye-i Bulcuk	14	28	0,50	1,00
Karye-i Eldeş	16	30	0,53	1,07
Karye-i Mahmuthisar	18	26	0,69	1,38
Karye-i Tekke	15	21	0,71	1,43
Karye-i Malkur	35	73	0,48	0,96

Karye-i Ağraz	10	23	0,43	0,87
Karye-i Belekler	5	7	0,71	1,43
Karye-i Çiğil-i Ulvi	37	80	0,46	0,93
Karye-i Gebüs (kembos)	17	30	0,57	1,13
İlgın kaza Toplam	853	1357	0,7	1,4

TABLO 9: Ilgın Kazasında Hane Başına Düşen Erkek Çocuk Sayısı. 1844.

Y. B.	H.S	Oğul Sayısı	Hane Başı Oğul	Hane Başı Çocuk
Mahalle-i Huşi	47	32	0,68	1,36
Mahalle-i Turabi	27	29	1,07	2,15
Mahalle-i Kasap Ali	27	33	1,22	2,44
Mahalle-i Behlül Bey	20	17	0,85	1,70
Mahalle-i Köşk	21	8	0,38	0,76
Mahalle-i Çavuş	26	29	1,12	2,23
Mahalle-i Şeyh Carullah	17	17	1,00	2,00
Mahalle-i Cömerd	25	19	0,76	1,52
Mahalle-i Ahi Evran	10	9	0,90	1,80
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	48	36	0,75	1,50
Mahalle-i Uçarı	19	17	0,89	1,79
Mahalle-i Zincirli	28	33	1,18	2,36
Mahalle-i Balı Fakih	32	29	0,91	1,81
Mahalle-i Hacı Satılmış	7	5	0,71	1,43
Mahalle-i Camii Atik	12	12	1,00	2,00
Mahalle-i Şeyh Vefa	7	7	1,00	2,00
Karye-i Çavuşçu	59	49	0,83	1,66
Karye-i Düğer	10	13	1,30	2,60
Karye-i Karaköy	10	7	0,70	1,40
Karye-i Sungur Bey	7	6	0,86	1,71

Karye-i Sadık	15	13	0,87	1,73
Karye-i Ağalar	28	13	0,46	0,93
Karye-i Deli	14	9	0,64	1,29
Karye- Yekdiğın-Yazlıca	27	30	1,11	2,22
Karye-i Yenice	23	34	1,48	2,96
Karye-i Ruus	113	157	1,39	2,78
Karye-i Ayaslar	58	96	1,66	3,31
Karye-i Taşdığın	51	62	1,22	2,43
Karye-i Beğri	27	35	1,30	2,59
Karye-i Balyas	11	12	1,09	2,18
Karye-i Yeğren	54	73	1,35	2,70
Karye-i Balkı	23	19	0,83	1,65
Karye-i Çiğil-i Süfla	112	205	1,83	3,66
Karye-i Yunuslar	14	31	2,21	4,43
Karye-i Dervent	223	350	1,57	3,14
Karye-i Geçit	27	46	1,70	3,41
Karye-i Göstere	17	33	1,94	3,88
Karye-i Bulcuk	36	49	1,36	2,72
Karye-i Eldeş	41	65	1,59	3,17
Karye-i Mahmuthisar	58	106	1,83	3,66
Karye-i Tekke	41	77	1,88	3,76
Karye-i Malkur	62	117	1,89	3,77

Karye-i Ağraz	44	57	1,30	2,59
Karye-i Belekler	21	36	1,71	3,43
Karye-i Çiğil-i Ulvi	100	221	2,21	4,42
Karye-i Gebüs (kembos)	30	64	2,13	4,27
İlgın kaza Toplam	1729	2417	1,40	2,80

TABLO 10: Ilgın Kazasında Yaşayan Erkeklerin Boy Tanımlamaları. Kısa 1844.

Kısa boylular	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	3	48
Mahalle-i Turabi	1	34
Mahalle-i Behlül Bey	2	21
Mahalle-i Köşk	2	28
Mahalle-i Çavuş	1	30
Mahalle-i Şeyh Carullah	2	24
Mahalle-i Cömerd	1	31
Mahalle-i Balı Fakih	1	44
Mahalle-i Camii Atik	1	18
Mahalle-i Şeyh Vefa	1	8
Karye-i Çavuşçu	4	60
Karye-i Sungur Bey	1	11
Karye-i Yekdiğın-Yazlıca	8	35
Karye-i Yenice	1	27
Karye-i Ruus	17	118
Karye-i Ayaslar	4	81
Karye-i Gebüs	1	39
Karye-i Çiğil- Ulvi	1	147
Karye-i Belekler	1	22
Karye-i Malkur	6	82
Karye-i Tekke	9	42
Karye-i Mahmuthisar	12	53
Karye-i Eldeş	10	46
Karye-i Bulçuk	1	48
Karye-i Göstere	2	24
Karye-i Geçit	1	32
Karye-i Taşdığın	1	66
Karye-i Beğri	2	31
Karye- i Balyas	1	12
Karye-i Yeğren	2	70
Karye-i Balkı	5	26

Karye-i Çiğil-i Süfla	17	47
Karye-i Yunuslar	3	14
Karye-i Dervent	51	227
Toplam	176	1405

TABLO 11: Iğın Kazasında Yaşayan Erkeklerin Boy Tanımlamaları. Orta 1844.

Orta Boylular	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	30	48
Mahalle-i Turabi	25	34
Mahalle-i Kasap Ali	18	30
Mahalle-i Behlül Bey	14	21
Mahalle-i Köşk	18	28
Mahalle-i Çavuş	20	30
Mahalle-i Şeyh Carullah	7	24
Mahalle-i Cömerd	17	31
Mahalle-i Ahi Evren	11	12
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	34	50
Mahalle-i Uçarı	17	23
Mahalle-i Zincirli	31	44
Mahalle-i Balı Fakih	33	44
Mahalle-i Hacı Satılmış	4	9
Mahalle-i Camii Atik	8	18
Mahalle-i Şeyh Vefa	4	8
Karye-i Çavuşçu	45	60
Karye-i Düğer	10	20
Karye-i Kara köy	11	13
Karye-i Sungur Bey	8	11
Karye-i Sadık	10	16
Karye-i Ağalar	25	29
Karye-i Deli	12	16

Karye-i Yekdiğın-Yazlıca	20	35
Karye-i Yenice	22	27
Karye-i Ruus	70	118
Karye-i Ayaslar	57	81
Karye-i Taşdığın	39	66
Karye-i Beğri	24	31
Karye-i Balyas	10	12
Karye-i Yeğren	46	70
Karye-i Balkı	11	26
Karye-i Çiğil-i Süfla	67	47
Karye-i Yunuslar	8	14
Karye-i Dervent	98	227
Karye-i Geçit	22	32
Karye-i Göstere	12	24
Karye-i Bulçuk	39	48
Karye-i Eldeş	22	46
Karye-i Mahmuthisar	36	53
Karye-i Tekke	22	42
Karye-i Malkur	47	76
Karye-i Ağraz	33	56
Karye-i Belekler	14	22
Karye-i Çiğil- i Ulvi	90	147
Karye-i Gebüs	28	39
Toplam	1249	1958

TABLO 12: Iğın Kazasında Yaşayan Erkeklerin Boy Tanımlamaları. Uzun 1844.

Mahalla-Köy	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	15	48
Mahalle-i Turabi	8	34
Mahalle-i Kasap Ali	12	30
Mahalle-i Behlül Bey	5	21
Mahalle-i Köşk	8	28
Mahalle-i Çavuş	9	30
Mahalle-i Şeyh Carullah	15	24
Mahalle-i Cömerd	13	31
Mahalle-i Ahi Evren	1	12
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	16	50
Mahalle-i Uçarı	6	23
Mahalle-i Zincirli	13	44
Mahalle-i Balı Fakih	10	44
Mahalle-i Hacı Satılmış	5	9
Mahalle-i Camii Atik	9	18
Mahalle-i Şeyh Vefa	3	8
Karye-i Çavuşçu	11	60
Karye-i Düğer	10	20
Karye-i Kara köy	2	13
Karye-i Sungur Bey	2	11
Karye-i Sadık	6	16
Karye-i Ağalar	4	29
Karye-i Deli	4	16
Karye- Yekdiğın-Yazlıca	7	35
Karye-i Yenice	4	27

Karye-i Ruus	31	118
Karye-i Ayaslar	20	81
Karye-i Taşdıgın	26	66
Karye-i Beğri	5	31
Karye-i Balyas	1	12
Karye-i Yeğren	22	70
Karye-i Balkı	10	26
Karye-i Çiğil-i Süfla	30	47
Karye-i Yunuslar	3	14
Karye-i Dervent	78	227
Karye-i Geçit	9	32
Karye-i Göstere	10	24
Karye-i Bulçuk	8	48
Karye-i Eldeş	14	46
Karye-i Mahmuthisar	5	53
Karye-i Tekke	11	42
Karye-i Malkur	29	76
Karye-i Ağraz	23	56
Karye-i Belekler	7	22
Karye-i Çiğil- i Ulvi	56	147
Karye Gebüs	10	39
Toplam	607	1958

TABLO 13: Iğın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Aksakallılar. 1830

Mahalla-Köy	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	2	12
Mahalle-i Turabi	1	10
Mahalle-i Kasap Ali	2	5
Mahalle-i Behlül Bey	1	7
Mahalle-i Köşk	1	12
Mahalle-i Cömerd	3	9
Mahalle-i Ahi Evren	1	5
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	4	21
Mahalle-i Uçarı	1	13
Mahalle-i Balı Fakih	1	8
Mahalle-i Hacı Satılmış	1	2
Mahalle-i Camii Atik	3	5
Karye-i Sungur Bey	1	2
Karye-i Yekdiğın-Yazlıca	2	11
Karye-i Ruus	15	54
Karye-i Ayaslar	9	26
Karye-i Taşdığın	5	26
Karye-i Beğri	3	13
Karye-i Balyas	3	7
Karye-i Yeğren	10	37
Karye-i Balkı	6	18
Karye-i Çiğil-i Süfla	20	54
Karye-i Yunuslar	1	13
Karye-i Dervent	29	104
Karye-i Geçit	3	13
Genel Toplam	128	487

TABLO 14: Iğın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Aksakallılar. 1844.

Mahalla-Köy	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	5	38
Mahalle-i Turabi	1	14
Mahalle-i Kasap Ali	5	12
Mahalle-i Behlül Bey	3	14
Mahalle-i Köşk	1	12
Mahalle-i Çavuş	1	12
Mahalle-i Şeyh Carullah	4	13
Mahalle-i Cömerd	5	18
Mahalle-i Ahi Evren	1	5
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	5	33
Mahalle-i Uçarı	1	13
Mahalle-i Zincirli	2	19
Mahalle-i Balı Fakih	2	12
Mahalle-i Hacı Satılmış	1	2
Mahalle-i Camii Atik	2	8
Karye-i Çavuşçu	5	40
Karye-i Düğer	2	15
Karye-i Sungur Bey	2	4
Karye-i Deli	2	10
Karye-i Yekdiğin-Yazlıca	4	20
Karye-i Yenice	4	17
Karye-i Ruus	25	97
Karye-i Ayaslar	13	56
Karye-i Taşdıgın	11	47
Karye-i Beğri	2	20
Karye-i Balyas	1	10

Karye-i Yeğren	11	52
Karye-i Balkı	6	20
Karye-i Çiğil-i Süfla	18	80
Karye-i Yunuslar	3	9
Karye-i Dervent	24	104
Karye-i Geçit	1	24
Genel Toplam	173	850

TABLO 15: Ilgın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Kara 1830.

Mahalla-Köy	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	5	12
Mahalle-i Turabi	6	10
Mahalle-i Kasap Ali	3	5
Mahalle-i Behlül Bey	4	7
Mahalle-i Köşk	5	12
Mahalle-i Çavuş	5	7
Mahalle-i Şeyh Carullah	8	10
Mahalle-i Cömerd	3	9
Mahalle-i Ahi Evren	2	5
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	11	21
Mahalle-i Uçarı	7	13
Mahalle-i Zincirli	2	5
Mahalle-i Balı Fakıh	4	8
Mahalle-i Camii Atik	2	5
Mahalle-i Şeyh Vefa	3	3
Karye-i Çavuşçu	14	14
Karye-i Kara köy	1	3
Karye-i Sadık	3	4
Karye-i Ağalar	8	11
Karye-i Deli	4	5
Karye- Yekdiğın-Yazlıca	4	11
Karye-i Yenice	1	5
Karye-i Ruus	25	54

Karye-i Ayaslar	10	26
Karye-i Taşdıgın	11	26
Karye-i Beğri	5	13
Karye-i Balyas	2	7
Karye-i Yeğren	18	37
Karye-i Balkı	4	18
Karye-i Çiğil-i Süfla	16	54
Karye-i Yunuslar	7	13
Karye-i Dervent	41	104
Karye-i Geçit	9	13
Karye-i Göstere	9	10
Karye-i Bulçuk	22	26
Karye-i Eldeş	20	27
Karye-i Mahmuthisar	20	29
Karye-i Tekke	18	24
Karye-i Malkur	12	21
Karye-i Ağraz	5	12
Karye-i Belekler	5	6
Karye-i Çiğil- i Ulvi	14	25
Karye Gebüs	5	10
Toplam	383	740

TABLO 16: Ilgın Kazası'nda Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Kara 1844.

Mahalla-Köy	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	29	38
Mahalle-i Turabi	12	14
Mahalle-i Kasap Ali	7	12
Mahalle-i Behlül Bey	9	14
Mahalle-i Köşk	9	12
Mahalle-i Çavuş	7	12
Mahalle-i Şeyh Carullah	5	13
Mahalle-i Cömerd	11	18
Mahalle-i Ahi Evren	4	5
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	27	33
Mahalle-i Uçarı	9	13
Mahalle-i Zincirli	8	19
Mahalle-i Balı Fakih	4	12
Mahalle-i Camii Atik	3	8
Mahalle-i Şeyh Vefa	2	6
Karye-i Çavuşçu	23	40
Karye-i Düğer	10	15
Karye-i Kara köy	6	7
Karye-i Sungur Bey	1	4
Karye-i Sadık	5	9
Karye-i Ağalar	20	21
Karye-i Deli	4	10
Karye- Yekdiğın-Yazlıca	8	20

Karye-i Yenice	9	17
Karye-i Ruus	38	97
Karye-i Ayaslar	22	56
Karye-i Taşdığın	24	47
Karye-i Beğri	6	20
Karye-i Balyas	4	10
Karye-i Yeğren	27	52
Karye-i Balkı	8	20
Karye-i Çiğil-i Süfla	30	80
Karye-i Yunuslar	2	9
Karye-i Dervent	29	104
Karye-i Dervent- Kuzu	19	33
Karye-i Geçit	14	24
Karye-i Göstere	4	12
Karye-i Bulçuk	19	32
Karye-i Eldeş	13	19
Karye-i Mahmuthisar	20	34
Karye-i Tekke	38	47
Karye-i Malkur	40	64
Karye-i Ağraz	21	31
Karye-i Belekler	3	8
Karye-i Çiğil- i Ulvi	36	95
Karye Gebüs	13	26

TABLO 17 : İlgın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Kır sakallılar. 1830

Mahalla-Köy	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	5	12
Mahalle-i Turabi	3	10
Mahalle-i Behlül Bey	2	7
Mahalle-i Köşk	6	12
Mahalle-i Çavuş	2	7
Mahalle-i Şeyh Carullah	2	10
Mahalle-i Cömerd	3	11
Mahalle-i Ahi Evran	2	5
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	6	21
Mahalle-i Uçarı	5	13
Mahalle-i Zincirli	3	5
Mahalle-i Balı Fakih	3	8
Mahalle-i Hacı Satılmış	1	2
Karye-i Kara köy	2	3
Karye-i Sungur Bey	1	2
Karye-i Sadık	1	4
Karye-i Ağalar	3	11
Karye-i Deli	1	5
Karye-i Yekdiğın-Yazlıca	5	11
Karye-i Yenice	4	5
Karye-i Ruus	14	64
Karye-i Ayaslar	7	26
Karye-i Taşdığın	10	26
Karye-i Beğri	5	13

Karye-i Balyas	2	7
Karye-i Yeğren	9	37
Karye-i Balkı	8	12
Karye-i Çiğil-i Süfla	18	54
Karye-i Yunuslar	5	13
Karye-i Dervent	34	104
Karye-i Geçit	1	13
Karye-i Göstere	1	10
Karye-i Bulçuk	4	26
Karye-i Eldeş	7	27
Karye-i Mahmuthisar	9	29
Karye-i Tekke	6	24
Karye-i Malkur	9	21
Karye-i Ağraz	7	12
Karye-i Belekler	1	6
Karye-i Çiğil- Ulvi	11	25
Karye Gebüs	5	10
Toplam	233	723

TABLO 18: Ilgın Kazasında Yetişkin Erkeklerin Sakal Görünümleri Kır sakallılar. 1844

Mahalla-Köy	Sayı	Toplam
Mahalle-i Huşi	4	38
Mahalle-i Turabi	1	14
Mahalle-i Behlül Bey	2	14
Mahalle-i Köşk	2	12
Mahalle-i Çavuş	4	12
Mahalle-i Şeyh Carullah	4	13
Mahalle-i Cömerd	2	18
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	1	33
Mahalle-i Uçarı	3	13
Mahalle-i Zincirli	9	19
Mahalle-i Balı Fakih	6	12
Mahalle-i Hacı Satılmış	1	2
Mahalle-i Camii Atik	3	8
Mahalle-i Şeyh Vefa	4	6
Karye-i Çavuşçu	12	40
Karye-i Düğer	3	15
Karye-i Kara köy	1	7
Karye-i Sungur Bey	1	4
Karye-i Sadık	4	9
Karye-i Ağalar	1	21
Karye-i Deli	4	10
Karye-i Yekdiğın-Yazlıca	8	20
Karye-i Yenice	4	17

Karye-i Ruus	34	97
Karye-i Ayaslar	21	56
Karye-i Taşdıgın	12	47
Karye-i Beğri	12	20
Karye-i Balyas	5	10
Karye-i Yeğren	14	52
Karye-i Balkı	6	20
Karye-i Çiğil-i Süfla	32	80
Karye-i Yunuslar	4	9
Karye-i Dervent	50	104
Karye-i Dervent- Kuzu	14	33
Karye-i Geçit	9	24
Karye-i Göstere	8	12
Karye-i Bulçuk	13	32
Karye-i Eldeş	6	19
Karye-i Mahmuthisar	14	34
Karye-i Tekke	9	47
Karye-i Malkur	24	64
Karye-i Ağraz	10	31
Karye-i Belekler	5	8
Karye-i Çiğil- Ulvi	59	95
Karye Gebüs	13	26
Toplam	458	1277

TABLO 19: Ilgın Kazası'ndaki Erkeklerin Kullandıkları Şahıs İsimleri. 1830

İsim	İsme Sahip Kişi Sayısı	%
Mehmed	478	13,62
Ali	335	9,54
Mustafa	356	10,14
Ahmed	232	6,61
Hüseyin	247	7,04
Hasan	236	6,72
İbrahim	201	5,73
Osman	201	5,73
İsmail	166	4,73
Süleyman	130	3,70
Abdullah	86	2,45
Halil	176	5,01
Ömer	117	3,33
Abdurrahman	61	1,74
Memiş	60	1,71
Musa	101	2,88
Ebubekir	56	1,60
Yusuf	51	1,45
Mahmut	53	1,51
Yakup	22	0,63
Veli	78	2,22
İbiş	35	1,00
Salih	32	0,91
Genel Toplam	3510	100,00

TABLO 20: Ilgın Kazasındaki Erkeklerin Kullandıkları Şahıs İsimleri. 1844.

İsim	İsme Sahip Kişi Sayısı	%
Mehmed	724	15,75
Ali	465	10,12
Mustafa	455	9,90
Ahmed	325	7,07
Hüseyin	318	6,92
Hasan	329	7,16
İbrahim	296	6,44
Osman	271	5,90
İsmail	215	4,68
Süleyman	187	4,07
Abdullah	107	2,33
Halil	215	4,68
Ömer	152	3,31
Abdurrahman	70	1,52
Memiş	55	1,20
Musa	118	2,57
Ebubekir	35	0,76
Yusuf	60	1,31
Mahmut	53	1,15
Abdülkadir	17	0,37
Veli	83	1,81
İbiş	20	0,44
Salih	27	0,59
Genel Toplam	4597	100

TABLO 21:İlgın Kazasında Nitelikleri Açısından Meslek Kategorisi. 1830.

Meslek Adı	Adedi	%
Çiftçi	415	56,62
Bahçivan	2	0,27
Berber	4	0,55
Çoban	38	5,18
Değirmenci	2	0,27
Demirci	5	0,68
Güherçileci	6	0,82
Hamamcı	2	0,27
Hatıp	2	0,27
Helvacı	2	0,27
İmam	38	5,18
Müderris	2	0,27
Kahveci	3	0,41
Kalaycı	3	0,41
Kasap	3	0,41
Kömürcü	2	0,27
Muhtar	34	4,64
Nalbant	2	0,27
Rençber	142	19,37
Sarraç	2	0,27
Muallim	2	0,27
Sürücü	3	0,41
Terzi	3	0,41

Vaiz	3	0,41
Ayan	1	0,14
Celep	1	0,14
Duhancı	1	0,14
Ekmekçi	1	0,14
Eskici	1	0,14
Hamal	1	0,14
Hancı	1	0,14
Kahya	1	0,14
Kethüda	1	0,14
Lelebici	1	0,14
Katip	1	0,14
Posnişin	1	0,14
Semerci	1	0,14
Toplam	733	100

TABLO 22: Ilgın Kazasında Nitelikleri Açısından Meslek Kategorisi. 1844

Meslek Adı	Adedi	%
Amele	54	3,43
Berber	9	0,57
Çiftçi	1210	76,87
Çoban	6	0,38
Demirci	3	0,19
Dülger	1	0,06
Ekmekçi	4	0,25
Esnaf	5	0,32
Hafız	12	0,76
Hamal	11	0,70
Hizmetkar	1	0,06
İmam Hatip	3	0,19
Kahveci	4	0,25
Kalaycı	2	0,13
Kasap	1	0,06
Kethüda	1	0,06
Külahcı	1	0,06
Merkepçi	1	0,06
Muid	1	0,06
Mutaf	1	0,06
Nalbant	2	0,13
Rençber	220	13,98
Saraç	1	0,06
Sipahi	7	0,44

Terzi	6	0,38
Turşucu	1	0,06
Yağcı	3	0,19
Yapıcı	1	0,06
Yemenici	2	0,13
Toplam	1574	100

TABLO 23: Iğın Kazasında Görev Yapan Muhtarların İsimleri. 1830

Y.B.	Adı	Baba Adı	Hane Reisine Yakınlığı	Sakal-bıyık	Yaş
Mahalle-i Uçarı	Mehmet	İsmail	Kendisi	Kara	41
Mahalle-i Balı Fakı	Hüseyin	Hasan	Kendisi	Ak	81
Mahalle-i Çavuş	Osman	Mustafa	Kendisi	Kır	53
Mahalle-i Huşi	Ömer	Mehmet Ali	Kendisi	Kumral	41
Mahalle-i Kasap Ali	Musa	İsmail	Kendisi	Kara	43
Mahalle-i Cömert	Abdullah	Ahmet	Kendisi	Ak	62
Karye-i Deli	Ümmet	Veli	Kendisi	Kumral	49
Karye-i Beğri	Hacı İbrahim	Osman	Kendisi	Kır	51
Karye-i Yekdiğin	Ömer	Abdullah	Kendisi	Sarı	41
Karye-i Ruus	Abdullah	Mustafa	Kendisi		
Karye-i Ayaslar	Ahmet Ağa	Emin	Kendisi	Ak	63
Karye-i Deştiğin	İbrahim	Abdurrahman	Kendisi	Kır	58
Karye-i Yenice	İbiş	Abdullah	Kendisi	Kır	41
Karye-i Geçid	Mustafa	Hüseyin	Kendisi	Sarı	36
Karye-i Balkı	Veyis	Süleyman	Kendisi	Sarı	36
Karye-i Göstere	Ahmet	Veli	Kendisi	Kara	41
Karye-i Boğazçiğil	Mustafa	İbrahim	Kendisi	Kır	53
Karye-i Belekler	Abdurrahman	Musa	Kendisi		41
Karye-i Aşağı Çiğil	İsmail	Mustafa	Kendisi	Kumral	41
Karye-i Balyas	İsmail	Hasan	Kendisi	Kır	53
Karye-i Derbent	Mustafa	Emin	Kendisi	Kır	54

Karye-i Yekran	İbrahim	Emin	Kendisi	Sarı	36
Karye-i Yunuslar	Hüseyin	Osman	Kendisi	Kır	53
Karye-i Meligös	Murtaza	Mustafa	Kendisi	Kara	45
Karye-i Kembos	Ömer	Osman	Kendisi	Kumral	43
Karye-i Ağraz	Ahmet	Osman	Kendisi	Kır	51
Karye-i Tekke	Hasan	Osman	Oğlu	Kır	53
Karye-i Ağalar	Mustafa	Abdullah	Kendisi	Kumral	46
Karye-i Sadık	Hüseyin	Abdulkadir	Kendisi	Kır	53
Karye-i İltaş	Bekir	Mehmet	Kendisi	Kara	36
Karye-i Bulçuk	Abdullah	Hacı Abdullah	Kendisi	Kır	59
Karye-i Çavuşçu	Ömer	İbrahim	Kendisi	Kır	56
Karye-i Sungur	Mustafa	Mustafa	Kendisi	Kumral	43
Karye-i Karaköy	Abdullatif	Mustafa	Kendisi	Kır	53
Karye-i Döver	Mehmet	Hüseyin	Kendisi	Sarı	46

TABLO 24: Ilgın Kazasında Görev Yapan Muhtarların İsim ve Meslek Bilgileri. 1844.

Y.B.	Adı	Baba Adı	Hane Reisine Yakınlığı	Sakal-bıyık	Meslek	Yaş
Mahalle-i Huşi	Molla Süleyman	Molla İsmail	Kendisi	Kara	Çiftçi	44
Mahalle-i Kasap Ali	Hacı İsmail	Musa	Kendisi	Ak	Çiftçi	55
Mahalle-i Zincirli	Süleyman		Karındaşı	Kumral		30
Karye-i Taşdıgın	İbrahim	Abdurrahman	Kendisi	Kumral	Çiftçi	38
Karye-i Beğri	Molla İsmail	Hüseyin	Kendisi	Kumral	Çiftçi	27
Karye-i Balyas	Mehmed	Abdullah	Kendisi	Kır	Çiftçi	50
Karye-i Yeğren	Abdullah	Çelik Oğlu Hüseyin	Kendisi	Kara	Çiftçi	47
Karye-i Balkı	Süleyman	Veys Oğlu Veys	Kendisi	Kumral	Çiftçi	45
Karye-i Geçit	Halil	Hacı Eminin Mustafa	Kendisi	Kır	Çiftçi	46
Karye-i Göstere	Ömer	Salih	Kendisi	Kır	Çiftçi	48
Karye-i Ağraz	Mustafa	Kara Ahmet Oğlu Ali	Kendisi	Kara	Çiftçi	45
Karye-i Belekler	Ali	Abdullah	Kendisi	Ak	Çiftçi	65
Mahalle-i Köşk	Süleyman	Ali	Kendisi	Sarı	Sarraç	32

TABLO 25: Iğın Kazasında Askerde Olanların Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı. 1830

Yerleşim Birimi	Asker	%
Mahalle-i Balı Fakı	3	7,69
Mahalle-i Huşi	2	5,13
Mahalle-i Cârullah	2	5,13
Karye-i Beğri	2	5,13
Karye-i Ruus	6	15,38
Karye-i Ayaslar	14	35,90
Karye-i Deştiğin	3	7,69
Karye-i Balkı	1	2,56
Karye-i Boğazçıgil	1	2,56
Karye-i Derbent	2	5,13
Karye-i Yekran	1	2,56
Karye-i Meligös	2	5,13
Toplam	39	100,00

TABLO 26: Iğın Kazasında Askerde Olanların Yerleşim Yerlerine Göre Dağılımı. 1844

Yerleşim Birimi	Asker	%
Mahalle-i Turabi	1	0,47
Mahalle-i Kasap Ali	2	0,93
Mahalle-i Köşk	1	0,47
Mahalle-i Şeyh Carullah	1	0,47
Mahalle-i Cömerd	1	0,47
Mahalle-i Şeyh Bedreddin	2	0,93
Mahalle-i Zincirli	1	0,47
Mahalle-i Hacı Satılmış	2	0,93
Karye-i Çavuşçu	3	1,40
Karye-i Düğer	1	0,47
Karye-i Kara köy	1	0,47
Karye-i Ağalar	1	0,47
Karye-i Deli	2	0,93
Karye- Yekdiğın-Yazlıca	6	2,80
Karye-i Yenice	4	1,87
Karye-i Ruus	25	11,68
Karye-i Ayaslar	10	4,67
Karye-i Taşdığın	10	4,67
Karye-i Beğri	4	1,87
Karye-i Balyas	1	0,47
Karye-i Yeğren	13	6,07
Karye-i Balkı	6	2,80
Karye-i Çiğil-i Süfla	12	5,61
Karye-i Yunuslar	2	0,93

Karye-i Dervent	16	7,48
Karye-i Dervent- Kuzu	5	2,34
Karye-i Geçit	12	5,61
Karye-i Bulçuk	4	1,87
Karye-i Eldeş	7	3,27
Karye-i Mahmuthisar	12	5,61
Karye-i Tekke	5	2,34
Karye-i Malkur	9	4,21
Karye-i Ağraz	6	2,80
Karye-i Belekler	2	0,93
Karye-i Çiğil- Ulvi	20	9,35
Karye Gebüs	4	1,87
Toplam	214	100

TABLO 27: Ilgın Kazasında Yaşayanlar Arasında Özur Çeşidi ve Sayısı. 1844

Mahalle-Köy	Özur çeşidi
Mahalle-i Zincirli	Gözleri Ama
Mahalle-i Camii Atik	Dame
Karye-i Çavuşçu	Mutrib
Karye-i Sungur Bey	Muzur
Karye-i Taşdıgın	Baram
Karye-i Beğri	Çolak
Karye-i Yeğren	Şab-ı Emred Yekçeşm
Karye-i Yeğren	Yekçeşm
Karye-i Çiğil-i Süfla	Şab-ı Emred A'ma
Karye-i Dervent	Yek – Bazva
Karye-i Dervent	Yek – Bazva
Karye-i Dervent	Şab-ı Emred -Yekçeşm
Karye-i Dervent	Çolak
Karye-i Dervent	Yek Bazva
Karye-i Dervent- kuzu	Ağraç
Karye-i Dervent- kuzu	Kuldur
Karye-i Dervent- kuzu	Çolak
Karye-i Geçit	Mecnun
Karye-i Geçit	Ağma
Karye-i bulçuk	Çolak
Karye-i Mahmuthisar	Mecnun
Karye-i Ağraz	Daris
Karye-i belekler	Yarım
Karye-i Çiğil- iUlvi	Çolak
Karye-i Çiğil- iUlvi	Kara Benli
Karye-i Çiğil- iUlvi	Ağma
Karye-i Gebüs	Çolak
Karye-i Gebüs	Çolak